

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Strengthening the leadership of the school
administrators to support the development of special
economic zones in border offices.

Chiangrai Educational Area 3

นุชรี กันทะเนตร^[1]

อาจารย์ ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว^[2]

อาจารย์ ดร.ไพโรภ รัตน์ชวงค์^[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
ชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี
วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อศึกษา แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการ

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[2] [3] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการทำงาน การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสู่การปฏิบัติ และจูงใจผู้ร่วมงานให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย การกระจายอำนาจตามสายบังคับบัญชา ตามความรู้ความสามารถ การทำงานเป็นทีม การรับรู้การเปลี่ยนแปลงริเริ่มนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายในการทำงานและการคาดการณ์วางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลง

3. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ดังนี้
1) การเสริมสร้างด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้คือ สร้างแรงบันดาลใจให้ครูตระหนักถึงการมีส่วนร่วมและพัฒนางานเพื่อโรงเรียน สร้างวิสัยทัศน์ร่วมและวางเป้าหมายชัดเจน ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหา พร้อมดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะตามกรอบการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ 2) การเสริมสร้างการสื่อสารในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สื่อสารวิสัยทัศน์ให้กับ

ผู้ร่วมงานทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สร้างแรงจูงใจในการทำงาน สร้าง
ศรัทธาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ยกย่องชมเชยผลงานร่วมกัน 3)การเสริมสร้าง
ด้านการกระจายอำนาจและการทำงานเป็นทีม ดังนี้ แบ่งสายงานการ
บริหาร มอบหมายงานตามความถนัด พัฒนาผู้ร่วมงานให้ทำงานเป็นทีม
กระจายภาวะผู้นำทีม ที่สำคัญทุกคนในทีมงานต้องเข้าใจและ ยึดเป้าหมาย
เดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีมเพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ รวมถึงส่งเสริมการประเมินและสะท้อนผลการปฏิบัติงานของ
ทีมอย่างต่อเนื่อง 4)การเสริมสร้างการบริหารงานเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารต้อง
เชื่อมั่นในตนเอง ทุ่มเทมุ่งมั่น กล้าตัดสินใจ และพยายาม ดันตัวพร้อม
แสวงหาโอกาสโดยเฉพาะการประสานเครือข่ายเชิงรุก สามารถคาดการณ์
ล่วงหน้าได้ดีถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจ
พิเศษเพื่อหาวิธีการรองรับผลกระทบ ส่งเสริมและแสวงหานวัตกรรมใหม่
ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการทำงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย
นโยบายการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คำสำคัญ : แนวทางการเสริมสร้าง, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง,
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

Abstract

The objectives of this study were: to examine the leadership of change state for school administrators; to investigate the factors affecting the leadership of change for school administrators; and to develop the guidelines empowering leadership of change for school administrators. The research instruments were questionnaire and focus group

discussion. The data analysis employed mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that:

1. The leadership of change state for school administrators, in overall, was found at the high level as well as those of the individual aspects.

2. The factors affecting the leadership of change for school administrators were building inspiration for colleagues in teamworking, transmission of the school administrators into practice, motivation for colleagues in working for achievement, power distribution to subordinating staff based on their capability, teamworking, change perception, innovation, networking, expectation in embracing the changes.

3. The guidelines empowering the leadership of change for school administrators embracing special economic zone were the following. 1) Creating participatory administration by building inspiration for teachers to be aware of participation and development for the school, building shared vision and clear goals, encouraging the colleagues to share their idea, participating in solving problems, implementing the policy into practice regarding curriculum, learning management, and evaluation of the learning outcome focusing on building skills corresponding to the special economic zone framework. 2)

Empowering effective communication within the organization whereby the administrators must be visionary and able to communicate their vision for colleagues in working for goal achievement, building motivation in working, creating trust for subordinates and praising their achievement. 3) Creating decentralization of power and promoting teamworking by dividing administration streamline, developing colleagues as teamwork, distribute leadership of the team, building understanding for team members in holding the same target, exchanging knowledge within the team to promote professional learning community, and promoting consistent evaluation and feedback on job performance. 4) Using proactive approach by the administrators having self-confidence, courage, dedication, active and chance seeking especially building working network, able to foresee future changes occurring in the special economic zone in order to welcome the impact, promoting and seeking innovation in solving problems and developing the schools to meet the goals and policy in education administration in the special economic zone.

Key Word : Strengthening, leadership, special economic zones

บทนำ

การเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศนั้น การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรของชาติให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถยืนหยัดได้อย่างสง่างามในประชาคมโลก ดังนั้นการวางรากฐานของระบบการศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง ยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างคนในอนาคตที่มีคุณภาพ กรอบไปด้วยสมรรถนะที่สามารถแข่งขันได้จริงในประชาคมโลก และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องพิจารณาทิศทางการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลก ทั้งในส่วนของความร่วมมือทางการเงิน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555 : 82-83)

จะเห็นได้ว่าการผลักดันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในการก่อตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีความสำคัญอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงโรงเรียนที่อยู่ในเขตพัฒนาต้องปรับตัว เตรียมความพร้อมและพัฒนาโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำโดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะนำสถานศึกษาปรับตัวและพัฒนาในการเปลี่ยนแปลงของเขตเศรษฐกิจพิเศษเพราะสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพต้องสามารถปรับตัวตามแรงกดดันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี (ศิริพงษ์ เสา ภายนอก, 2552, 205-207)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เป็นองค์กรหนึ่งจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเป็นหน่วยงานในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้บริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ใหม่ในการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่มีอำเภอในสังกัดตามประกาศของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในระยะที่ 2 จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยอำเภอเชียงแสนและอำเภอแม่สาย มีโรงเรียนในสังกัดรวม 66 โรงเรียน จากความสำคัญของภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง ที่จะช่วยผลักดันให้เกิดความสำเร็จของการบริหารงานของโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่ต้องใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการรับนโยบายสู่การปฏิบัติบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์จัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จึงเป็นที่มาของการวิจัยที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษควรมีแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างไรเพื่อสนองนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายของของเขตพื้นที่ จังหวัดเชียงราย และรัฐบาล อันจะนำไปสู่การวางแผนเสริมสร้าง และพัฒนาผู้บริหารในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษให้มีคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจข้างต้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านความรู้
 - 1.1ทราบถึงสภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
 - 1.2ทราบถึงปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
 - 1.3ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัยไปปรับปรุง และพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้เป็นผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2.2 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอนำข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ไปพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของตนเองต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 59 โรงเรียน ในอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 706 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 59 โรงเรียน ในอำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 255 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา ขอบเขตด้านเนื้อหา ตามแนวคิดของ Bass (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2548 : 368-370) ดังนี้

- 2.1 อิทธิพลเชิงอุดมการณ์(Idealized Influence)
- 2.2 การสร้างแรงบันดาลใจ(Inspiration)
- 2.3 กระตุ้นการใช้ปัญญา(Intellectual Stimulation)
- 2.4 การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล(Individualized

Consideration)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
ของโรงเรียนเทศบาล 1 (เวียงเชียงแสน)

1.1 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์
จำนวน 17 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลเวียงเชียงแสน
ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ แบบสำรวจ
รายการและแบบสัมภาษณ์

1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการ
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มตามประเด็นที่ตอบ นำเสนอ
ในรูปของความเรียง

2. ปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
ของโรงเรียนเทศบาล 1 (เวียงเชียงแสน)

2.1 กลุ่มเป้าหมายได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลเวียงเชียงแสน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.4 การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มตามประเด็นที่ตอบ นำเสนอในรูปของความเรียง

3. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ของโรงเรียนเทศบาล 1 (เวียงเชียงแสน)

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

3.2 กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 11คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน นักวิชาการศึกษาเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1 (เวียงเชียงแสน) ครูหัวหน้าฝ่าย 5 ฝ่ายงาน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และ ประเด็นการสนทนากลุ่ม

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2560 โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหม

วิชาการ) และผู้ศึกษาได้ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 1 มีนาคม 2560 เวลา 09.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนเทศบาล 1 (เวียงเชียงแสน)

3.5 การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลในรูปของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

2.1 การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมปฏิบัติงานตามกรอบการบริหารสถานศึกษา

2.2 การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสู่การปฏิบัติ และจูงใจผู้ร่วมงานให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

2.3 การกระจายอำนาจตามสายบังคับบัญชาตามความรู้ความสามารถ และการทำงานเป็นทีม

2.4 การรับรู้การเปลี่ยนแปลง ริเริ่มนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายในการทำงานและการคาดการณ์วางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ดี

3. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ดังนี้

3.1 การเสริมสร้างด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้ครูตระหนักถึงการมีส่วนร่วมและพัฒนางานเพื่อโรงเรียน โดยสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและวางเป้าหมายชัดเจน การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะตามกรอบการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.2 การเสริมสร้างการสื่อสารในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้กับผู้ร่วมงานทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สร้างแรงจูงใจในการทำงาน สร้างศรัทธาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ยกย่องชมเชยผลงานร่วมกัน

3.3 การเสริมสร้างด้านการกระจายอำนาจและการทำงานเป็นทีม ดังนี้ แบ่งสายงานการบริหาร มอบหมายงานตามความถนัด พัฒนาผู้ร่วมงานให้ทำงานกันเป็นทีม กระจายภาวะผู้นำทีม ที่สำคัญทุกคนในทีมงานต้องเข้าใจและยึดเป้าหมายเดียวกัน รวมถึงต้องส่งเสริมให้มีการประเมินผลและสะท้อนผลการปฏิบัติงานของทีมน้อยอย่างต่อเนื่อง

3.4 การเสริมสร้างการบริหารงานเชิงรุก ดังนี้ ผู้บริหารต้องเชื่อมั่นในตนเอง ทุ่มเทมุ่งมั่น กล้าตัดสินใจ และพยายามค้นคว้าพร้อมแสวงหาโอกาสโดยเฉพาะการประสานเครือข่ายเชิงรุกในทุกรูปแบบ สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ดีถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจิตรา ทรัพย์โณม (2556 : 136) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับดุขุฎีเย็นใจ (2558) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 6 ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้าน ค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงค่าเฉลี่ยจากน้อย ไปหามาก ดังนี้ กระตุ้นการใช้ปัญญา, อิทธิพลเชิงมีอุดมการณ์, การสร้างแรงบันดาลใจ, และการมุ่ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่พบว่าประกอบด้วย การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมปฏิบัติงานตามกรอบการบริหารสถานศึกษา นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของผกาพรรณ เชื้อเมืองพาน (2553:79) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง ปัจจัยหนึ่งได้แก่ ผู้บริหารให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน รับรู้ข้อมูลสารสนเทศ ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ

การศึกษา และเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสู่การปฏิบัติ และจูงใจผู้ร่วมงานให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับสมศักดิ์ วิไลแก้ว (2552 : 89 ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นปัจจัยหนึ่งประกอบด้วยการสื่อสารในองค์กร ที่ผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงและรับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากรในองค์กรเพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงานและรับทราบวิสัยทัศน์นโยบายของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการกระจายอำนาจและการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพล พหลทัฬห (2552 : 99-100) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ปัจจัยหนึ่งได้แก่ การกระจายอำนาจซึ่งประกอบด้วยการกำหนดให้ผู้ร่วมงานทำงานตามรความรู้ความสามารถชัดเจน มอบอำนาจตามสายการบังคับบัญชา และมอบหมายการตัดสินใจ ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของผู้ร่วมงาน ส่วนด้านสุดท้ายปัจจัยที่ส่งผลด้าน การตื่นตัวแสวงหาโอกาสตลอดเวลา

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถอภิปรายผลดังนี้

ประการที่หนึ่งการเสริมสร้างด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้ครูตระหนักถึงการมีส่วนร่วมและพัฒนางานเพื่อโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและวางเป้าหมายชัดเจนนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้เสริมสร้างให้ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงเกิดประสิทธิผลคือการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดเป้าหมายที่เป็นวิสัยทัศน์ร่วมและวางเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีส่วนสำคัญยิ่งเพราะเมื่อเรารู้เป้าหมายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจที่ชัดเจน สื่อสารให้ครูรับรู้และร่วมสร้างวิสัยทัศน์พร้อมกำหนดเป้าหมายที่จะให้เกิดกับผู้เรียนที่ชัดเจนแล้ว การดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะและทักษะตามกรอบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จสูงซึ่งสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์(ม.ป.ป.:1) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จจากการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบด้านการกำหนดทิศทางของโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เป็นครูใหญ่จะต้องทำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตน การกำหนดทิศทาง (Direction setting) ที่ดี ที่นำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ได้แก่การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Building shared vision) ของโรงเรียน รวมถึงการสร้างฉันทามติร่วมกันต่อเป้าหมาย(Developing สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(2553 : 51) ที่กล่าวถึงการพัฒนาองค์กรภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ว่า ต้องมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงและที่สำคัญที่จะนำพาองค์กรให้สำเร็จท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีคือ การพัฒนาวิสัยทัศน์ที่มองเห็นร่วมกัน ทั้งนี้วิสัยทัศน์ต้องสามารถสื่อสารไปสู่คนอื่นให้เห็นภาพเข้าใจร่วมกัน ซึ่งต้องบอกถึงอนาคตที่ต้องการ น่าสนใจ ทุกคนยินดีช่วยทำเพื่อให้เกิดขึ้น

ประการที่สองด้านการเสริมสร้างการสื่อสารในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรประกอบหนึ่งที่พบว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้กับผู้ร่วมงานยอมรับ เข้าใจ เต็มใจ พร้อมทั้งจะร่วมงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สิ่งสำคัญคือการสื่อสารภายในองค์กรโดยเฉพาะวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่จะต้องให้ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับรู้ ตระหนัก และช่วยกันขับเคลื่อนการทำงานให้บรรลุผลที่กำหนดเป็นวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ และการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอีกประการคือ การบริหารเรื่องคนที่ให้บุคลากรมีความสุขและเกิดแรงผลักดันภายในที่จะทำงานตามกรอบนโยบายของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สอดคล้องกับ มาซีเต๊ะ ปีมา(2557 : 113) ที่พบว่า ในการที่จะเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดประสิทธิผลนั้นต้องส่งเสริมองค์ประกอบด้านหนึ่งคือการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน ประกอบด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการสร้างโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ

ประการที่สาม การเสริมสร้างด้านการกระจายอำนาจและการทำงานเป็นทีม ที่พบว่า การแบ่งสายงานการบริหารมีผู้รับผิดชอบชัดเจน มอบหมายงานชัดเจน ตามความถนัดของแต่ละบุคคล นั้นถ้ามีการเสริมสร้างอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้การใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การใช้หลักสูตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษของโรงเรียนที่ถือเป็นเรื่องใหม่และท้าทายในการร่วมกันทำงานของทั้งผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจทำงานกันเป็นทีมเพื่อขับเคลื่อนให้

การใช้หลักสูตรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยศิริพงษ์ เสาภายน (2552: 582) กล่าวว่า การกระจายอำนาจมีประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งการกระจายอำนาจจะทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้องกว่า ยิ่งถ้าเป็นองค์กรขนาดใหญ่สายการบังคับบัญชาที่ยาวออกไปก็จะทำให้การตัดสินใจเกิดปัญหาขึ้นที่ฐานขององค์กร ส่วนด้านการพัฒนาผู้ร่วมงานให้ทำงานกันเป็นทีมและกระจายภาวะผู้นำ ทีมที่ทุกคนในทีมงานต้องเข้าใจและยึดเป้าหมายเดียวกัน พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี(2552:31) กล่าวว่า ผู้บริหารจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ ประการหนึ่งต้องเป็นผู้บริหารมีอาชีพจะต้องมีศิลปะในการใช้คนในการใช้คน ก็หมายความว่า เมื่อเราไปใช้ใครต้องใช้คนให้ถูกกับงานและคนที่ถูกใช้ต้องมีความเต็มใจที่ถูกใช้ด้วย ในส่วนของการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง แบ่งทีมงานพัฒนาโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ สนับสนุนสิ่งจำเป็นของผู้ร่วมงาน อย่างเต็มความสามารถ ต้องเข้าใจและยึดเป้าหมายเดียวกัน วิจารย์ พานิช (2555: 153) กล่าวว่า มีผลการวิจัยมากมายในสหรัฐอเมริกาที่ชี้ว่าการดำเนินการและพัฒนากระบวนการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ ทำเป็นทีม ผ่านการปรึกษาหารือ และนำผลการประเมินมารวมกันตีความ เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงวิธีการประเมินจะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีกว่าวิธีการที่ครูต่างคนต่างทำ

ประการที่สี่ การเสริมสร้างการบริหารงานเชิงรุก ที่พบว่า ผู้บริหารต้องเชื่อมั่นในตนเอง ทุ่มเทมุ่งมั่น กล้าตัดสินใจ และพยายาม ต้องส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับมือกับปัญหาหรือเรื่องที่จะตัดสินใจทราบ สอดคล้องกับวิทยา ด้านธำรงกุล (2546: 248) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะหนึ่ง ของผู้บริหารที่ดีที่มีผลต่อความสำเร็จนั้นส่วนหนึ่งจะต้องมีแรงผลักดันใน ตนเอง (Drive) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จมีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่อ อุปสรรค มีความซื่อตรง(Integrity) รักษาความสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ และเชื่อถือ ได้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) เชื่อมั่นในความสามารถ และการตัดสินใจของตนเอง ส่วนในด้านของ ผู้บริหารต้องตื่นตัวแสวงหา โอกาสโดยเฉพาะการประสานเครือข่ายเชิงรุกในทุกรูปแบบ นนทิพร สา น้อย (2557:122) ที่พบว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารนั้นองค์ประกอบสำคัญด้านหนึ่งคือด้านความคิดสร้างสรรค์ในการ ทำงานที่มีองค์ประกอบคือ พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเมื่อพบสถาน การที่เปลี่ยนไปจากเดิมและยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง และสร้างผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งนี้ การขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาแบบภาวะผู้นำและพฤติกรรม การปฏิบัติของผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้าน เพื่อทำความเข้าใจ หลักการ และแนวปฏิบัติในการหยิบประเด็นภาวะผู้นำไปใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรประยุกต์แนวทางการเสริมสร้างพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปใช้ให้เข้ากับบริบทการบริหารงานของตนเอง

3. ในการนำแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้บริหารหรือบุคคลทั่วไปควรเตรียมพร้อมของตนเอง ทั้งด้านความรู้ และทักษะ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างทีมงานที่เข้มแข็งในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- จิตรา ทรัพย์โถม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- ดุขฎิ เย็นใจ. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 6 ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา. พะเยา.
- นนทิพร สำน้อย. (2557). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

- การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น. ผกาพรรณ เชื้อเมืองพาน. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนในจังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLis Digital Collection.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2552). ภาวะผู้นำ จากเนลสัน มันเดลา ถึง โอบามา แห่งทำเนียบขาว. สงขลา : สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- มาซีเตาะ ปีมา. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. สืบค้นจาก ฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLis Digital Collection.
- วิจารณ์ พาณิชย์. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทยา ดำนธำรงกุล. (2546). การบริหาร = Management. กรุงเทพฯ : เอิร์ตเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- ศิริพงษ์ เสภาภาน. (2552). หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บুদ্ধพอยท์.
- สมศักดิ์ วิไลแก้ว. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น.

(ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(2553). **หลักสูตรผู้นำทีมที่
ประสิทธิผล (Effective Team leader)**. สืบค้นเมื่อ 16
มีนาคม 2560, จาก [ocsc.chulaonline.net/document/
teamleader/Effective_Team_Leader.pdf](http://ocsc.chulaonline.net/document/teamleader/Effective_Team_Leader.pdf).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). **รายงานประจำปี 2554
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา**. นนทบุรี : ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สิทธิพล พหลทัฬห. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 3**. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.

Pejza, J.P. (1985). **The Catholic school principal : A different
kind of leader”** Paper presented at the Annual Meeting
of the National Catholic Educational Association, St.
Louis, MO.

แนวทางการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

Guidelines for School Academic Supervision under the
Office of Chiangmai Primary Educational Service Area 3

ทิพวรรณ จันยา^[4]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปินใจ^[5]

อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช^[6]

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องแนวทางการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน และ 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนจำนวน 113 คน และศึกษานิเทศก์ 1 คน ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการนิเทศ จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ประกอบไปด้วย วิเคราะห์ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเนื้อหาสำคัญ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

[4] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[5] [6] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และรองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนิเทศ การศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. แนวการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน พบว่า 1) ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการเตรียมการนิเทศ วางแผน ปฏิบัติงานตามแผนการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และควรนำข้อเสนอแนะในการนิเทศหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล

และการเทียบโอน สถานศึกษาควรมีการเตรียมการ วางแผน ปฏิบัติตาม แผนงานในด้านวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน มีการประเมินผลและนำ ข้อเสนอแนะในการนิเทศมาปรับปรุงและแก้ไขด้านการวัดผลและเทียบโอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรมีงานวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน มีการ ปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการนิเทศ การศึกษา สถานศึกษาควรมีการเตรียม วางแผน ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ 5) ด้านการจัดและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการเตรียมการนิเทศ วางแผนสำหรับ การจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการปฏิบัติตามแผนและมีการ ประเมินผลปรับปรุงแก้ไขการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ด้าน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาควรมีการ เตรียมการ วางแผน ปฏิบัติตามแผนการนิเทศการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และควรมีการประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

คำสำคัญ : การนิเทศ, งานวิชาการ

Abstract

The study on the guideline for academic supervision in schools under the Office of the Primary Education Region 3 was as follows: 1) to study the state of school academic supervision under the Office of Chiang Mai Provincial Primary

Education Area 3. Problems of school administrative supervision under the Office of Chiang Mai Provincial Primary Education Area 3 and 3) to The findings of this study were as follows: 113 administrators, 1 supervisor and 1 supervisor, 1 supervisor, 1 supervisor. The data collected consisted of a questionnaire. And interview form Statistics used. Percentage, mean, standard deviation And important content Presented in tabular format and sorted.

The results of the study showed that :

1. the school administrative supervision status under the Office of Chiang Mai Provincial Primary Education Office Region 3 found that the overall picture was at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest mean was the organization and development of the curriculum. At the high level, the second was the evaluation, evaluation and transfer. In a very high level The process of organizing and developing the learning process was at a high level. Media development, technology innovation, education Is moderately Education supervision Is moderately The lowest mean was the research on quality of education at a moderate level, respectively.

2. The problem of school supervision in school under the Office of Primary Education, Region 3, found that the overall picture was very high. When considering each aspect, it was found that the highest mean was the research to develop the quality of education at the highest level, followed by education supervision. At the highest level Media development, technology innovation, education At the highest level The process of organizing and developing the learning process. At the high level of evaluation, evaluation and transfer. In a very high level The lowest mean is the organization and development of the curriculum. In a very high level .

3. The development of academic supervision in school under the Office of Primary Education, Region 3, found that: 1) The educational institution should have the supervision and planning for the implementation of the curriculum, and the curriculum should be supervised. 2) Measurement Evaluation and transfer Institutions should plan, implement, plan, measure and measure. Evaluate and transfer Evaluation and recommendation for supervision, improvement and correction of measurement and transfer. 3) Research to improve the quality of education. Educational institutions should have research to improve the quality of education. The research

was revised to improve the quality of education. 4) The supervision of education. Schools should be prepared to plan compliance with the supervision plan. Assessment and improvement of supervision methods. 5) The organization and development of the learning process. Schools should have supervision arrangements. Plan for organizing and developing the learning process. Plan activities and evaluation, improvement, arrangement and development of learning process. 6) Development of media, innovation, technology, education. Educational institutions should have a plan to plan the implementation of media development plans, educational technology innovations. And should be evaluated Improve the development of innovative media technology education.

Key Word : Supervision, academic work

บทนำ

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554:1-4) ได้ระบุถึงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเหตุผลและความจำเป็น 3 ประการคือ 1) ภาระงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 ภาระงาน คือ ภาระงานบริหารจัดการ ภาระงานจัดการเรียนการ

สอน การสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)เมื่อปี พ.ศ.2554-2557 จำนวนทั้งสิ้น 152 โรงเรียน แบ่งเป็นการประเมินคุณภาพภายนอกระดับปฐมวัย ได้รับการประเมินจำนวน 152 แห่ง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการประเมินจำนวน 152 แห่ง มีผลการประเมินภาพรวม ดังนี้

ผลการประเมินภายนอกรอบสามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จำแนกตามผลการรับรอง พบว่า ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 152 แห่ง มีผลการประเมินได้รับการรับรอง จำนวน 149 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 3 แห่ง ส่วนผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 152 แห่ง มีผลการประเมินได้รับการรับรอง จำนวน 110 แห่ง ไม่ได้รับการรับรอง จำนวน 42 แห่ง ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามระดับคุณภาพ พบว่า ผลการประเมินของระดับปฐมวัย จำนวน 152 แห่ง มีผลการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 142 แห่ง รองลงมาคือ ระดับดีมาก จำนวน 9 แห่ง ระดับพอใช้ จำนวน 1 แห่ง และไม่มีโรงเรียนใดมีผลการประเมินอยู่ในระดับ ต้องปรับปรุงและต้องปรับปรุงเร่งด่วน ผลการประเมินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 152 แห่ง มีผลการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 106 แห่ง รองลงมาคือระดับพอใช้ จำนวน 44 แห่ง และอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 แห่ง อยู่ในระดับต้องปรับปรุงจำนวน 1 แห่ง ตามลำดับ

ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 155 แห่ง จากสภาพดังกล่าวจึงถือได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่โรงเรียนไม่อาจละเลยได้ โดยการนิเทศภายในถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดและบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาต้องมีการนิเทศเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการศึกษา ที่มุ่งส่งเสริมให้การสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยเฉพาะผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ขณะเดียวกันผู้รับการนิเทศก็ต้องการการดูแลเอาใจใส่ต้องการขวัญและกำลังใจ การสนับสนุนจากผู้นิเทศและผู้บริหาร ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตลอดจนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการจัดบริหารการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาหาแนวการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน

ประโยชน์ของการศึกษา

ด้านความรู้

ได้ทราบปัญหาและแนวทางการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน

ด้านการนำไปใช้

สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน
วิชาการโรงเรียน

ขอบเขตของการศึกษา

ด้านเนื้อหา

การศึกษามุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการนิเทศงานวิชาการ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต
3 ตามกรอบแนวคิดด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของ
กระทรวงศึกษาธิการ(2543:17)ที่กำหนดไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การ
เตรียมการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การปฏิบัติตามแผนการ
นิเทศ 4) การประเมินผลการนิเทศ และ 5)การปรับปรุงและแก้ไขวิธีการ
นิเทศ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ด้านที่มีความสำคัญตามแนวคิด
ของนักวิชาการและนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย
1) ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล
ประเมินผลและการเทียบโอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการจัดและพัฒนา
กระบวนการและ 6)ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 113 คน

วิธีดำเนินการศึกษา

ตอนที่ 1 ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษาสภาพการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน และศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 113 คน และครูผู้สอน จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารโรงเรียนและให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ นำข้อมูลมาการวิเคราะห์วิเคราะห์ความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลรูปแบบตาราง

ตอนที่ 2 ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 โดยหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 1 คน ศึกษาเทคนิค จำนวน 1 คนและผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการนิเทศ จำนวน 1 คน เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และรองลงมา คือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนิเทศ การศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. แนวการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน 3 พบว่า 1) ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษาควรมีการเตรียมการนิเทศ วางแผน ปฏิบัติงานตามแผนการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และควรนำข้อเสนอแนะในการนิเทศหลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอน สถานศึกษาควรมีการเตรียมการ วางแผน ปฏิบัติตาม

แผนงานในด้านวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน มีการประเมินผลและนำข้อเสนอแนะในการนิเทศมาปรับปรุงและแก้ไขด้านการวัดผลและเทียบโอน 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควมุ่งงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน มีการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาควมุ่งการเตรียม วางแผน ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ 5) ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควมุ่งการเตรียมการนิเทศ วางแผนสำหรับการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการปฏิบัติตามแผนและมีการประเมินผลปรับปรุงแก้ไขการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาควมุ่งการเตรียมการ วางแผน ปฏิบัติตามแผนการนิเทศการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และควรมีการประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ สอดคล้อง

กับ เกรียงศักดิ์ ไชยเนตร (2552) ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลเชียงคำ (วัดพระธาตุสบแวน) อำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น รองลงมาด้านการพัฒนาหลักสูตร ส่วนด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ปัญหาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดและพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดคล้อยกับ เกรียงศักดิ์ ไชยเนตร(2552) ผลการศึกษาพบว่า ปัญญาของการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเชียงคำ (วัดพระธาตุสบแวน) อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานปัญหาการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น รองลงมาด้านการพัฒนาหลักสูตร ส่วนด้านวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า

3.1 ด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรให้การนิเทศเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจขั้นต้นและกระบวนการจัดทำหลักสูตรซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของนิเวศน์ คิทยา (2542) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาค้นคว้าความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุรินทร์

3.2 ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนควรจัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญของการวางแผนในด้านการวัดผลและเทียบโอนและควรสนับสนุนให้ครูนำผลการประเมินมาปรับปรุงเทคนิคการสอน สอดคล้องกับ ยุทธนา ดากระ (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 4

3.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรจัดประชุมสัมมนาและจัดวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการท้าวิจัย จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้จริงเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนและดูแลติดตามผลงานด้านการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสุชิน มั่นพวง (2548) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศ ภายในโรงเรียนในเขตอำเภอตากลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3

3.4 ด้านการนิเทศการศึกษา ควรจัดทำโครงการนิเทศจัดตั้งคณะทำงานด้านการวางแผนการนิเทศ มีการประชุมบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการนิเทศ อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่จะดำเนินการนิเทศ มีนิเทศติดตาม สนับสนุน เสนอแนะ เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนิเทศ สอดคล้องกับ ชวันธร รุ่งรัตน์(2558:112) กล่าวว่า

การประสานงานด้านการวางแผนขององค์กรกับบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งมีระดับสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปฏิบัติการนิเทศและผู้รับการนิเทศขาดปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3.5 ด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรจัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำโครงการ ประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดหาวิทยากรให้ความรู้ เทคนิคและวิธีการสอน ดำเนินการ จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมการสาธิต การสอน และวิจารณ์แก้ไขปรับปรุง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี จันทร์พาหิรกิจ (2546) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานวิชาการโดยใช้การนิเทศภายในโรงเรียนจัวบาวิทยาคม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3.6 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดหาวิทยากรให้ความรู้ การจัดการสื่อและเทคโนโลยี การจัดทำสื่อและผลิตสื่อ อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเทคนิคการผลิตสื่อ ที่หลากหลาย จัดการศึกษาดูงานและนิเทศติดตาม สนับสนุนและเสนอแนะเป็นระยะๆ ตลอดภาคเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณา ลำพวย (2544) ได้วิจัยเรื่องความต้องการของครูในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล แนวทางการนิเทศงานวิชาการโรงเรียน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาด้านการจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีความต้องการการวางแผนจัดพัฒนาตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจึงควรให้การนิเทศเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการการจัดทำหลักสูตร

2. จากผลการศึกษาด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน พบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในเกี่ยวกับการวางแผนการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน โรงเรียนจึงควรจัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญของการวางแผนในด้าน การวัดผลและเทียบโอนและควรสนับสนุนให้ครูนำผลการประเมินมา ปรับปรุงเทคนิคการสอน

3. จากผลการศึกษาด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดประชุมสัมมนาและจัดหาวิทยากรให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทำวิจัย จัดทำโครงการประชุมเชิง ปฏิบัติการการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้จริงเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนและดูแลติดตามผลงานด้านการวิจัยในชั้นเรียน อย่างต่อเนื่อง

4. จากผลการศึกษาด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า มีความ ต้องการการนิเทศภายใน โรงเรียนควรจัดทำโครงการนิเทศ จัดตั้ง คณะทำงานด้านการวางแผน มีการประชุมบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อม ในการดำเนินการ ให้ความรู้แก่บุคลากรที่จะดำเนินการนิเทศ มีนิเทศ ติดตาม สนับสนุน เสนอแนะ เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการนิเทศ

5. ผลการศึกษาด้านการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้พบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในด้านการนิเทศภายในด้านการวางแผนด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนจัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดหาวิทยากรให้ความรู้ เทคนิคและวิธีการสอน ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมการสาธิตการสอน และวิจารณ์แก้ไขปรับปรุง

6. จากผลการศึกษาด้านด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในด้านการผลิตพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย โรงเรียนควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและจัดหาวิทยากรให้ความรู้ การจัดการสื่อและเทคโนโลยี การจัดทำสื่อและผลิตสื่อ อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเทคนิคการผลิตสื่อ ที่หลากหลาย จัดการศึกษาดูงานและนิเทศติดตาม สนับสนุนและเสนอแนะเป็นระยะๆ ตลอดภาคเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล แนวทางการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการนิเทศ
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาในหน่วยงานอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2542ก). การนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ
เพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ :
กระทรวงฯ.
- เกรียงศักดิ์ ไชยเนตร.(2552). การนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเชียงคำ
(วัดพระธาตุสบสวน)อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา.(การศึกษา
อิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.เชียงราย.
- ชวนธร รุ่งรัตน์(2558). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอ
ไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครสวรรค์ เขต 3. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา)มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
นครสวรรค์.
- นิเวศน์ คิตยาว (2542). การศึกษาความต้องการการนิเทศภายใน
โรงเรียนของครูผู้สอนเกี่ยวกับวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดสุรินทร์.(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.กรุงเทพมหานคร.
- ปวีณา ลำพาย (2544). ความต้องการของครูในสังกัดสำนักงาน การ
ประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต)มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ขอนแก่น

- เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ. (2557). **อนาคตของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2556-2565).** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- เพ็ญศรี จันท์พาทิรกิจ(/2546). **การพัฒนาการดำเนินงานวิชาการโดยใช้การนิเทศภายในโรงเรียนจัวววิทยาคม อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม.**(การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.มหาสารคาม.
- ยุทธนา ดำกระ (2546). **การนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 4.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สุชิน แม้นพวง (2548). **รูปแบบการนิเทศ ภายในโรงเรียนในเขตอำเภอดาศลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.นครสวรรค์
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.(2557) **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2558 .เชียงใหม่ :** สำนักงานฯ.

แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับสำหรับชุมชน พื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย

The Guidelines Promoting Compulsory Education for
Communities in Highland Area at Ban Doi Chang School,
Chiang Rai Province

วงศ์ไทย บุคดี^[7]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปินใจ^[8]

อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ^[9]

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาภาคบังคับ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการการศึกษาภาคบังคับ 3) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาภาคบังคับ 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

[7] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[8] [9] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาภาค ได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้ประกอบการ และด้านชุมชน
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาภาคบังคับ ได้แก่
 - 2.1 ปัจจัยด้านการส่งเสริมบุคลากร ปัจจัยด้านเงินงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และด้านการจัดการ
 - 2.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาภาคบังคับได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านเงินงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ และปัจจัยด้านการจัดการ
3. สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย เด็กได้รับการศึกษาตามเกณฑ์ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพครบทุกคน โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย ตามบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้
 - 4.1 หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1) ให้ความรู้เรื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - 2) มีการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นเตือน อธิบายเหตุผลถึงความสำคัญของการได้รับการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545
 - 3) การปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อการศึกษา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
 - 4) มีโครงการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชน
 - 5) มีกองทุนเพื่อการศึกษา

4.2 โรงเรียน

1) จัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน 2) ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ 3) ควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตในยุค Social Network ให้กับนักเรียน เพื่อให้รู้เท่าทันภัยสังคม

4.3 ผู้ปกครองและชุมชน

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขามามีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จัดหางบประมาณ และประสานหาทุนจากภายนอก 2) ผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่า มีส่วนร่วมในการประสานหางบสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐ และเอกชน

4.4 นักเรียน

1) นักเรียนควรตระหนักถึงเรื่องการศึกษาว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาตนเอง และสามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีได้

คำสำคัญ : จัดการศึกษา, ภาคบังคับ, พื้นที่สูง, ดอยช้าง

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine the administration of compulsory education for communities in highland area ; 2) to investigate factors affecting the administration of compulsory education for communities in highland area ; 3) to explore the appropriate condition for administration of compulsory education for communities in highland area ; 4) to develop the guidelines promoting the

administration of compulsory education for communities in highland area. The data source included school administrators, teachers, school committee members, parents, and students. The research instruments were interview and focus group discussion.

The results showed that:

1. The administration of compulsory education for communities in highland area involved three mechanisms that included school, parents, and community.

2. The factors affecting the administration of compulsory education for communities in highland area at Ban Doi Chang School, Chiang Rai Province were the following.

- 2.1 The factors promoting the administration of compulsory education were personnel, budget, materials and equipment, and management.

- 2.2 The depromoting factors were personnel, budget, materials and equipment, and management.

3. The desirable condition for the administration of compulsory education for communities in highland area at Ban Doi Chang School, Chiang Rai Province were that all children received qualified basic compulsory education by the participation of all involved parties in compliance with the Compulsory Education Act.

4. The guidelines promoting the administration of compulsory education for communities in highland area at Ban

Doi Chang School, Chiang Rai Province according to the roles of the involved parties can be summarized as follows.

4.1 Affiliated organization and related agencies

1) Provide knowledge about Compulsory Education Act and related law. 2) Advertise, raise awareness, describe reasons, and emphasize importance of receiving compulsory education under the Compulsory Education Act B.E. 2545. 3) Imprint positive attitudes and good values for education that can be a life-long learning. 4) Develop career development projects for people in the community. 5) Allocate funding support for education.

4.2 School

1) Provide the curriculum and learning environment that promotes learners' ability to live in harmony with the way of life of the community. 2) Provide personal development program for the staff regularly. 3) Provide supplementary life skills activities for a life in the social network era to students to have an immune against the social dangers.

4.3 Parents and Communities

1) Local Administrative Organization should play an important role in establishing educational funds and fund raising from external organization. 2) Parents, community, and alumni should involve in coordinating and raising funding support from other agencies i.e. public and private sectors.

4.4 Students

1) Students should realize that education is at the heart of self-development and can lead them to a good quality of life.

Key Word : Educational Administration ,Compulsory, Highland, Doi Chang

บทนำ

จากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 จัดทำขึ้นภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 และสอดคล้องเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ตลอดจนสภาพปัญหา และพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระยะที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาทางด้านการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ด้านคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนสภาพการบริหาร และจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมในด้านประสิทธิภาพเกือบทุกด้าน และการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทห่างไกล ทุรกันดารในเขตชุมชนบนพื้นที่สูง มีลักษณะแตกต่างจากการจัดการศึกษาทั่วไป ในเขตชุมชนบนพื้นที่สูงนั้น มี

ลักษณะแตกต่างจากการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ราบ ทั้งนี้สาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านภาษา เผ่าพันธุ์ และขนบธรรมเนียมประเพณี

แผ่นแม่บทการพัฒนาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย พ.ศ. 2558-2560 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(2558:6) กล่าวถึงประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้ มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ บนพื้นที่สูง หรือ “ชาวเขา” ข้อมูลของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2547 และข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปี 2555 มีกลุ่มชาติพันธุ์ ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามแนวเทือกเขาสูงในจังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 14 กลุ่ม ได้แก่ กะเหรี่ยง ม้ง (แม้ว) เย้า (เมี่ยน) ลีซู (ลีซอ) ลาหู่ (มุเซอ) อาข่า (อีก้อ) ลีวะ ถิ่น ขมุ จินฮ้อ ตองซุ คะฉิ่น ไทใหญ่ และประหล่อง (ดาลาอั้ง) การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของประชาชนตั้งอยู่กระจัดกระจายเป็น หย่อมบ้าน ตามที่ราบเชิงเขา หุบเขา บนภูเขาสูง และการคมนาคมไม่สะดวก มีความยากลำบาก ตลอดจนมีวัฒนธรรมความเชื่อที่ต่างกัน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ บุกกรุกทางป่าหาของป่า ไร่จ้าว มีฐานะยากจน ผู้ปกครองจึงให้ความสำคัญกับการหาเลี้ยงชีพมากกว่าที่จะให้บุตรหลานรับการศึกษา ทำให้นักเรียนขาดโอกาสทางการศึกษาสูงมาก การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับประชากรกลุ่มนี้ ยังต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจที่แตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ สิ่งเหล่านี้ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยากลำบากและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้ง คุณภาพการศึกษาก็ยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลไปถึงคุณภาพของชีวิตด้วย

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 1-5)

ปัญหาการจัดการศึกษาของนักเรียนบนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับรายงานของ สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 1 กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ที่ระบุว่าปัญหาในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูงพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ลดลง 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ 3) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่พร้อมและไม่ทันสมัย 4) อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการไม่พร้อม ครุภัณฑ์มีอายุการใช้งานมาก 5) บุคลากรครูมีวุฒิไม่ตรงกับภาระงานที่สอนและงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีการโยกย้ายบ่อยและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาบ่อยทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง 7) จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีมากส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) ผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนต้องหาเลี้ยงชีพจึงมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย (สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการที่ 1, 2554 : 12-14)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา โรงเรียนบ้านดอยช้าง ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนหนึ่งที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ อาข่า ลีซอ จีนยูนาน และ ไทใหญ่ มีฐานะยากจน ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำไร่ ทำสวน มีรายได้ไม่แน่นอน นับถือศาสนาคริสต์ พุทธ และนับถือผี ตามความเชื่อของชนเผ่า ประชากรบางส่วนขาดสิทธิทางกฎหมาย ไร้สัญชาติ ขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษา ขาดความรู้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ของโลกปัจจุบัน ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานที่อยู่อาศัย ปัญหาเรื่องการใช้ภาษาและความไม่เข้าใจภาษาในการเรียนการสอนของนักเรียนและครู ผู้ปกครองขาดความตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต อันเนื่องมาจาก สังคมความเชื่อ จารีต ประเพณี การบริการด้านการศึกษายังไม่ทั่วถึงไม่สอดคล้อง

กับชีวิตความเป็นอยู่ หลักสูตรไม่เหมาะสม ครูขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย ระบบข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ครูขาดประสบการณ์สอนเนื่องจากเป็นครูบรรจุใหม่ ครู และ ผู้บริหาร มีการโยกย้ายบ่อย การเรียนการสอน และการบริหารงาน จึงไม่ต่อเนื่อง ทำให้การจัดการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้ง การบริหารโรงเรียนในบริบทอื่นๆ มีข้อจำกัด

ปัญหาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง มีปัญหาอุปสรรค หลากหลายประการที่สลับซับซ้อน มีความยากลำบากในการบริหารจัดการ ให้เกิดการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และเกิดความเสมอภาคอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางส่งเสริม การจัดการศึกษาภาคบังคับบนพื้นที่สูงที่เหมาะสมกับพื้นที่ ตอบสนอง ความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชน โดยความร่วมมือของชุมชน หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและให้สถานศึกษาพึ่งพาตนเองได้ และศึกษาว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารการศึกษาบนเขตพื้นที่สูงที่ ผู้เรียนเป็นชาวไทยภูเขา ทั้งในด้านของปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูและ บุคลากร ปัจจัยด้านผู้เรียน และครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อมและชุมชน ปัจจัยด้านสิทธิในสถานะบุคคลทางกฎหมาย และ ปัจจัยด้านอื่นๆ ที่จะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาพัฒนานักเรียนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดี และมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เป็น ผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สามารถเผชิญปัญหาที่ เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์ของโลก มีทักษะชีวิตในการประกอบ สัมมาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างสันติสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาภาคบังคับ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการศึกษาภาคบังคับ
3. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการ การศึกษาภาคบังคับ
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทาง การจัดการศึกษาภาคบังคับ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน การจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูงโรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย
2. ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย
3. ได้ทราบถึงสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการ การศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย
4. ได้แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับที่เหมาะสม สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารระดับสูงในการอำนวยความสะดวก สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาไทย ให้มีคุณภาพตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
5. โรงเรียนในเขตชุมชนพื้นที่สูง ที่มีบริบทคล้ายคลึงกันสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนให้เหมาะสมและมีคุณภาพยิ่งขึ้นได้

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหาหรือประเด็นที่ศึกษา ได้แก่

1. สภาพผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย
3. สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการ การศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย
4. เสนอแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย

พื้นที่ศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. พื้นที่ศึกษา ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านดอยช้าง หมู่ 3 2) โรงเรียนบ้านดอยช้าง
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ภายในชุมชน ได้แก่ 1) ผู้ปกครอง 2) กรรมการหมู่บ้าน 3) กรรมการสถานศึกษา 4) ผู้ที่สนใจให้ข้อมูล
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในโรงเรียน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอยช้าง 2) ครูกิจการนักเรียน 3) ครูฝ่ายวิชาการ 4) ตัวแทนครู 5) ครูชั้น ป.6 6) ครูชั้น ม.1 7) ผู้ปกครองนักเรียน 8) ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยช้าง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยกำหนดขั้นตอนดำเนินการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ครูกิจการนักเรียน (3) ครูวิชาการ (4) ตัวแทนครู (5) ครูชั้น ป.6 (6) ครูชั้น ม.1 (7) ผู้ปกครอง (8) กรรมการสถานศึกษา (9) ตัวแทนนักเรียน แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ (1) ศึกษาข้อมูลเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นการสนทนากลุ่ม แหล่งข้อมูล ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ครู (3) ผู้ปกครอง (4) กรรมการสถานศึกษา (5) ผู้สนใจให้ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการ การศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์กลุ่ม/รายบุคคลแบบไม่เป็นทางการ (2) การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ แหล่งข้อมูล ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ครู (3) ผู้ปกครอง (4) กรรมการสถานศึกษา (5) กรรมการหมู่บ้าน (6) ผู้สนใจให้ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์และจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์กลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (2) การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ แหล่งข้อมูล ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ครู (3) ผู้ปกครอง (4) กรรมการสถานศึกษา (5) กรรมการหมู่บ้าน (6) ผู้สนใจให้ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์และจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย

1. ด้านโรงเรียน

1.1 โรงเรียนบ้านดอยช้าง ได้จัดการศึกษาภาคบังคับเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้พัฒนาเด็กเต็มศักยภาพมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีกิจกรรมเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด จัดประสบการณ์จริงเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง

1.2 ผู้บริหารมีนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา เป็นนวัตกรรมเชิงระบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านดอยช้าง โดยใช้ระบบการบริหารแบบ “ช้าง 6 เชือก” ได้แก่ 1) เชื้อ 2) เชื่อม 3) เชี่ยวชาญ 4) โขว์ 5) เชิดชู 6) เชื้อค

1.3 โรงเรียนยึดหลักเด็กทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และมีการเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนในเขตบริการเข้าเรียนทุกคน มีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาสาระสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความ

แตกต่างกันระหว่างบุคคล และต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ฝึกทักษะการคิด รักการอ่าน จัดสิ่งแวดล้อม สื่อ และระบบดูแลนักเรียน มีการวางแผนประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.4 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนบ้านดอยช้าง อยู่ในระดับมาก ซึ่งที่ผ่านมา นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนฯ สามารถสอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงหรือโรงเรียนประจำจังหวัดได้ นักเรียนมีความประพฤติดี และสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียนอยู่บ่อยครั้ง นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูเป็นอย่างดี โรงเรียนมีการหาทุนการศึกษาจากภายนอกโรงเรียน มามอบให้แก่เด็กนักเรียนที่มีความประพฤติดี เรียนดี ยากจน อยู่เป็นประจำ

2. ด้านผู้ปกครอง

2.1 สภาพของครอบครัว ส่วนใหญ่ยังเป็นครอบครัวที่ยากจน บางครอบครัวไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา เด็กต้องออกกลางคัน หรือไม่ได้เรียนต่อ

2.2 เด็กไร้สัญชาติ ที่ติดตามครอบครัวมาจับจองในฝั่งไทย เด็กกลุ่มนี้พูดภาษาไทยไม่ได้ อพยพติดตามไปหางานทำยังแหล่งใหม่ ทำให้เด็กออกกลางคัน เรียนไม่ต่อเนื่อง

2.3 ปัญหา หย่าร้าง พ่อ แม่ แยกทางกัน พ่อ แม่ เสียชีวิต เด็กนักเรียน ต้องอาศัยอยู่กับญาติ ทำให้ผู้ปกครองต้องรับภาระหนัก บางครอบครัวรับเลี้ยงหลานถึง 4 คน ต้องให้หลานๆ ออกไปรับจ้างเก็บกาแพ เพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของผู้ปกครองใช้แรงงานบุตรหลานช่วยทำมาหากิน

3.ด้านชุมชน

ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน คนในชุมชน ผู้นำชุมชน ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและมีเอกภาพในการการสอดส่องพฤติกรรมของเด็ก การคอยสอดส่องดูแลเรื่องของการทารุณกรรมเด็ก ทำร้ายเด็ก หรือใช้แรงงานเด็ก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านคอยช้าง จังหวัดเชียงราย

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ

1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร

1.1.1 ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความใกล้ชิดสัมพันธ์กันในระดับที่ดีมาก ไม่ถือตัว มีความเป็นกันเอง ทำงานแบบพี่ แบบเพื่อน ให้คำปรึกษาซึ่งกันละกัน อยู่กันแบบพี่น้อง และสร้างกิจกรรมที่ทำร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองสู่ความก้าวหน้าอยู่เสมอ

1.1.2 ครูและบุคลากรส่วนใหญ่มีคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ มีความสามารถแตกต่างกัน แม้จะเป็นครูที่บรรจุใหม่ ประสบการณ์การทำงานอาจจะน้อย แต่ก็เป็นผู้คนที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการคิดเชิงระบบในการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำทางวิชาการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานของโรงเรียน

1.1.3 ครูมีความรักความผูกพันต่อศิษย์ เอาใจใส่ศิษย์ มุ่งมั่นเสียสละ รักในองค์กร และนักเรียนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเป็นข้อมูล

พื้นฐานในการดูแลนักเรียน และกิจกรรมสภานักเรียนดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.4 โรงเรียนและชุมชนมีความรักและผูกพัน มีการร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน อย่างต่อเนื่อง ชุมชนนำอยู่ มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ผู้คนมีน้ำใจ การเดินทางสะดวก

1.2 ปัจจัยด้านเงินงบประมาณ

1.2.1 โรงเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีทุกโครงการ โปร่งใส ตรวจสอบได้

1.2.2 การบริหารงบประมาณ โปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล ตรวจสอบได้ เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริตได้รับการประเมินตรวจสอบการเงิน พัสดุ อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม

1.2.3 โรงเรียนได้รับเงินบริจาคในการพัฒนาการศึกษาจากมูลนิธิ Pistorio สนับสนุนเด็กก๊นนอนชนเผ่า บริษัทเทพผดุงพรมะพร้าว สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาสมทบสร้างอาคารอเนกประสงค์ มูลนิธิ Thai PBS มอบอาคารเรียน พอดี พอดี ต้านแผ่นดินไหว

1.3 ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์

1.3.1 วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ เหมาะสม เพียงพอทันสมัย อยู่ในระดับหนึ่ง จากหน่วยงานต้นสังกัด จากชุมชน หน่วยงาน และองค์กรอื่น

1.3.2 โรงเรียนมีการจัดซื้อจัดจ้าง รัษาวัสดุ อุปกรณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และถูกต้องตามระเบียบ

1.4 ปัจจัยด้านการจัดการ

1.4.1 โรงเรียนมีโครงสร้างการปฏิบัติงาน และระบบ
อำนาจหน้าที่ ที่ชัดเจน มีแผนผังการปฏิบัติงาน โครงสร้างการบริหารงานที่
ชัดเจน ตามหลักการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา

1.4.2 โรงเรียนมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ปกครอง
นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผน ทิศทางการ
ดำเนินงานของโรงเรียน ตามบทบาทที่ได้รับ

1.4.3 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์การบริหารงานของ
โรงเรียน ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนในทุกกิจกรรม

ที่ www.doichangschool.go.th และผ่านเว็บไซต์ของ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่ www.cri2.obec.go.th
และที่ Facebook โรงเรียนบ้านดอยช้าง ประชาสัมพันธ์ทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์
อินเทอร์เน็ต การจัดกิจกรรมสาธิต และแสดงผลงาน

1.4.4 โรงเรียนมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สัญญาณ
อินเทอร์เน็ต ระบบสารสนเทศที่ดี มีการบริหารข้อมูล มีเว็บไซต์ของตนเอง
ประชาสัมพันธ์กิจกรรมไปยังภายนอกองค์กร สัญญาณอินเทอร์เน็ตเป็นระบบไฟ
เบอร์ออฟติก ความเร็วสูง คอมพิวเตอร์มีเพียงพอ

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาภาคบังคับ

2.1 ปัจจัยด้านบุคลากร

2.1.1 เจ้าหน้าที่สนับสนุนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ
เพราะครูมีภาระงานมากเกินไป

2.1.2 ครูบรรจุใหม่ มีประสบการณ์น้อย มีอัตราการ
ย้ายบ่อย ครูขาดความมั่นใจ

2.2 ปัจจัยด้านเงินงบประมาณ

เงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ยังไม่เพียงพอ

2.3 ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์

2.3.1 วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การสอนไม่ทันสมัย ขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ครูขาดประสบการณ์ในการสร้าง/ใช้สื่อขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเท่าที่ควร

2.3.2 โรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบ ไม่เพียงพอ มีอาคารที่เก่า ขาดความปลอดภัย ขาดห้องปฏิบัติการ ไม่มีสถานที่ออกกำลังกายสำหรับเด็ก โรงเรียนมีพื้นที่คับแคบ

2.4 ด้านการจัดการ

2.4.1 การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน ในการนำผลของการประเมินงานและโครงการมาใช้วางแผน ปรับปรุง พัฒนางาน ยังมีน้อย

2.4.2 ระบบการจัดการสารสนเทศของโรงเรียน ยังไม่เป็นระบบ ข้อมูลยังไม่สะดวกต่อการนำมาใช้ และระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนยังไม่เสถียร

3. สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย

มุ่งให้เด็กได้รับการศึกษาตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพครบทุกคน โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและชุมชนต้องมีความตระหนักและมีส่วนร่วม โรงเรียนมีหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ

ต้องการของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรความรู้ความสามารถ รักใน
องค์กร ศิษย์และชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
สนับสนุนส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงและ
เสมอภาค

4. แนวทางการจัดการศึกษาภาคบังคับ สำหรับชุมชนพื้นที่สูง
โรงเรียนบ้านดอยช้าง จังหวัดเชียงราย

การสรุปข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาภาคบังคับ
และสร้างแนวทางการปฏิบัติ ที่จะทำให้การจัดการศึกษาภาคบังคับสำเร็จ
ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเด็กได้มีโอกาสในการเรียนต่อตาม พรบ.
การศึกษาภาคบังคับ ตามบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1 ให้ความรู้เรื่อง พรบ.การศึกษาภาคบังคับ และกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นเตือน อธิบาย
เหตุผลถึงความสำคัญของการได้รับการศึกษาภาคบังคับตาม พรบ.การศึกษา
ภาคบังคับ พ.ศ. 2545

1.3 การปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อการศึกษา

1.4 มีโครงการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนควร

1.5 กองทุนเพื่อการศึกษา

2. โรงเรียน

2.1 ควรจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม
ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สอดคล้องกับวิถีชุมชน ส่งเสริมด้านจริยธรรม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่
หลากหลาย ให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2.2 ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนางานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง พี่เลี้ยงไว้คอยให้คำปรึกษาสำหรับครูบรรจุใหม่ที่ยังขาดประสบการณ์ ครูรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนที่จบจากโรงเรียนบ้านดอยช้าง สอบเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงประจำจังหวัดได้หลายคน ได้รางวัลจากการร่วมแข่งขัน ทั้งระดับภาค และระดับประเทศ สร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนและชุมชนจนเป็นที่ประจักษ์

2.3 ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จัดหาทุนการศึกษา สำหรับเด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความประพฤติดี ที่จะเรียนต่อ โดยความร่วมมือของ โรงเรียน ชุมชน ศิษย์เก่า ภาคเอกชน และผู้มีจิตศรัทธา

2.4 ควรจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมแนะแนว การเน้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะเด็กที่ไม่มีสัญชาติ เพื่อให้ทราบข้อมูลและช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การอบรมทักษะชีวิตในยุค Social network เพื่อการป้องกัน การยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด การรู้เท่าทันภัยสังคม

3. ผู้ปกครองและชุมชน

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จัดหางบประมาณ และประสานหาทุนจากภายนอก

3.2 ผู้ปกครอง ชุมชน และ ศิษย์เก่า ประสานหางบสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐ และเอกชน

4. นักเรียน

นักเรียนควรตระหนักถึงเรื่องการศึกษาว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาตนเอง สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ด้านสภาพผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดความรู้ด้าน ระเบียบกฎหมาย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาคบังคับ ในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ผู้ปกครอง ชุมชน
2. การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภาคบังคับควรมีการวางแผนพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศให้ครอบคลุม มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ
3. ด้านครูที่บรรจุใหม่ ประสบการณ์ในการสอนน้อย โรงเรียนต้องมีโครงการพัฒนาครูกลุ่มนี้ และปลูกฝังจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูให้เป็นครูมืออาชีพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาพรวมของโรงเรียนในเขตพื้นที่สูงในจังหวัด เชียงราย ที่มีลักษณะเดียวกัน
2. ควรมีการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับชุมชนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ตัวชี้วัดและ สาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Major of Education Chiang Rai Rajabhat University

สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการที่ 1. (2554). **คู่มือปฏิบัติงาน**
โครงการมหกรรมสร้างโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

Mechanism of Student Affairs Administration to
Strengthen Ethics for Driving The 12 Core Values at
Santikeereevittayakom School

พีรวิชญ์ รัตนอมรวิสิทธิ์^[10]

อาจารย์ ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว^[11]

อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ^[12]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม (2) เพื่อหาเหตุปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม (3) เพื่อหาภาพอนาคตของการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ(4) เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[2] [3] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

จริยธรรม ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง และนำข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ สรุปผลได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน (Planning) มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านการประชุมวางแผนงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน และร่วมตัดสินใจดำเนินงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย 2) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านร่วมจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเป็นระบบ การแต่งตั้งคำสั่งมอบหมายงานให้บุคลากรดำเนินงาน และการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนงานประจำปี 3) ด้านการชี้นำ (Leading) มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านการเป็นผู้นำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ และร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียน 4) ด้านการควบคุม (Controlling) มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านการร่วมนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียน ร่วมตรวจสอบโครงการ/แผนงานอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการ และการเผยแพร่ผลงานให้ปรากฏแก่สาธารณะ (2) เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการ

นักเรียน ด้านการวางแผน ยังไม่มีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจน ขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ด้านการจัดองค์การ โครงสร้างการบริหารจัดการยังไม่ชัดเจน อำนาจหน้าที่อยู่กับฝ่ายกิจการนักเรียนฝ่ายเดียว ขาดการมีส่วนร่วม ด้านการชี้นำ ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการปล่อยให้เป็นภาระของผู้รับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว ด้านการควบคุม ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ (3) ภาพอนาคตของการดำเนินงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าสิ่งที่อยากเห็นการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียนประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด คือ นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นผู้มีความคุณธรรมจริยธรรมที่งดงาม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูบาอาจารย์ (4) กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผลจากการศึกษาทำให้เกิดกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ดังนี้ 4.1 ด้านการวางแผน 4.1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา 4.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 4.1.3 กำหนดกรอบนโยบายการวางแผนที่เป็นระยะ เช่น ระยะสั้น ระยะยาว หรือแบ่งเป็นไตรมาส 4.1.4 ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้ 4.1.5 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนเป็นระยะๆ 4.1.6 ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล 4.2 ด้านการจัดองค์การ 4.2.1 จัดตั้งศูนย์อบรมคุณธรรมจริยธรรมขึ้นภายในโรงเรียน 4.2.2 กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนที่ชัดเจน 4.2.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรให้ชัดเจน 4.3 ด้านการชี้นำ 4.3.1 ผู้บริหารต้องสร้างความเข้มแข็ง แรงจูงใจให้เกิดขึ้นทั้งตัวครู บุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี จะส่งผลให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรมที่จะบังเกิดขึ้นในตัวนักเรียน 4.3.2 ผู้บริหารให้ความร่วมมือกับ

บุคลากรฝ่ายกิจการนักเรียน จัดทำข้อตกลงและการปฏิบัติงานร่วมกัน 4.4 ด้านการควบคุม 4.4.1 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการต่างๆ 4.4.2 ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4.4.3 ติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

คำสำคัญ งานกิจการนักเรียน, ค่านิยมหลัก 12 ประการ, การบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน

Abstract

The independent study has the following objectives: (1) to study the management of student affairs to reinforce the core values of ethics and guidelines SANTI KIREE school's 12 years. (2) to find fault important factors that affect the quality of the management of student affairs, to strengthen ethics. (3) to determine the future of the management of student affairs and to strengthen ethics. (4) to establish a mechanism to drive the management of student affairs, to strengthen ethics. Population studies, including the school board. Teachers and Educational Personnel Parents and representatives of the 70 instruments to collect data for this survey and interviews. The statistics used to determine the percentage presented in tabular form. The information that has come to write a brief essay.

The results of the study revealed that (1) the management of student affairs in order to reinforce moral values according to the 12 main values. 1. Planning has a very good overall management. Conference Planning Participation in student affairs management planning. And jointly decide on democratic action. 2. Organizing is the overall management of the organization. On a very good level to excellent. Coordinate the structure of student affairs administration. Appointment of assignments to personnel. And joining the annual planning committee. 3. Leading the overall management is very good. Leadership to School Success And discuss important issues related to student affairs. 4. Controlling (Controlling) overall management conditions are very good. Coordination, monitoring, evaluation and evaluation of student affairs. Jointly review the project / plan in the form of a board. And the publication of the work to the public. (2) reasons and important factors affecting the management of student affairs to enhance morality and ethics. Important factors affecting the management of student affairs are as follows. Planning There is no clear plan. Lack of continuous operation Organization Management structure is unclear. Authority is with the one-party department, lack of participation. The direction of lack of motivation in mind, the implementation of the burden of responsibility alone. Control

Lack of monitoring and evaluation of the various projects. (3) Future image of student affairs in ethics promotion from interviews with those involved. It is found that what we want to see in the operation of student affairs is the most successful and effective student. The students are good, good and happy, have a great moral virtue. Discipline, respect for the law, gratitude to parents, teachers (4) Motivation mechanism for student operation in promoting ethics and morality. The result of the study is the mechanism to drive the administration of student affairs. As follows: 4.1 Planning 4.1.1 Study current problems 4.1.2 Define clear objectives 4.1.3 Define the framework for a periodic planning policy, such as short, long term or quarterly. 4.1.4 Follow the plan. 4.1.5 Periodic evaluation of performance 4.1.6 Monitoring, Monitoring and Evaluation 4.2 Organization 4.2.1 Establish a moral education center within the school. 4.2.2 Establish a clear management structure for student affairs. 4.2.3 Establish clear roles and responsibilities of the staff. 4.3 Guidance 4.3.1 Management must strengthen Motivation for the whole teacher. Educational personnel for a good role model. This will result in students realizing the virtues of virtue. Ethics to be born in the student. 4.3.2. Make deals and work together. 4.4. Control 4.4.1. Analysis of performance by project activities.

4.4.2 Conduct evaluation of performance. 4.4.3. Track, improve, correct.

Key Word Strengthen Ethics for Driving the 12 Core, Mechanism of Student

บทนำ

ด้วยค่านิยมและวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยนที่เป็นพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงของโลกตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ นำมาซึ่งวันนี้ คนไทย สังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชนหรือ ผู้หลักผู้ใหญ่บางกลุ่มกำลังจะเสื่อมและห่างไกลจากค่านิยมที่ดีงามจนน่าวิตกยิ่ง (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร.2557:21) ปัจจุบันปัญหาของวัยรุ่นในสังคมไทยรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมเมือง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่นประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่เกิดจากการขาดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย และปัญหาความรุนแรง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่ซึ่กจูงไปในทางไม่ดี และการใช้ความรุนแรงในสังคม

จากปัญหาดังกล่าวงานกิจการนักเรียนจึงเป็นส่วนหนึ่งซึ่งผู้บริหารและครูต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เป็นภารกิจหลักเพราะถือว่าเป็นนโยบายโดยตรงของรัฐบาลที่มอบหมายให้โรงเรียนไปดำเนินการจัดเป็นแผนปฏิบัติ

งานโรงเรียน เพื่อที่จะมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กาญจนา ศรีกาฬสินธ์. 2531 : 11) อย่างไรก็ตามงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับการพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโต สมบูรณ์ดีพร้อมทั้งอารมณ์ สังคมและจิตใจ การบริหารกิจการนักเรียนที่กระทำนอกห้องเรียนปกติสามารถพัฒนาเยาวชนได้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและจิตใจ ที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนเป็นคนสมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีในสังคม และช่วยให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี (ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์. 2534 : 6-7) สอดคล้องกับ (ผ่องพรรณ ตรีสุวรรณ. 2546 : 8) ที่กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องจัดขึ้นเป็นการเสริมงานวิชาการที่มุ่งหวังให้นักเรียน มีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยเริ่มตั้งแต่เข้าเรียนจนจบการศึกษาไปแล้ว เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีบุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรมที่สมบูรณ์

โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนขนาดกลางเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อตั้งมาแล้วกว่า 30 ปี ในปี พ.ศ. 2559 มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 739 คน มีบุคลากรทั้งสิ้น จำนวน 45 คน ด้วยบริบทของโรงเรียนตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนเขานักเรียนที่มาเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวเขา มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ จีน ไทยใหญ่ ลahu มูเซอ อาข่า เมี่ยน และกะเหรี่ยง นักเรียนร้อยละ 70 นับถือศาสนาคริสต์ (รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม. 2559 : 10-11) จากสภาพการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียน พบว่า ยังไม่มีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โครงสร้างการบริหารจัดการที่ยังไม่เป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมี

ระดับคุณภาพด้านคุณธรรมจริยธรรมต่ำ ผู้วิจัยในฐานะเป็นหัวหน้างานโรงเรียนคุณธรรม มองว่าจะมีกลไกใดที่จะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อการบริหารจัดการโดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

2. วัตถุประสงค์ย่อย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

2.2 เพื่อหาเหตุปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

2.3 เพื่อหาภาพอนาคตของการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

2.4 เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

ประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้รู้กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12

ด้านการนำไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปเป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนาการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ

1. นำไปจัดทำแผนงานของฝ่ายบริหารงานกิจการนักเรียนให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน
2. นำไปปรับปรุงโครงสร้างองค์การบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นระบบที่เอื้อต่อการบริหารงาน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่ชัดเจน
3. นำไปสู่การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น วัด อบต. และชุมชน ในการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
4. นำไปใช้ในการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในกาดำเนินงานด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ

1.1 ด้านเนื้อหา สภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการชี้นำ (Leading) ด้านการควบคุม (Controlling)

1.2 ด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน 4 ฝ่าย สถานักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ครูฝ่ายกิจการนักเรียน

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2559 แผนปฏิบัติการโรงเรียน สรุปผลการดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆ งานกิจการนักเรียน ปีการศึกษา 2559

2. ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางการค่านิยมหลัก 12 ประการ

2.1 ด้านเนื้อหา ในการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางการค่านิยมหลัก 12 ประการ คือ เหตุปัจจัยที่สนับสนุน เช่น หน่วยงานภายนอก เหตุปัจจัยฉุดรั้ง เช่น โครงสร้างการบริหาร แผนงาน ขวัญกำลังใจ ทรัพยากร

2.2 ด้านแหล่งข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และจะใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview)

3. ศึกษาภาพอนาคตของการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

3.1 ด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ที่จะให้เกิดขึ้นเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน เช่น นักเรียนมีสัมมาคารวะ ยิ้มไหว้ ทักทาย พูดจาสุภาพ มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ มีคุณธรรม จริยธรรม

3.2 ด้านแหล่งข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และจะใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview)

4. สร้างกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

4.1 ด้านเนื้อหา ศึกษากลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ

4.2 ด้านแหล่งข้อมูลศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการชี้นำ ด้านการควบคุม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method)

ขั้นตอนที่ 2 มีเหตุปัจจัยสำคัญใดบ้างที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ใช้วิธีการดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (Interview) เป็นเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 มีภาพอนาคตการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ เป็นอย่างไร จะใช้วิธีการดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ขั้นตอนที่ 4 กลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ควรเป็นอย่างไร ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย (Interview) เป็นเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเครื่องมือในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ดังนี้

1. แบบสอบถามเรื่อง สภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน (ฉบับสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ฉบับคณะกรรมการสถานศึกษา) โดยลักษณะเป็นคำถามแบบ Likert Scale 5 ระดับ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง สภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน (ฉบับสำหรับคณะครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา) โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการชี้นำ (Leading) และด้านการควบคุม (Controlling)

3. การสร้างเครื่องมือ ในขั้นตอนที่ 1-4 มีวิธีการ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารรายงานผลการวิจัย บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน

3.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสร้างเครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนหลักการและวิธีการสำหรับการวิจัยเพื่อกำหนดรูปแบบของเครื่องมือ

3.3 ร่างแบบสอบถามที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษา

3.4 นำแบบสอบถามที่ยกร่างแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำกลับมาแก้ไขตามคำปรึกษา

3.5 นำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่จะวัด (Index of item objective Congruence : IOC)

3.6 ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพ

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำร่างแบบสอบถามที่ร่างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับแก้ตามคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

4.2 นำแบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงจากข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่จะวัด (Index of item objective Congruence : IOC)

4.3 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีที่สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of Item-objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

4.4 นำข้อคิดเห็นและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

4.5 ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพ ดังภาคผนวก ง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงตามรูปแบบโครงสร้างทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการชี้นำ (Leading) และด้านการควบคุม (Controlling) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนจะมีความเท่าเทียมกัน นำข้อมูลที่ถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงมาทบทวนหลายๆ ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด และนำประเด็นสำคัญๆ มาพิจารณา ข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาไว้ในกลุ่มเดียวกัน พร้อมทั้งสร้างหัวข้อสรุป และกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดของตัวข้อมูล โดยให้ทุกๆ ข้อความหรือทุกๆ ประโยคนั้นจะมีรหัสข้อมูลกำกับอยู่แล้วจึงตั้งคำสำคัญอธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดและครบถ้วน โดยเขียนให้มีความต่อเนื่องและกลมกลืนกันระหว่างข้อความหรือประโยค ความหมายและหัวข้อต่างๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะต้องตัดข้อมูลหรือหัวข้อที่ไม่จำเป็นออก ใช้วิธีการเขียน

บรรยายในสิ่งที่พบเห็นอย่างละเอียดและชัดเจน โดยไม่นำเอาทฤษฎีใดๆ มาควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตรวจสอบความตรงของข้อมูล โดยนำข้อมูลกลับไปให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตรวจสอบว่าเป็นความจริงตามที่ได้เขียนบรรยายและอธิบายไว้หรือไม่ เพื่อเป็นข้อสรุปที่สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาสรุปเป็นผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวทางค่านิยมหลัก 12 ประการ จากการศึกษาข้อมูลของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม ผลจากการศึกษาพอสรุปผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน (Planning)

1.1.1 คณะครู และบุคลากรทางการศึกษามีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านการประชุมวางแผนงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน และร่วมตัดสินใจดำเนินงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย

1.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษามีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ด้านการประชุมวางแผนงาน การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน และร่วมตัดสินใจดำเนินงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย

1.2 ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

1.2.1 คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านร่วมจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเป็นระบบ การแต่งตั้งคำสั่ง

มอบหมายงานให้บุคลากรดำเนินงาน และการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนงานประจำปี

1.2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวม อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ด้านร่วมจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเป็นระบบ การแต่งตั้งคำสั่งมอบหมายงานให้บุคลากรดำเนินงาน และการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนงานประจำปี

1.3 ด้านการชี้แนะ (Leading)

1.3.1 คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม ด้านการเป็นผู้นำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ และร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียน

1.3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา มีสภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านการเป็นผู้นำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ และร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักเรียน

1.4 ด้านการควบคุม (Controlling)

1.4.1 สภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากถึงเยี่ยม ด้านการร่วมนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียน ร่วมตรวจสอบโครงการ/แผนงานอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการ และการเผยแพร่ผลงานให้ปรากฏแก่สาธารณะ

1.4.2 สภาพการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ด้านการร่วมนิเทศกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของงาน

กิจการนักเรียน ร่วมตรวจสอบโครงการ/แผนงานอยู่ในรูปแบบคณะกรรมการ และการเผยแพร่ผลงานให้ปรากฏแก่สาธารณชน

2. เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ผลจากการศึกษาพอสรุปได้ว่า เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน มีดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน (Planning) ยังไม่มีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรม ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง กระบวนการดำเนินการส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับฝ่ายกิจการนักเรียนอย่างเดียวบุคลากรอื่นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านคุณธรรมจริยธรรมบ่อยอันเนื่องมาจากการโอนย้ายข้าราชการทุกปี ด้านวัสดุอุปกรณ์ ขาดสื่อ นวัตกรรมในการดำเนินการ นอกจากนี้ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการปล่อยเป็นภาระของผู้รับผิดชอบเพียงอย่างเดียว ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ บางโครงการเป็นโครงการที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานคุณธรรมจริยธรรม และโครงการบางอย่างส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแต่ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2.2 ด้านการจัดองค์การ (Organization) พบว่า ด้านแรงเสริม คือ ได้รับการสนับสนุนจากวัดใกล้เคียงเข้ามาอบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียนในวันศุกร์ แต่ก็มาเป็นครั้งคราวไม่ได้มาทุกอาทิตย์ ด้านการจุดรั้ง คือ โครงสร้างไม่มีความชัดเจน บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดการวางแผนที่ดี กิจกรรมบางอย่างไม่มีการประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรฝ่ายอื่นทราบ งานบางอย่างมีการทำงานแบบซ้ำซ้อน กิจกรรมโครงการบางอย่างหลังการปฏิบัติเสร็จแล้วไม่มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการชี้แนะ (Leading พบว่า ด้านแรงเสริม คือ ได้รับการสนับสนุนจากวัดใกล้เคียงเข้ามาอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนในวันศุกร์ แต่ก็มาเป็นครั้งคราวไม่ได้มาทุกอาทิตย์ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ทุ่มเทในการทำงาน ช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชา ด้านการจุดรั้งคือ ขาดการให้ขวัญกำลังใจ ไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านขวัญกำลังใจเท่าที่ควร การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ขาดการติดตามประเมินผลในการดำเนินงาน หลังทำกิจกรรมเสร็จไม่มีการสรุปผลการดำเนินงาน ขาดการประสานงานที่ดีกับฝ่ายงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการปล่อยเป็นภาระของผู้รับผิดชอบเพียงอย่างเดียว ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน ครูและบุคลากรไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม

2.4 ด้านควบคุม (Controlling) ยังไม่มีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรม ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านคุณธรรมจริยธรรมมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง กระบวนการดำเนินการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับฝ่ายกิจการนักเรียนอย่างเดียวบุคลากรอื่นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านคุณธรรม จริยธรรมบ่อยอันเนื่องมาจากมีการโอนย้ายข้าราชการทุกปี ด้านวัสดุอุปกรณ์ ขาดสื่อวัตกรรมการดำเนินการ นอกจากนี้ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการปล่อยเป็นภาระของผู้รับผิดชอบเพียงอย่างเดียว ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ บางโครงการเป็นโครงการที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานคุณธรรม จริยธรรม และโครงการบางอย่างส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแต่ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นเหตุปัจจัยที่จะเป็นตัวส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมเกิดประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพผลนั้นแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่

1. เหตุปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น วัตถุประสงค์, กศน. ฯลฯ ที่เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านคุณธรรม จริยธรรมโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคมประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

2. เหตุปัจจัยที่อุดหนุนการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ยังไม่มีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรม ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านคุณธรรมจริยธรรมมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง กระบวนการดำเนินการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับฝ่ายกิจการนักเรียนอย่างเดียวบุคลากรอื่นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ นอกจากนี้ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ขาดแรงจูงใจในการดำเนินการปล่อยเป็นภาระของผู้รับผิดชอบเพียงอย่างเดียว ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามโครงการต่างๆ บางโครงการเป็นโครงการที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานคุณธรรมจริยธรรม และโครงการบางอย่างส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแต่ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. ภาพอนาคตของการดำเนินงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผู้วิจัยมองการศึกษาภาพอนาคตในมิติความสัมพันธ์เชิงระบบ ซึ่งจากการสัมภาษณ์นายกศีก์สิทธิ์ เมืองแสน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก นายศีก์ดีดา ทวีอภิรติวิทยากรกรมการสถานศึกษา นายฐกฤต นวลคำมา ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติคีรี

วิทยาคม และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าสิ่งที่อยากจะเห็นการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียนประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดได้แก่ นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีความกตัญญูต่อบิดามารดาครูบาอาจารย์ มีสัมมาคารวะ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วัด ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนต้องจัดกิจกรรมที่พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยเฉพาะ

Output (ผลผลิต) ที่อยากจะให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนได้แก่ การเห็นนักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ที่งดงาม มีสัมมาคารวะมีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักการเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัยมากขึ้นไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง โรงเรียนและสังคม มีความกตัญญูทักท้วงต่อสถาบันที่ตนเองรัก ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ นายศักดิ์สิทธิ์ เมืองแสน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2559 เวลา 15.45 น. ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก กล่าวว่า “...สิ่งที่อยากจะเห็นในตัวเด็กนักเรียนก็คือ เป็นเด็กที่น่ารักมีระเบียบวินัย ไม่ทะเลาะวิวาท อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน...” Process (กระบวนการ) สำหรับการดำเนินการที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นจะต้องมีการวางแผนที่ดี มีการจัดองค์การที่ชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรม มีโครงสร้างการบริหารที่สามารถดำเนินการได้ตลอดเวลาหากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรทางการศึกษาอันจะไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายศักดิ์ดา ทวีอภิรดีวิทยา กล่าวว่า “.....ภาพอนาคตที่อยากจะเห็นก็คือ อยากให้เป็น

โรงเรียนสีขาวปราศจากสารเสพติดทุกชนิด นักเรียนมีกิจกรรมยามว่างที่งดงาม มีสัมมาคารวะ เป็นคนดี คนเก่งไม่ทะเลาะวิวาทอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น...”

Input (สิ่งที่นำเข้า) อย่างไรก็ตามสภาพอนาคตจะเป็นอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่นำเข้าเพื่อให้เกิดการสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านคุณธรรม จริยธรรม ประสบความสำเร็จอย่างชัดเจนเห็นเป็นรูปธรรม ต้องเริ่มต้นที่การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยเน้นหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้บังเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะเป็นเป้าหมายหล่อมพัฒนาความประพฤติของนักเรียนให้เกิดมีขึ้นทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้การพัฒนาบุคลากรก็มีส่วนช่วยให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ เช่นเดียวกัน การมีส่วนร่วมของฝ่ายงานทุกฝ่าย การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมของหน่วยงานต่างๆ เช่น วัด อบต. สาธารณสุข และ กศน. เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. นำไปจัดทำแผนงานของฝ่ายบริหารงานกิจการนักเรียนให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน
2. นำไปปรับปรุงโครงสร้างองค์การบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นระบบที่เอื้อต่อการ

บริหารงาน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรที่ชัดเจน

3. นำไปสู่การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น วัด อบต. และชุมชน ในการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

4. นำไปใช้ในการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในกาดำเนินงานด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนบนพื้นที่สูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนบนพื้นที่สูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. (2531). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2534). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของ นักเรียนโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

The guideline of administration management for
promote students' literacy in the area of Doi Tung
development Royal initiative project

สวคนธ์ สุขใจ^[13]

อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช^[14]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุบปินใจ^[15]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนา โดยตุงฯ จำนวน 24 คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงฯ จำนวน

[13] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[14] [15] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน จำนวน 8 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 24 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน นิเทศศึกษา จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบ 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยรวมมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับคุณภาพมาก

2. ปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับปานกลาง

3. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้นักเรียน 1) ด้านการวางแผน การวางแผนในการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ต้องดำเนินการ ดังนี้ศึกษาสภาพการปัจจุบันปัญหาจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้สอน ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารจัดการของผู้บริหาร ศึกษาสภาพทักษะการอ่านออกเขียนได้ของเด็กนักเรียนและจำแนกสภาพปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นรายคน จัดทำสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการอ่าน

ออกเขียนได้ร่วมกันทั้งโรงเรียน เลือกรูปวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ ศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก กำหนดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ กำหนดขั้นตอนและปฏิทินในการดำเนินการให้ชัดเจนกำหนดแนวทางการ วัดผลประเมินผล จัดทำคู่มือการดำเนินงาน 2) ด้านการดำเนินงาน ต้อง มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้าน สร้างความตระหนักให้ เห็นความสำคัญของการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน พัฒนา องค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง พัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ จัดเตรียมความพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ปรับปรุงสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนที่จะช่วยยกระดับการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือ แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต จัดหาและพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการ ประเมินผล /การกำกับ นิเทศ ติดตาม ในการประเมินผลควรดำเนินการ ดังนี้ ดำเนินการประเมินทักษะการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนก่อนการ ดำเนินงานเพื่อทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของเด็ก ดำเนินการประเมินผล การดำเนินงานระหว่างการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและ หาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ดำเนินการประเมินผลหลังการ ดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน และหา จุดบกพร่องที่จะแก้ไขในการดำเนินการครั้งต่อไป และส่วนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควร กำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศกำกับติดตามให้ ชัดเจน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป้าหมาย วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการ นิเทศที่เหมาะสม ชัดเจน กำหนดปฏิทินในการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่าง

ต่อเนื่อง 4) การสรุปผล / รายงานผล / และการปรับแก้ไข การสรุปผล ควรมีการดำเนินการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง และนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ควรใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) มาในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยยกระดับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ แนวทางการบริหารจัดการ, การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน, โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน)อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

Abstract

The purpose of this research were to study the actual, problem and to find the way to administration management for promote students' literacy. The population of this research were 24 teachers who are teaching in grade 1-3, 8 director, and 24 students' parents at the school in the area of Doi Tung development Royal initiative project. The deputy director and supervisor of Chiangrai primary educational service area office 3. The instruments used are five levels questionnaires and interview. The statistics were frequency, percentage, mean, standard deviations.

The result of this research found that

1. the actual of administration management for promote students' literacy of grade 1-3 in the area of Doi Tung development Royal initiative project is in high level.

2. the problem of administration management for promote students' literacy of grade 1-3 in the area of Doi Tung development Royal initiative project in overall is in moderate level.

3. the way to administration management for promote students' literacy of grade 1-3 in the area of Doi Tung development Royal initiative project. 1) in terms of planning to develop literacy have to do by following processes. To study the actual problem of director 's administration management, the actual of students' literacy skills and can classify the problem in individual. Making information to specify goal to develop literacy in school level. Choosing the learning management which is proper to students latency. Specifying budget, step, schedule, evaluation, and manal clearly. 2) in terms of doing have to develop both of teachers and educational personnel as follows; realizing that the important of develop students' literacy. Developing teachers' knowledge, teaching process and readiness such as classroom adjustment, teaching tools, internal learning resources ; library, book

corner, internet. 3) in terms of evaluating and supervising have to test the students' literacy skill before evaluate in order to know the problem. Test the students ' literacy during evaluate in order to check progress and problem. And test after evaluate for compare the result of achievement of evaluation and to improve any errors for the next evaluating. In supervision process should define the responsible person, goal, method and instrument used which properly , clearly and continually 4) in terms of summarizing , reporting and improving have to summarize and report the result of every activity continually such as once a week, once a month. Then bring the result to use in development process for better results. Moreover should use PLC process (Professional Learning Community) in developing process for more effectively.

Key words guideline of administration management, Students' literacy, The area of Doi Tung development Royal initiative project school.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณีสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ : 2551)

สถานการณ์การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของเด็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ผลจากการสำรวจพบว่านักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 มากกว่า 25,000 คน อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้กระจายอยู่ทั่วประเทศ เป็นการบ้านข้อใหญ่สำหรับคนในแวดวงการศึกษาให้ต้องขบคิดถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับคนในประเทศตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวดี และหาแนวทางในการแก้ปัญหาโดยประกาศเป็นนโยบายสำคัญของทางกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 12 มกราคม. 2558 ดังนั้นปี 2558 เป็นปีแห่งการปลดปล่อยนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้นโยบายดังกล่าวได้รับการตอบรับ

อย่างดีจากทุกภาคส่วนที่เห็นตรงกันว่าถึงเวลาแล้วที่จะต้องแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปจากประเทศไทยเสียทีการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้มีการดำเนินการอย่าง กว้างขวางหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการเรียนรู้เช่น การนำเสนอแนวการสอนแบบ brain based learning (BBL) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสื่อการเรียนรู้การปรับปรุงสภาพห้องเรียน การใช้การเรียนรู้ผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล DLTV แบบการสอนตามหนังสือคำถามท์ เป็นต้น พื้นที่โครงการพัฒนาการศึกษาตอยตุงมีโรงเรียนในพื้นที่จำนวน 8 โรงเรียนโดยเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 7 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติจำนวน 1 โรงเรียน สำนักงานโครงการพัฒนาตอยตุงจึงได้ดำเนินการ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 นักเรียนในเขตบริการโครงการพัฒนาตอยตุง ส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประกอบด้วยชนเผ่า 6 เผ่า ซึ่งนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯใช้ภาษาชนเผ่าของตนเองเป็นภาษาหลัก และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและจากรายงานการประเมินทักษะการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ(2558) พบว่าภาพรวมของทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความหลากหลายของระดับคุณภาพและมีปริมาณ

ของนักเรียนในแต่ละระดับคุณภาพใกล้เคียงกัน นักเรียนที่มีระดับคุณภาพดีเยี่ยมมีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.82 แต่ในขณะเดียวกันก็มีนักเรียนที่อ่านไม่ออกในปริมาณที่ใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 19.24 ของนักเรียนทั้งหมด และภาพรวมผลการประเมินทักษะการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง ๆ พบว่าปริมาณนักเรียนที่มีทักษะการเขียนในระดับเขียนไม่ได้อยู่ในปริมาณสูง ซึ่งมีปริมาณนักเรียนที่มีทักษะทางการเขียนในระดับคุณภาพปรับปรุง ปรับปรุงเร่งด่วน และเขียนไม่ได้มากกว่าร้อยละ 50 จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ว่ากลุ่มโรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษาออยตุง ได้รับงบประมาณกว่า 83 ล้านบาท(งบประมาณปี2549-2551) สำหรับ 8 โรงเรียนเพื่อพัฒนาการศึกษาโดยจะเน้นหนักไปที่การสนับสนุนสื่อครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาครู ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาแต่เพราะเหตุใดทักษะทางภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง ๆ จึงยังคงเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนอยู่ เนื่องจากการที่นักเรียนขาดทักษะในการอ่านและเขียนภาษาไทยที่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในทุกวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เนื่องจากไม่สามารถอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระวิชาได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ระดับชาติของทุกวิชาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องทราบถึงสภาพของสถานการณ์ปัจจุบันของการบริหารจัดการผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง ว่ามีกระบวนการบริหารจัดการ ในการวางนโยบายหรือวางแผนงานอย่างไรในแต่ละโรงเรียน มีความคล้ายหรือต่างกันอย่างไรโดยเน้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนใน

พื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับเด็กที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงสามารถอ่านออกเขียนได้ทั้ง 100% ตามที่นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน
- 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้นักเรียน

ประโยชน์ของการศึกษา

- 1) ได้ทราบถึงข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน
- 2) ได้ทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
- 3) ผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนโครงการพัฒนาการศึกษาโดยตุงฯ สามารถนำแนวทางในการบริหารจัดการนี้ไปส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) แนวทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านอ่านออก เขียนได้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2558)

2) แนวคิดการบริหารงานคุณภาพ

ขอบเขตด้านประชากร

ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯจำนวน 24 คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯจำนวน 8 คน คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ จำนวน 8 คนผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของ โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ จำนวน 24 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน

วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 คน โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 8 คน ครูผู้สอนชั้น จำนวน 24 คน

คณะกรรมการสถานศึกษา 8 คน ผู้ปกครอง จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและรอรับกลับด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้แบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล นัดผู้สัมภาษณ์ เดินทางไปสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาการหาแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยดุงฯ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารายเขต 3 จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์จำนวน 3 คน ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 8 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 24 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 8 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์การเก็บรวบรวมข้อมูล นัดผู้สัมภาษณ์ เดินทางไปสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียน 1) ด้านการวางแผน (Plan) อยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง มีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 3.50 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่อยู่ในระดับคุณภาพมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การผนวกแผนงานพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ในการประกันคุณภาพของโรงเรียน 2) ด้านการปฏิบัติ (Do) อยู่ในระดับคุณภาพมาก มีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 4.10 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่อยู่ในระดับคุณภาพมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันมีด้วยอยู่กัน 3 ข้อ คือ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การส่งเสริมการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการกระบวน การเรียนรู้ภาษาไทย เช่น การใช้เทคนิคกระบวนกรกลุ่ม การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดมุมหนังสือในห้องเรียนและห้องสมุดให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ด้านการติดตาม ตรวจสอบ การนิเทศ กำกับ (Check) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 4.10 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่อยู่ในระดับคุณภาพมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คณะกรรมการ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 4.10 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่อยู่ในระดับคุณภาพมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนำผลการประเมินไปพัฒนาการอ่านการเขียนครั้งต่อไป

2. ปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียน 1) ด้านการวางแผน (Plan) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 2.95 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียนของนักเรียน 2) ด้านการปฏิบัติ (Do) อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 2.87 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สร้างขวัญกำลังใจแก่ครู โดยการนำผลการดำเนินงานแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้มาใช้ประกอบการพิจารณาความดีความชอบของครู 3) ด้านการติดตามตรวจสอบ การนิเทศ กำกับ (Check) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 2.56 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแต่งตั้งครูภายในโรงเรียน ร่วมสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ภาษาไทยของแต่ละชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) อยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย(μ)อยู่ที่ 2.26 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

3. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้นักเรียน ในพื้นที่ 1) ด้านการวางแผน การวางแผนในการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ต้องดำเนินการ ดังนี้ศึกษาสภาพการปัจจุบัน ปัญหาจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ปัญหาการบริหารจัดการ ศึกษาสภาพทักษะการอ่านออกเขียนได้ของเด็กนักเรียน จัดทำสารสนเทศ จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก กำหนดงบประมาณ ขั้นตอนและปฏิทินใน

การดำเนินการให้ชัดเจน แนวทางการวัดผลประเมินผล จัดทำคู่มือการดำเนินงาน 2) ด้านการดำเนินงาน ต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้าน จัดเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการประเมินผล การกำกับ นิเทศ ติดตาม ในการประเมินผลควรดำเนินการ ดังนี้ดำเนินการประเมินทักษะการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน หลังการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศกำกับติดตามให้ชัดเจน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป้าหมาย วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่เหมาะสม ชัดเจน กำหนดปฏิทินในการนิเทศกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง 4) การสรุปผล / รายงานผล /และการปรับปรุงแก้ไข การสรุปผล ควรมีการดำเนินการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในพื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับคุณภาพมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ได้ดำเนินงานตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านอ่านออกเขียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2558) จากจุดที่ต้องการพัฒนาและแนวทางการพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดมาตรการ การแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนโดยกำหนดเป็น มาตรการการแก้ปัญหาการอ่าน การเขียน และโครงการเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมกิจกรรมดำเนินการตามหลักสูตร กิจกรรมเสริมประสบการณ์และการวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวารี วงศ์คำจันทร์ (2557) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กชาวเขาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กชาวเขาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านอาคารสถานที่ และปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กชาวเขา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก 2.1) ด้านบุคลากร ได้แก่ เทศบาลควรให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมการอบรม สัมมนาต่างๆ 2.2) ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ควรดูแลสถานที่ที่จะทำให้เกิดอันตรายเมื่อเด็กวิ่งเล่น 2.3) ด้านวิชาการ ได้แก่ ควรมีการคัดเลือกอุปกรณ์ สื่อ และหนังสือประกอบการเรียนอย่างเหมาะสม และ 2.4) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุทธนา มิ่งเมือง (2549) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ในเรื่องครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการสอน และผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาต่อ อบรมและศึกษาดูงาน อาจเป็นเพราะว่าชาวเขานั้นมีวัฒนธรรม

เป็นของตนเองและแตกต่างจากวัฒนธรรมชาวไทยพื้นราบเด็กชาวเขาส่วนใหญ่ฟังและพูดภาษาไทยไม่ได้ จึงยากและต้องใช้เวลาานกว่า การสอนคนไทยพื้นราบปกติ ครูผู้สอนควรมีความสามารถและทักษะในการสอนที่หลากหลาย ดังที่ วรรณิ โสมประยูร (2544, หน้า 193-195) กล่าวว่า ภาษาไทยควรใช้วิธีสอนหลายๆ วิธีผสมผสานตามรูปแบบที่เหมาะสม โดยผู้บริหารจะต้องหาทางส่งเสริมสนับสนุนครูให้ได้พัฒนาการเรียนการสอนด้วย

2. ปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ในพื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ อยู่ในพื้นที่สูงที่ผู้ปกครองและนักเรียนในเขตบริการโครงการพัฒนาตอยตุง ส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประกอบด้วยชนเผ่า 6 เผ่า นักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ใช้ภาษาชนเผ่าของตนเองเป็นภาษาหลัก ทำให้มีปัญหาในด้านการบริหารจัดการค่อนข้างยาก ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม การมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสารทำให้การสื่อสารกับชุมชนผู้ปกครองและนักเรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก รวมถึงครูและบุคลากรที่มีการย้ายอยู่เป็นประจำ และจากการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนเกิดปัญหามากที่สุดเนื่องจากผู้บริหารที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ยังมีประสบการณ์ไม่มากทำให้ขาดประสบการณ์ ทำให้การวางแผนไม่เป็นระบบแบบแผน ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการตามมาด้วย

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัญชา อึ้งสกุล (2545 : 24) ว่าการวางแผนในการบริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงานของผู้บริหารทุก ๆ ด้าน ทุกระดับของงานถ้าขาดการวางแผนแล้วยากที่กิจกรรมทุกชนิดในหน่วยงานจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนช่วยให้การทำงานถูกต้องตามวัตถุประสงค์และช่วยให้มีการประสานงานจากหน่วยงานทุกหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนและขัดแย้งกันหมดสิ้นไป การวางแผนจึงเป็นตัวการที่จำเป็นอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการกำหนดงานหรือโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่ต้องทำก่อนหลัง พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติและวัตถุประสงค์ของกาปฏิบัติงานนั้นๆก่อนลงมือปฏิบัติจะเห็นถึงความสำคัญของการวางแผนการบริหารงานในโรงเรียนให้ชัดเจน

3. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้

1) ด้านการวางแผน การวางแผนในการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ต้องดำเนินการ ดังนี้ศึกษาสภาพการปัจจุบันปัญหาจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของครูผู้สอน ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารและจัดการของผู้บริหาร ศึกษาสภาพทักษะการอ่านออกเขียนได้ของเด็กนักเรียนและจำแนกสภาพปัญหาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนเป็นรายคน จัดทำสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ร่วมกันทั้งโรงเรียน เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก กำหนดงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ กำหนดขั้นตอนและปฏิทินในการดำเนินการให้ชัดเจน กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลจัดทำคู่มือการดำเนินงาน 2) ด้านการดำเนินงาน ต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านต่างๆ ดังนี้ สร้างความ

ตระหนักให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน พัฒนานองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ จัดเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ ปรับปรุงสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่จะช่วยยกระดับการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือ แหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการประเมินผล /การกำกับ นิเทศ ติดตาม ในการประเมินผลควรดำเนินการ ดังนี้ดำเนินการประเมินทักษะการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนก่อนการดำเนินงานเพื่อทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของเด็ก ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและหาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ดำเนินการประเมินผลหลังการดำเนินงาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน และหาจุดบกพร่องที่จะแก้ไขในการดำเนินการครั้งต่อไป และส่วนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรดำเนินการ กำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศกำกับติดตามให้ชัดเจน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป้าหมาย วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่เหมาะสม ชัดเจน กำหนดปฏิทินในการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง 4) การสรุปผล / รายงานผล /และการปรับปรุงแก้ไข การสรุปผล ควรมีการดำเนินการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง และนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ควรใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) มาในกระบวนการ

ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยยกระดับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุ้งๆ พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีปัญหาในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง จึงได้ข้อเสนอแนะอันอาจเป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุ้งๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านการเขียนของนักเรียนในสถานศึกษาของท่านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1) ควรมีการวิพากษ์แผนการปฏิบัติงาน หรือ โครงการที่ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของผู้บริหารว่ามีการวางแผนการบริหารจัดการที่เป็นระบบ แบบแผนหรือไม่อย่างไร

2) ควรให้ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้

3) ควรส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในเรื่องหลักภาษาภาษาไทย

4) ควรส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องจากพระราชดำริ โดยเจาะจงเฉพาะด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการกำกับติดตาม ด้านการปรับปรุงแก้ไข

2) ในด้านการเก็บข้อมูลของแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องจากพระราชดำริ โดยใช้วิธี การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางที่ดีมากกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านอ่าน ออกเขียนได้. กรุงเทพฯ.
- บัญชา อิงสกุล. (2545). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ : หลักการ ทักษะและการปฏิบัติ. วารสารวิชาการ.
- ยุทธนา มิ่งเมือง. (2549). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วาสนา สีลุน. (2551). **ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.**
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2544). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.**
กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวารี วงศ์คำจันทร์. (2557). **แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการ
เรียนรู้ภาษาไทยของเด็กชาวเขาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอ
แม่ระมาด จังหวัดตาก.** ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สมคิด บางโม. (2548). **องค์การและการจัดการ.** (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์.

ถอดบทเรียนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรณีศึกษา: สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา

To decode the lessons of the educational pali division
administration case study : Wat Phradhat Pha-Ngao
School

Phra SomsackSamachitto (Vilayphonh) ^[16]

อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ ^[17]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ ^[18]

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ถอดบทเรียนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีกรณีศึกษา: สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อจัดทำข้อเสนอวิธีปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพอนาคต เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา 2) ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา 3) ศึกษาสภาพอนาคตของการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม

[16] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการการบริหารการศึกษา

[17] [18] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

แผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา และ 4) จัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาพอนาคต วิธีการศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสนทนากลุ่ม จำนวน 21 รูป/คน จากแหล่งข้อมูล ได้แก่ 1. เจ้าสำนักศาสนศึกษา (ผู้บริหาร), 2. ผู้ช่วยผู้บริหาร, 3. คณะกรรมการสถานศึกษา, 4. ครูสอน และ 5. ศิษยานิเทศก์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดพระสิงห์ (พระอารามหลวง) จังหวัดเชียงราย รวมทั้งหมด 21 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษา ด้านสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี เหตุปัจจัยสนับสนุนได้แก่นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และมีพัฒนาการทางกาย-จิต โดยอาศัยครูสอนเป็นหลัก (แบบพี่สอนน้อง) เหตุปัจจัยอุดหนุนได้แก่นักเรียนมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ มีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้ เหตุปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ ครูเน้นสอนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมีความเสียสละ เหตุปัจจัยที่อุดหนุนได้แก่ ครูสอนไม่เพียงพอ ผู้เรียนยังขาดการวิเคราะห์และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และไม่มีการประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ด้านแผนการดำเนินงานมีอยู่ในระดับดี เหตุปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ผู้บริหารมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีความเป็นภาวะผู้นำ การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สมัครเรียนบาลี เหตุปัจจัยที่อุดหนุนได้แก่ผู้บริหารยังไม่มีแผนงานที่ชัดเจน ไม่มีโครงการและการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาบาลี ด้านการวิจัยและพัฒนาการประเมินผลมีการดำเนินการอยู่ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล เหตุปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ผู้บริหารมีการพัฒนาผู้เรียนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนสามารถมีวุฒิรองรับการศึกษาตั้งแต่ประโยค 1-2 จนถึงเปรียญธรรม 9 ประโยค ครูได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย และมุ่งเน้นการวัดผลตามสภาพจริง ผู้บริหารรู้จักพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้นำองค์กรตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของครูและผู้เรียนเป็นสำคัญ เหตุปัจจัยที่ถูกรังได้แก่ หลักสูตรเก่าเกินไปควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ นักเรียนยังขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษายังขาดเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพอนาคต จากผลการศึกษาได้ยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผลิตรีเพิ่มมากขึ้นและพัฒนาผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและภาษา ให้มีพื้นฐานความรู้เท่าเทียมกัน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงหลักสูตรเน้นการวิเคราะห์ ประยุกต์ สืบให้ทันสมัยและจัดหาแหล่งทุนมาสนับสนุน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 4 อบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษามากขึ้น

คำสำคัญ : ถอดบทเรียน, การบริหารจัดการศึกษา, พระปริยัติธรรมแผนกบาลี

Abstract

The study is about to decode the lessons of the educational Pali division administration Case study: WatPhraDhatPha-Ngao School. The main objective is to propose the way to improve the educational Pali division administration of WatPhradhatPhangao School that is ineffective and consistent into the future image. And the minor purpose of the studies are 1. To study the reality of the educational Pali division administration of WatPhradhatPhangao School. 2. To study of important factors that affecting into quality of the educational Pali division administration of WatPhradhatPhangao School. 3. To study the future image of the educational Pali division administration of WatPhradhatPhangao School. 4. To propose the way to improve the educational Pali division administration of WatPhradhatPhangao School that is effective and consistent into the future image. By utilizing 21 sets of interviews, questionnaire and focus groups as a tool and a sample group of population are an abbot (administrator), assistant of abbots, committees, teachers and officials of School.

The result of studies finding indicated learning achievement of educational administration were good at the level, the important factors to support are as the students ready to learn and have developed mental and physical

bodies by teachers, but mostly students are from difference nationalities and have no basic knowledge in Pali language. The satisfaction of the accessories were moderate at the level, the important factors to support are as the teachers focus on recitation and curriculum objectives The key factor, the teachers lack of sufficient education to analyze and apply their knowledge in daily life, and no use of modern teaching materials and new instructional media in School. The action plans were at a good level, the key factors to support in the main point of the administrator is focused on the learners and leadership. Teachers focus on teaching rather than patience and activities, the structure is not clear and no Pali research and projects. The budget of the temple to manage the education may be insufficient, the factors in less is compensation for teachers. The key factors to support the educational administration has developed the learners to meet their course objectives and focus on real measure executives know how to develop themselves all the time. Mostly students lack of the opportunity to develop themselves to gain a wide variety of knowledge. The results of the studying had four strategies for educational developments

- 1) To Produce more teachers and develop students
- 2) To Support the headmaster in School and to improve new curriculums.
- 3) To Publicize the relations to involve the

projects and supporting educational fund and 4) To Develop the teachers of Information Technology both inside and outside WatPhradhatPhangao School.

Key Word : To decode, administration, the lessons of the educational pali division

บทนำ

สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี สำหรับแผนกบาลีนั้นเริ่มเปิดเรียนอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ.2548 โดยมี พระครูไพศาลพัฒนากิริต (พระพุทธิญาณมุนี (ประเสริฐ ปัญญาวิโร)) เจ้าคณะอำเภอเชียงแสน เจ้าอาวาสวัดพระธาตุผาเงา เป็นเจ้าสำนักศาสนศึกษา แต่เดิมตั้งขึ้นตามมติคณะกรรมการสงฆ์จังหวัด ปัจจุบันตั้งขึ้นตามความเห็นชอบของเจ้าคณะจังหวัด เพราะการศึกษาพระปริยัติธรรมในต่างจังหวัด ถือว่าวัดที่มีการเรียนการสอนเป็นสำนักศาสนศึกษา หรือเรียกแยกว่า สำนักศึกษารธรรม หรือเรียกรวมว่า สำนักศึกษารธรรม และบาลีบ้าง สำนักศึกษาบาลี แต่รวมแล้วก็คือสำนักศาสนศึกษานั้นเอง โดยสำนักเรียนวัดจะประสานกับสำนักงานแม่กองธรรม แม่กองบาลี และสำนักพระพุทธศาสนาส่วนกลางโดยตรง เป็นการศึกษาที่คณะสงฆ์ดำเนินการมาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน มีระบบระเบียบการอันเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่รัดกุม เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้น การเล่าเรียนพระปริยัติธรรมก็ต้องเรียนภาษาบาลีให้เข้าใจเสียขั้นหนึ่งก่อนแล้วจึงเรียนพระธรรมวินัยในพระไตรปิฎกต่อไป โดยเฉพาะการศึกษาภาษาบาลี ถ้าไม่รู้ภาษาบาลีแล้ว ก็จะไม่มีความรู้ใด

สามารถรู้และเข้าใจพระพุทธรูปพระพุทธรูปพระพุทธรูปพระพุทธรูปพระพุทธรูป ถ้าขาดความรู้เรื่องพระพุทธรูปแล้ว พระพุทธรูปศาสนาก็จะต้องเสื่อมสูญไปด้วย วัดพระธาตุผาเงา จึงได้เปิดสำนักศาสนศึกษาและค้นหาผู้มีความชำนาญในเรื่องนี้มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ เปรียญธรรม 1-2 จนถึงเปรียญธรรม 6 ประโยค เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (งานแสดงมุทิตาจิตผู้สอบบาลีสนามหลวงได้ ประจำปี 2559:10)

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี จัดขึ้นตามนโยบายของมหาเถรสมาคม โดยมีแม่กองธรรมสนามหลวงและแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นผู้บริหารจัดการและกำกับดูแล โดยดำเนินการสอดคล้องกับสิทธิตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ.2548 การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมปัจจุบันยังประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาด้านงบประมาณ ถือเป็นปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีความเจริญรุ่งเรือง มีคุณภาพ ตามสิทธิ ในกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 ข้อ 4 ที่กำหนดไว้ ให้โรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และนักเรียน ได้รับการสนับสนุนในด้านวิชาการและเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษา กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การวิเคราะห์ปัจจัยเข้า 3) การกำหนดจุดยืน 4) การประเมินศักยภาพ/พัฒนา 5) การกำหนดทิศทาง 6) การกำหนดระบบวัดผล 7) การแปลงยุทธศาสตร์สู่การ

ปฏิบัติ (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559, จาก <http://www1.onab.go.th/e-Books/PlanDhamBali.pdf>)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ถอดบทเรียนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ศึกษาศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษา สภาพการบริหารจัดการ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนออันเป็นประโยชน์ในการนำไป ปรับปรุงพัฒนา ศึกษาศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีความเชื่อเบื้องต้นว่า การบริหารจัดการศึกษาประเภทนี้เป็นการจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร และประชาชนผู้สนใจทั่วไปให้เข้าใจหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ยังช่วยเป็นภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน ที่บวชเข้ามา เรียนได้ห่างไกลอบายมุข เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาพฤติกรรมที่ผิดจากศีลธรรมอันดีงาม เพราะเยาวชนผู้มาบวชเรียนเหล่านี้จะได้รับการอบรมบ่มนิสัยยกล่อมเกล่าให้อยู่ในหลักธรรมของศาสนาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอันจะช่วยบรรเทาปัญหาทางสังคมของเยาวชนได้ ในอนาคต

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อจัดทำข้อเสนอวิธีปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของศึกษาศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพอนาคต

2. วัตถุประสงค์ย่อย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา
- 2.2 เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
- 2.3 เพื่อศึกษาภาพอนาคตของการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
- 2.4 เพื่อเสนอวิธีปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาพอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านความรู้ (Output)

ผลการศึกษา ต้องค์ความรู้ในการนำไปปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนัก ศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาพอนาคต

2. ด้านการนำไปใช้ (Outcome, Impact)

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา โดยนำผลการวิจัยไปใช้

- 2.1 ในการวางแผนการดำเนินงานของสำนักศาสนศึกษา
- 2.2 ในการกำหนดและปรับปรุงโครงสร้างให้เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่
- 2.3 ในการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับบริบทของการบริหารจัดการศึกษาของพื้นที่

2.4 ในการกำกับติดตามการดำเนินงานของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาให้เป็นไปตามสถานะที่พึงประสงค์

2.5 ในการจัดสรรงบประมาณการพัฒนาสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ เป็นการถอดบทเรียนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ตรีศึกษา สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา โดยศึกษา 1) ด้านสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน 2) ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง 3) ด้านแผนการดำเนินงาน และ 4) ด้านการวิจัยและพัฒนาการประเมินผล

2. ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา โดยศึกษา เหตุปัจจัยที่สนับสนุนและฉุดรั้งต่อการจัดการศึกษา 1) ด้านสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน 2) ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง 3) ด้านแผนการดำเนินงาน และ 4) ด้านการวิจัยและพัฒนาการประเมินผล โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุครุภัณฑ์ (Material) และการจัดการ (Management) ในด้าน ผู้บริหาร ครู นักเรียน สถานศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

3. เพื่อศึกษาภาพอนาคตของการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากศึกษาสภาพการณ์ของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา และเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษามากำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้าง และนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาที่มีระบบมากยิ่งขึ้น

4. จัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาพอนาคตโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากศึกษาสภาพการณ์ของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา และนำภาพอนาคตของการบริหารจัดการศึกษามากำหนดกรอบยุทธศาสตร์เพื่อหาวิธีปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาพอนาคต

ขอบเขตแหล่งข้อมูล

ได้แก่ 1. เจ้าสำนักศาสนศึกษา (ผู้บริหาร), 2. ผู้ช่วยผู้บริหาร, 3. คณะกรรมการสถานศึกษา, 4. ครูสอน และ 5. ศึกษานิเทศก์ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีวัดพระสิงห์ (พระอารามหลวง) จังหวัดเชียงราย รวมทั้งหมด 21 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา ประกอบด้วยเนื้อหา 1)

ด้านสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน) ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง 3) ด้านแผนการดำเนินงาน และ 4) ด้านการวิจัยและพัฒนาการประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ สำนักศาสนศึกษา โดยแจกแบบสัมภาษณ์ ทั้งหมด 21 ฉบับ และแบบสอบถาม ทั้งหมด 21 ฉบับ ได้คืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100% โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ หาค่าฐานนิยมค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญแล้วสังเคราะห์นำเสนอเป็นแผนภูมิแกงปลา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตของการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่มผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (content analysis) แล้วสังเคราะห์นำเสนอเป็นแผนยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับภาพอนาคต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องสำนักศาสนศึกษาผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แล้วนำเสนอเป็นแผนงานโครงการ (Strategy Map/Road Map/Timeline)

กลุ่มผู้รู้ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เจ้าสำนักศาสนศึกษา (เจ้าอาวาส) จำนวน 1 รูป, ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 2 รูป, คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 10 รูป/คน, ครูสอน จำนวน 2 รูป, ผู้ช่วยครูสอน จำนวน 4 รูป และเจ้าหน้าที่ จำนวน 2 รูป รวมทั้งหมด 21 รูป/คน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ตรีศึกษา สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา พบว่า 1) ด้านสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี 2) ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในภาพรวมมีความพอใจอยู่ในระดับพอใช้ 3) ด้านแผนการดำเนินงานในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับพอใช้ 4) ด้านการวิจัยและพัฒนาการประเมินผลในภาพรวม พบว่า ไม่มีการทำวิจัยแต่มีการพัฒนาการประเมินผลอยู่ ได้แก่ การดำเนินการด้านหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล ตามลำดับ

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของสำนักศาสนศึกษา พบว่า เหตุปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนด้านนักเรียน ได้แก่ นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และมีพัฒนาการทางกาย-จิตโดยอาศัยครูสอนเป็นหลัก (แบบพี่สอนน้อง) เหตุปัจจัยสำคัญที่จุดรั้งได้แก่นักเรียนมีความแตกต่างทางเชื้อชาติมีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากัน เหตุปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนด้านครูได้แก่ ครูเน้นสอนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมีความเสียสละ เหตุปัจจัยสำคัญที่จุดรั้งได้แก่ครูสอนไม่เพียงพอผู้เรียนยังขาดการวิเคราะห์และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและไม่มีการประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเหตุปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน

ผู้บริหารได้แก่ ผู้บริหารมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีความเป็นภาวะผู้นำ ครุมุ่งเน้นการวัดผลการเรียนการสอนมากกว่ากิจกรรมและมีความอดทนมี การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สมัครเรียนบาลีเหตุปัจจัยสำคัญที่จุดรั้งได้แก่ ผู้บริหารยังไม่มีแผนงานที่ชัดเจน ไม่มีโครงการและการวิจัยเกี่ยวกับการ ศึกษาบาลี การใช้งบประมาณของวัดมาช่วยจัดการศึกษาอาจไม่ เพียงพอส่งผลให้ครูสอนได้รับค่าตอบแทนน้อย เหตุปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน ได้แก่ผู้บริหารมีการพัฒนาผู้เรียนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียน สามารถมีวุฒิรองรับการศึกษาตั้งแต่ประโยค 1-2 จนถึง เปรียญธรรม 9 ประโยค ครูได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง มีความรู้ความสามารถที่ หลากหลาย และมุ่งเน้นการวัดผลตามสภาพจริงผู้บริหารรู้จักพัฒนาตนเอง อยู่ตลอดเวลา เป็นผู้วางองค์กรตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ของครูและผู้เรียนเป็นสำคัญเหตุปัจจัยสำคัญที่จุดรั้งได้แก่ หลักสูตรเก่าเกินไปควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตจริงได้นักเรียนยังขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ หลากหลาย ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษายังขาดเทคนิคและวิธีการ บริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับสภาพอนาคต

3. ภาพอนาคตการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนก บาลีของสำนักศาสน พบว่า 1) การเรียนรู้และการพัฒนาการ (Learning and Growth; L) ประกอบด้วย การพัฒนาองค์กร ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม (Culture) ใช้กระบวนการทำงาน PDCA+POSDCoRB ด้านภาวะผู้นำ (Leadership) สร้างการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่าย และความเป็นภาวะผู้นำ ด้านการจัดโครงสร้าง (Alignment) จัดทีมงาน จัดอำนวยการด้านสื่อ และ 4 M ด้านทีมงาน (Teamwork) มีความเข้มแข็ง ทำงานเป็นทีมและพัฒนา

อย่างต่อเนื่องการจัดการด้านสารสนเทศ ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีฐานข้อมูลปฏิบัติงาน เสนอนวัตกรรมใหม่ๆ และประชาสัมพันธ์ การจัดการด้านบุคลากร ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ จัดทีมงานให้เหมาะสม เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 2) การดำเนินการภายใน (Internal Perspective; I) ประกอบด้วยกระบวนการเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษา พระปรีชาธรรมแผนกบาลี 5 ด้าน คือด้านหลักสูตรด้านการจัดการเรียน การสอนด้านสื่อการเรียนการสอนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้าน การวัดและประเมินผล กระบวนการจัดการบุคลากร ได้แก่ มีแผนงานการมี ส่วนร่วมและมีกระบวนการประเมินความพึงพอใจที่หลากหลาย กระบวนการด้านนวัตกรรม ได้แก่การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ ทันสมัย การบริการแนะแนวโดยการมีส่วนร่วม การลงสารสนเทศ และการ นำความรู้ไปใช้กระบวนการกำกับดูแลทางสังคม ได้แก่ สร้างการมีส่วนร่วม และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวัดให้เป็นศูนย์การศึกษาในอนาคต 3) การ ดำเนินการด้านความพึงพอใจ (Internal Perspective; I) ได้แก่ 1. ผู้เรียน ได้รับการคุ้มครองดูแลช่วยเหลือและมีสุขภาพที่ดี 2. นักเรียนมีวุฒิ การศึกษาเทียบเท่ากับการศึกษาทางโลก 3. ได้บุคลากรที่มีความรู้ด้าน พระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น 4) การดำเนินการด้านคุณภาพ (Financial Perspective; F) ได้แก่ ระบบบริหารจัดการศึกษาพระปรีชาธรรมแผนก บาลีที่มีประสิทธิภาพ (PDCA+POSDCoRB) นักเรียนมีศักยภาพและมี ทักษะที่เข้มแข็งบุคลากรมีความเข้มแข็งได้รับการสนับสนุน/ความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนได้รับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมที่หลากหลาย สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยี/เครื่องมือที่หลากหลายและทันสมัยรายงานผล

การจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีระบบนิเทศติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพอนาคต ดังนี้ ในปีการศึกษา 2561-2562 ภายในเดือน พฤษภาคม 2561-กันยายน 2561 กำหนดเป้าประสงค์ที่ 1 : เพิ่มครูสอนให้เพียงพอและพัฒนาผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันทางด้านภาษาบาลี ดำเนินโครงการที่ 1 จัดอบรมบุคลากรในสถานศึกษามาเป็นครูสอนบาลีให้มีประสิทธิภาพภายในเดือนพฤศจิกายน 2561-กุมภาพันธ์ 2562 กำหนดเป้าประสงค์ที่ 2: ดูแลระบบโครงสร้างแผนการทำงานของสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ ดำเนินโครงการที่ 2 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีและโครงการที่ 3 การประกันคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษาในสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา ในปีการศึกษา 2562-2563 ภายในเดือนพฤษภาคม 2562-กันยายน 2562 กำหนดเป้าประสงค์ที่ 3 : สนับสนุนให้บุคลากรและผู้เรียนมีขวัญกำลังใจทำงานและศึกษาเล่าเรียน ดำเนินโครงการที่ 4 ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีรายได้เทียบเท่าสำนักเรียนบาลีอื่นๆ และโครงการที่ 5 พัฒนาครูและผู้เรียนให้มีความรู้ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากขึ้นภายในเดือนพฤศจิกายน 2562-กุมภาพันธ์ 2563 กำหนดเป้าประสงค์ที่ 4 : ยกกระดับสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่อนาคต ดำเนินโครงการที่ 6 สร้างสำนักศาสนศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาในอนาคต

การอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อค้นพบผู้วิจัยได้ข้อเสนอวิธีการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษามาตั้งประเด็นตามวัตถุประสงค์เพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) ด้านสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีจากการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มาสนับสนุนหรือกระตุ้นให้เกิดจากผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการเรียนรู้และมีพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจไปพร้อมๆ กัน โดยอาศัยครูสอนเป็นหลักและทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง (แบบพี่สอนน้อง) และปัจจัยสำคัญเกิดจากผู้บริหารที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง พัฒนาให้สถานศึกษามีห้องเรียน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ สถานที่สะอาดสงบและปลอดภัย ส่วนเหตุปัจจัยที่กระตุ้น พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ไม่เท่ากันเนื่องจากผู้เรียนมาจากต่างชาติต่างภาษาและครูผู้สอนมีไม่เพียงพอตามความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และวัลย์พร ศิริภิรมย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” พบว่า การเรียนการสอนในแผนกบาลี ครูผู้สอนมักใช้ระบบการศึกษาแบบพี่สอนน้อง ครูสอนขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ขาดประสบการณ์ หนังสือตำราเรียนเก่าเกินไป ขาดการปรับปรุงและภาษาที่ใช้ยากเกินไปนักเรียน มีความคิดเห็นว่า ครูสอนขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การสอนของครูขาดความยืดหยุ่น ยึดตำราเรียนมากเกินไป ขาดการสอนแบบบูรณาการ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเครียด

2) ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้เท่ากัน จากการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มาสสนับสนุนหรือจุดรั้งเกิดจาก ครูนักเรียน ผู้บริหาร และงบประมาณ พบว่า ครูเน้นสอนตามหลักสูตรและมีความเสียสละนักเรียนมีคู่มือการเรียนเพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจทุกอย่าง ผู้ที่สอบผ่านบาลีตั้งแต่ ป.ธ.3 ขึ้นไป สำนักศาสนศึกษามีทุนการศึกษาให้เรียนต่อระดับปริญญาขึ้นไป ครูและนักเรียนมีเงินเดือนตามประโยชน์ขั้นเรียน ส่วนปัจจัยสำคัญที่มาจุดรั้งพบว่า ผู้เรียนขาดการวิเคราะห์และการนำความรู้ไปใช้ ไม่มีการประยุกต์ใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สำนักศาสนศึกษายังไม่มีครูใหญ่ ไม่มีเลขานุการและไม่มีโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาที่ชัดเจน สำนักศาสนศึกษาขาดการสนับสนุนงบประมาณบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และวลัยพร ศิริภิรมย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” พบว่า การเรียนการสอนในแผนกบาลี เน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ ขาดการประยุกต์นำมาใช้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทวี บุญมี ที่พบว่า การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ครูสอนส่วนมากมักใช้วิธีบรรยายในการสอนเป็นหลักก็มีเพียงกระดานและชอล์กเป็นอุปกรณ์ในการสอน

3) ด้านแผนการดำเนินงานในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับ ดีจากการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มาสสนับสนุนหรือจุดรั้งเกิดจาก ครูนักเรียน ผู้บริหาร และงบประมาณ พบว่า ครูมุ่งเน้นการวัดผลการเรียนการสอนมากกว่ากิจกรรมและมีความอดทน นักเรียนที่ศึกษาชั้น ม.1 ขึ้นไป

สามารถอ่านออกเขียนได้ และเน้นการท่องจำ ผู้บริหารมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีความเป็นภาวะผู้นำอีกด้วย การใช้งบประมาณของวัดเข้ามาบริหารจัดการศึกษา มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สมัครเรียนบาลี ส่วนเหตุปัจจัยที่มาจุดรั้ง พบว่า นักเรียนส่วนมากขาดความอดทนเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ผู้บริหารยังไม่มีแผนงานที่ชัดเจน ไม่มีโครงการและการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาบาลี การใช้งบประมาณของวัดมาช่วยในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอส่งผลให้ครูผู้สอนมีค่าตอบแทนน้อย อย่างไรก็ตามแผนการดำเนินงานในภาพรวมยังส่งผลอยู่ในระดับ ดี ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้อง กับผลงานวิจัยของ นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และวลัยพร ศิริภริมย์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ” พบว่า การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกแผนกบาลี มีสภาพปัญหา อุปสรรค ดังมีข้อสรุปสาระสำคัญ คือ ด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระในแผนกบาลี มีเนื้อหาสาระเก่าเกินไป และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก วิธีการเรียนการสอนเน้นการท่องจำและ การแปล มากกว่าความเข้าใจ ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นระบบที่แน่นอน เวลาเรียนน้อยจึงไม่สามารถทำความเข้าใจ ได้อย่างลึกซึ้งถ่องแท้ซึ่งลักษณะแผนการดำเนินงานในภาพรวมสอดคล้องกับ กิรติ ศรีวิเชียร, (2528:131) ได้กล่าวถึง การบริหารสำนักเรียนว่า การบริหารสำนักเรียนเป็นเรื่องของวัดหรือท้องถิ่นที่จะเนินการกันเอง การจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับความพร้อมของสำนักทางด้านบุคลากร ทุนทรัพย์ และผู้เรียนเป็นสำคัญ บางปีก็ไม่ได้จัดเพราะขาดความพร้อมในด้านต่างๆ วัดที่เปิดเป็นสำนักเรียนแล้ว มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการศึกษาพระปริยัติธรรมไม่เหมือนกัน การดำเนินงานและการจัดการศึกษาเล่าเรียนเป็นไปอย่างไร

ขึ้นอยู่กับแต่ละสำนักเรียนจะจัดการตามความเหมาะสม สภาพการจัดการศึกษาภายในสำนักเรียนโดยทั่วไปแล้วซึ่งขึ้นอยู่กับเจ้าสำนักเรียนเป็นสำคัญ

4) ด้านการวิจัยและพัฒนาการประเมินผลในภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ 5 ด้าน จากการศึกษาเหตุปัจจัยหลักสำคัญที่มาสสนับสนุนหรือจุดรั้งเกิดจาก นักเรียน ครู ผู้บริหาร และเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนสามารถมีวุฒิ การศึกษารองรับตั้งแต่ประโยค 1-2 จนถึง เปรียญธรรม 9 ประโยค ครู ได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง มีความรู้ที่หลากหลายและมุ่งเน้นการวัดผลตามสภาพจริงผู้บริหารรู้จักพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้บังคับการตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของครูและผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักสูตร มีการจัดการเรียนการสอน มีสื่อการเรียนการสอน มีกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการวัดและประเมินผล ส่วนเหตุปัจจัยที่มาจุดรั้ง พบว่านักเรียนขาดโอกาสเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย ครูไม่มีระบบการวัดผลประเมินผลผู้เรียนที่ชัดเจน ไม่มีการวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ยังขาดเทคนิคและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพอนาคต ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “ การบริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรุงเทพมหานคร ” ที่พบว่า การเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขาดความยืดหยุ่น ใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด ครูสอนก็ขาดเทคนิค วิธีการสอนที่ดีที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการศึกษาอย่างจริงจัง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาธีระสุข ธมฺมสาโร

(2554) ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรณีศึกษาสำนักเรียนวัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” พบว่าแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ 1) ด้านหลักสูตรควรปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้ได้คุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น และปรับปรุงหนังสือเรียนให้ได้มาตรฐาน 4) ด้านการเรียนการสอน ควรจะมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรกำหนดเวลาในการวัดผลประจำเดือนให้เหมาะสม ควรมีการวัดผลด้านอื่นนอกเหนือจากการวัดความจำและควรมีการบันทึกข้อมูลการวัดผลอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ควรให้มีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการ เช่น ข้อมูลพื้นฐาน งบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การประชาสัมพันธ์ การจัดโครงสร้าง การจัดเตรียมข้อมูลอุปกรณ์ในการใช้งานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ข้อมูลสารสนเทศ และติดตามประเมินผล

2. ด้านการบริหารจัดการควรให้มีการดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีโดยมีการจัดประชุมชี้แจง การจัดทำแผนงานโครงการ การจัดทำแผนงาน กิจกรรม การจัดทำ

เครื่องมือวัดวัดและประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ และการประเมินผลโครงการการดำเนินงานจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

3. ด้านการสนับสนุน ควรให้มีการสนับสนุนการดำเนินงาน การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ด้านการพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนงบประมาณทรัพยากร การมีส่วนร่วมสนับสนุน และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอ หรือเผยแพร่ผลงาน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการนิเทศกำกับติดตามควรให้มีการกำกับ ดูแล นิเทศ ประเมินผลด้านการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กำหนดนโยบาย เกณฑ์การนิเทศติดตามแลประเมินผล การนิเทศกำกับติดตาม อย่างเป็นระบบ นิเทศกำกับติดตามการวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอกสถานศึกษาเป็นกลไก ในการกำกับติดตามงาน ตรวจสอบทบทวนคุณภาพงาน ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบที่ที่รับผิดชอบและจัดทำระบบฐานข้อมูลคุณภาพผู้เรียนให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้น

5. ด้านการประเมินผลควรให้มีกระบวนการในการควบคุมการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลี การประเมินคุณภาพ การประเมินผล การประเมินการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การติดตามผลการบริหารจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- สำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุผาเงา. (2559). **ที่ระลึกงานแสดงมุทิตาจิต พระภิกษุ-สามเณรฉลองเปรียญธรรม. เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2559.**
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2558). **แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี พ.ศ.2558-2562.**สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ.2559, จาก <http://www1.onab.go.th/e-Books/PlanDhamBali.pdf>
- _____ . (2558). **แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี พ.ศ.2558-2562.**สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ.2559, จาก<http://www1.onab.go.th/e-Books/PlanDhamBali.pdf>
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, (2542).**การบริหารตามวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle).**สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ.2559, จาก http://www.artyschool.org/artyschool/analyze/56/1_56/8

แนวทางการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Personnel Administration Approach for Schools in
Highland Area under Supervision of Chiang Rai Primary
Educational Service Area Office 3

บุษบาวัลย์ พรหมงาม^[19]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปินใจ^[20]

อาจารย์ ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว^[21]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง (2) เพื่อศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล (3) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานบุคคล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนพื้นที่สูง และรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ นำเสนอในรูปแบบความเรียง

[19] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[20] [21] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า (1) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานบุคคล พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วินัยและการรักษาวินัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และงานออกจากราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ (2) ปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก วินัยและการรักษาวินัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และงานออกจากราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ (3) แนวทางการบริหารงานบุคคล พบว่า 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ควรมีการประชุมวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน คำนึงถึงคนในพื้นที่เป็นอันดับแรก และจัดทำภาระงาน ศึกษาขอบข่ายงาน ก่อนมีการมอบหมายงานให้แก่ครูหรือบุคลากร 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีการกระจายอำนาจในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามกรอบอัตรากำลังที่ต้องการ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบรรจุหรือแต่งตั้งครูได้เอง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม การบรรจุและแต่งตั้ง รั้งย้าย และโอน แทนตำแหน่งที่ว่างให้ด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย 3) การ

เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักของความเป็นวิชาชีพครู มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณ วินัย และคุณธรรม แก่ข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการเสริมสร้างแรงจูงใจ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงาน 4) วินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องจรรยาบรรณ ให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและควรมีการดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเสมอภาค และยุติธรรม 5) งานออกจากราชการ ควรมีการดำเนินการด้านการออกจากราชการอย่างเป็นระเบียบ และโรงเรียนอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการ แก่บุคคลที่พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ โดยเฉพาะกองทุนบำเหน็จบำนาญควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลสวัสดิการครูที่เกษียณอายุราชการและให้ครูผู้เกษียณอายุราชการไปแล้วมีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันเสมอ ๆ

คำสำคัญ แนวทาง, การบริหารงานบุคคล, โรงเรียนพื้นที่สูง,
เชียงราย

Abstract

The objectives of this study were: 1) to investigate the current personnel administration context of schools in highland area under supervision of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3; 2) to examine the problems

affecting personnel administration of those schools in highland area; and 3) to discover the personnel administration guidelines for those schools in highland area. The population was 66 participants including principals, vice-principals, and heads of personnel administration from schools in highland area under supervision of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The questionnaire and focus-group discussion were used in data collection. The data was analyzed by mean, standard deviation, and content analysis.

The findings showed that: 1) The current personnel administration situation of those schools in highland area, in overall, was found at the high level. For the individual aspects, the aspect holding the highest mean but only at the high level was discipline and discipline maintenance, followed by recruitment and appointment and empowering efficiency in job performance; however, manpower planning and position allocation and resignation was found at the moderate level 2) The problems affecting personnel administration of schools in highland area, in overall, was found at the high level. For the individual aspects, the aspects holding the highest mean but only at the high level was empowering efficiency in job performance, followed by recruitment and appointment,

manpower planning and position allocation, discipline and discipline maintenance, and resignation were found at the moderate level. 3) The personnel administration guidelines for schools in highland area were: 1) Manpower planning and position allocation should call on the meeting to determine appropriateness of the school context by giving the priority for individuals from the local area, and designing workload should carefully study the job responsibility before assigning the duties to teachers and personnel. 2) Recruitment and appointment should decentralize the authority for schools to recruit and appoint the personnel as their manpower allowance. The school principal should be able to independently recruit, appoint, receive the transfer, and transfer the teachers by drawing the participation from the local community for transparency and compliance with the law. 3) Empowering efficiency in job performance, the school administrators should create awareness in teacher professional, professional standards, code of conduct, discipline, and morality for teachers and personnel in the school. There should also be motivation support and building up good relationship among co-workers. 4) Discipline and discipline maintenance, the school administrators should act as the role model in code of conduct for the personnel. There

should be the training about discipline and discipline maintenance for the staff consistently. And, there should be an enforcement of discipline and regulation fairly and equally. 5) The process in resignation should be processed systematically and the school should facilitate on getting benefits and welfares for those who resign, dismissed and retired. There should be a staff in charge of overseeing the pension system for the retired teachers. And, there should be a gathering event or meeting for the retired teachers so they can meet and communicate each other regularly.

Keyword Approach for, Personnel Administration, Schools in Highland, Chiang Rai

บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบควบคุม กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 153 แห่ง และจากการศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559, 2559 : 19-20) ถึงสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพและเทคนิคใหม่ๆ น้อย ก้าวไม่ทันการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน มีสถานศึกษาร้อยละ 38.56 ที่ขาดแคลนครูและมีครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ และสถานศึกษาไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. ครูมีภาระงานมาก ส่งผลให้ มีเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เต็มตามหลักสูตร ครูและผู้บริหารมีการโยกย้ายบ่อย ส่งผลให้การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ว่ามีสภาพการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างไร เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในโรงเรียนพื้นที่สูง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารได้ความรู้และข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง หรือโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
2. หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนหรือโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง ตามขอบข่ายงานใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน อัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งด้าน

การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการด้านวินัยและการรักษา
วินัย และด้านการออกจากราชการ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง
โรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย
เขต 3 จำนวน 33 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 66 คน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน
จำนวน 33 คน และรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่ายบริหารงาน
บุคคล จำนวน 33 คน

วิธีดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารงาน
บุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง ประชากร 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รอง
ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล จำนวน 33 แห่ง
จำนวน 66 คน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลด้วยตนเอง นำมาวิเคราะห์
ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบ
ตาราง

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง
ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนพื้นที่สูง จำนวน 8 คน โดยบันทึกการสนทนา
กลุ่ม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญและนำเสนอในรูปแบบความ
เรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วินัยและการรักษาวินัยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง และงานออกจากราชการค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

2. ปัญหาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ราชการ การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง วินัยและการรักษา วินัย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และงานออกจากราชการ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. แนวทางการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ควรคำนึงถึงคนในพื้นที่เป็นอันดับแรก มีการประชุมวางแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่ง และจัดทำภาระงาน โดยศึกษาขอบข่ายงาน ก่อนมีการมอบหมายงานให้แก่ครูหรือบุคลากร มีการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีการกระจายอำนาจ

ในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามกรอบอัตรากำลังที่ต้องการของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบรรจุหรือแต่งตั้งครูได้เองโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบรรจุและแต่งตั้ง รัยย้าย และโอน แทนตำแหน่งที่ว่างให้ด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักของความเป็นวิชาชีพครู มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณ วินัย และคุณธรรมแก่ข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการเสริมสร้างแรงจูงใจ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงาน 4) วินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องจรรยาบรรณ ให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเสมอภาค และยุติธรรม 5) งานออกจากราชการ ควรมีการดำเนินการด้านการออกจากราชการอย่างเป็นระเบียบ และโรงเรียนอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการต่างๆ แก่บุคคลที่พ้นจากตำแหน่งหน้าที่นอกเหนือจากส่วนที่ทางราชการจัดให้ โดยอาจมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครู เป็นต้น

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานบุคคลโรงเรียน พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อรทัย วงศ์เขียว (2555 : 123) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ บนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด

เชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการออกจากราชการ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง รองลงมา คือ ด้านเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกจากราชการ ตามลำดับ

2. ปัญหาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ สอดคล้องกับ เพชร กล้าหาญ (2552: 97) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข ปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีปัญหาในการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับด้านที่มีปัญหาจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง ด้านวินัยและการรักษาวินัย ด้านการออกจากราชการ และด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ 3. แนวทางการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพื้นที่สูง 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง พบว่า ควรมีประชุม การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีการวางแผนจัดทำภาระงาน โดยศึกษาขอบข่ายงานก่อนการมอบหมายงานให้กับครูหรือบุคลากร และคำนึงถึงคน ในพื้นที่เป็นอันดับแรกโดยให้เหมาะสมกับพื้นที่บริบทของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้อง กับ

ผลการวิจัยของ อรทัย วงศ์เขียว (2555 : 133) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่บนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งควรมีการประชุมวางแผนการจัดอัตรากำลังของบุคลากรร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน วิเคราะห์ภารกิจและประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจของสถานศึกษา และนำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งและจัดทำภาระงาน ศึกษาขอบข่ายของงานก่อนมีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร 2) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง พบว่า กระจายอำนาจในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งตามกรอบอัตรากำลังที่ต้องการของโรงเรียน มีการบรรจุและแต่งตั้งรับย้าย โอนแทนตำแหน่งที่ว่าง ด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ เพชร กล้าหาญ (2552 : 109) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ด้านการบรรจุและแต่งตั้งควรให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งเอง โดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วม และให้โรงเรียนสำรวจความต้องการครูในสาขาที่จำเป็นและขาดแคลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาควรบรรจุและแต่งตั้ง โอน ย้าย ข้าราชการครูตามสาขาวิชาเอกตามที่โรงเรียนต้องการ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กลั่นกรองตำแหน่งรับย้าย และควรให้ผู้บริหารระบุวิชาเอกที่ขาดแคลนโดยคณะครูมีส่วนร่วมในการเรียงลำดับ 1-3 ไม่เน้นตัวบุคคล เพราะกันการวิ่งเต้น 3) ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติราชการ พบว่าควรสร้างความตระหนักของความเป็นวิชาชีพครู มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณ วินัย และคุณธรรมแก่ข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เช่น การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เป็นต้น และการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในหน่วยงาน สอดคล้อง กับ ผลการวิจัยของบุษกร อุ่ณดี (2555:71) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 คือ ส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพตามฝ่ายงานที่เกี่ยวข้อง โดยเสมอภาคส่งเสริมให้บุคลากรได้แสวงหาความรู้อย่างหลากหลาย เพื่อปรับปรุงพัฒนางาน ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าและมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคล 4) ด้านวินัยและการรักษาวินัย พบว่า ผู้บริหารวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องจรรยาบรรณ โดยโรงเรียนและผู้บริหารให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยของครูในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและมีการดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเสมอภาค และยุติธรรม สอดคล้องกับ อรทัย วงศ์เขียว (2555 : 134) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่บนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงราย ผล

การศึกษาพบว่า ด้านวินัยและการรักษาวินัย ควรมีการดำเนินการตามระเบียบวินัยด้วยข้อกฎหมายอย่างเสมอภาคและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีมาตรการและบทลงโทษผู้บริหารที่ปล่อยปะละเลยหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชา โดยมีให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ครู 5) ด้านการออกจากราชการ พบว่า ควรมีการดำเนินการด้านการออกจากราชการอย่างเป็นระเบียบโรงเรียนมีการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการต่าง ๆ แก่บุคคลที่พ้นจากตำแหน่งหน้าที่นอกเหนือจากส่วนที่ทางราชการจัดให้ โดยอาจมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครู เป็นต้น สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ สุนทร รองพล (2555 : 59) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 พบว่า ด้านการพ้นจากงานมีการวางแผนการจัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือเกี่ยวกับการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งอย่างเป็นรูปธรรมหน่วยงานได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลในการป้องกันไม่ให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลหน่วยงานได้อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการต่างๆแก่บุคคลที่พ้นจากตำแหน่งหน้าที่มีการวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติในขั้นตอนการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารควรส่งเสริมและให้ความรู้ นิเทศติดตามและประเมินครู ในส่วนของครูต้องจัดทำมาตรฐานตำแหน่งวิชาเอกของตน

2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนอัตรากำลังครูให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของโรงเรียน

3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โรงเรียนจึงควรเร่งส่งเสริมและยกย่องครูที่ดูแลช่วยเหลือผู้เรียน หรือทำงานเพื่อโรงเรียนในขณะที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ให้มีขวัญกำลังใจและมีสวัสดิการตอบแทนที่ดีเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มีการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญก่อนและหลังจากการเกษียณงาน

4. ด้านวินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหารควรดำเนินการตามระเบียบวินัยด้วยข้อกฎหมายอย่างเสมอภาคและหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องต้องมีมาตรการและบทลงโทษผู้บริหารที่ปล่อยปะละเลยหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชา โดยมีให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ครู

5. ด้านการออกจากราชการ โรงเรียนควรเชิญครูที่เกษียณอายุราชการมาเป็นวิทยากรภายนอกเปิดโอกาสให้นำภูมิปัญญาหรือความรู้ความสามารถกลับมาช่วยสร้างประโยชน์ทางด้านการศึกษาโดยการจ้างหรือมีค่าตอบแทนให้ตามสมควรและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการแนวทางการบริหารงานบุคคล ในกรณีศึกษาโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อให้เกิดความลุ่มลึก

2. ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารงานบุคคล ในกรณีศึกษาโรงเรียนพื้นที่สูงที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อให้เกิดความลุ่มลึก

เอกสารอ้างอิง

บุษกร อุ่นดีบ. (2556). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

เพชร กล้าหาญ. (2552). การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข ปัญหาการบริหารงานบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.

สุนทร รongพล. (2555). การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2558) ข้อมูล
สารสนเทศทางการศึกษา ชั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2558.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.
_____ . (2559) *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559.*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3.

อรรถัย วงศ์เขียว. (2555). **แนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดใหญ่บนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดเชียงราย.**
(วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย. เชียงราย.

แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียน การสอนโรงเรียนมานิตวิทยา

The Guideline for Internal Supervision Development in
Learning and Teaching Management Manitwittaya
School.

ภิญญดา ไชยวัง^[22]

อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช^[23]

อาจารย์ ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว^[24]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศการสอนความต้องการและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูโรงเรียนมานิตวิทยาจำนวน 44 และศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำนวน 1 คน ทั้งหมด 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบ

[22] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[23] [24] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สัมภาระณ สดลตททใช้ในการวเคราะหขอมูล คอ คาเฉลย คารอยละ คาสวน เบยงเบนมาตรฐานและการสงเคราะหสรูปเนือหา

ผลการศึกษาพบว 1) สภภาพปจจุบันการดําเนินการนเทศการสอน ของโรงเรยนมานตวทยา ภาพรวมอยุในระดบปานกลาง และเมือพิจรณา เปนรายดานทุกดานอยุในระดบปานกลาง โดยเรยงลําดบตามคาเฉลยดงนั้ ดานการใช้สือประกอบการสอน ดานการวดประเมนผลการเรยน ดานการ จดสภภาพแวดลอมภายในหองเรยน และดานกจรกรรมการสอนของครู 2) ความตองการการนเทศภายในดานการจัดการเรยนการสอน ในภาพรวม อยุในระดบมาก โดยเรยงลําดบตามคาเฉลยดงนั้ ดานกจรกรรมการสอนของ ครู ดานการจดสภภาพแวดลอมภายในหองเรยน ดานการวดประเมนผลการ เรยน และดานการใช้สือประกอบการสอน 3) แนวทางการพัฒนาการนเทศ ภายในดานการจัดการเรยนการสอน ควรม่การพัฒนาอยางครอบคลุม เรงดวน และสมําเสมอ เปนไปตามหลักเกณฑ์และกระบวนการนเทศโดย คํานึงถึงการม่มีส่วนร่วมและร่วมมือซงกันและกันของผู้ม่ส่วนเกยวข้อง ควรม่ การประชุมวางแผนการนเทศภายในเพือให้บุคคลากรทุกคนม่มีส่วนร่วมในการ ตดลนใจร่วมกันในดานของประเด็นปัญหาที่ตองการได้รับการนเทศ ความ ตองการการนเทศในแต่ละดาน การแตงตั้งดําหน่งผู้นเทศ การพัฒนา เครื่องมือ การกำหนดรูปแบบการนเทศที่เหมาะสม การกำหนดวันเวลา และเกณฑ์ในการนเทศ และควรม่การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกดอง

เกี่ยวกับการนิเทศภายใน เพื่อให้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

คำสำคัญ การนิเทศภายใน, การจัดการเรียนการสอน, การพัฒนา

Abstract

The purpose of the study were to study the actual, needs and guideline of teaching supervision in Manitwittaya School, Chiangrai. The sampling of overall are 50 people consisted of the 1 director, 4 deputy directors, 44 teachers and 1 supervisor. The instrumentation of the study were questionnaires and interview. The data were systematically analyzed by using percentage, mean, standard deviation and summarization.

Conclusion, The result of the study were 1) the actual of teaching supervision of Manitwittaya School. It was found that the overall condition of teaching supervision was moderate. Sort by the mean as follows: The use of media

teaching, Supervision evaluation, the environment within the classroom and The teaching activities. 2) The need for internal supervision in teaching and learning management, the overall picture is high. Sort by the mean as follows: Teaching activities. The environment within the classroom. Supervision evaluation and the use of media teaching. 3) A guideline for the development of internal supervision in teaching and learning management at Manitwittaya School. There should be a comprehensive and urgent development, taking into account the involvement and cooperation of the stakeholders. There should be an internal supervision plan so that all personnel can participate in the decision-making process on the issues that need to be monitored. The need for supervision on each side, appointment of supervisor's development tools, determining the appropriate supervision model, determining the date, time, and criteria for supervision. And there should be a proper understanding of internal supervision. To effectively supervise the school. Affect the development of student achievement.

Keywords: internal supervision, teaching management, Development

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อให้ตอบสนองตามบทบัญญัติของกฎหมาย และนโยบายการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญ ต่อการพัฒนาครูผู้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการศึกษา ให้สามารถจัด กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ในสภาพปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการที่ไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาให้ได้ครบถ้วนและทั่วถึง ดังที่ สวัสดิ์ เดชกัลยา (2550) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการ การศึกษาไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศภายนอกหรือการ นิเทศโดยศึกษานิเทศก์จากส่วนกลางอาจทำได้ไม่ทั่วถึงและไม่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการเดิมของโรงเรียน เนื่องจากการขยายตัวใน ด้านจำนวนสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา ตลอดจนสาขาวิชาใน สถานศึกษานั้นทำให้ครูอาจารย์ในสถานศึกษาเพิ่มจำนวนมากขึ้นกว่าเดิม การนิเทศการสอนจากภายนอกหรือจากศึกษานิเทศก์จึงไม่เพียงพอ เพราะ การมีศึกษานิเทศก์น้อยกับความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถครอบคลุมไป ทุกสาขาวิชาเมื่อเปรียบเทียบกับครูอาจารย์ของสถานศึกษา ประกอบกับ

แนวทางการจัดการศึกษาปรับเปลี่ยนไปจากเดิม หากบุคคลในโรงเรียนได้
ทำความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่ชัดเจนและทำการนิเทศ
ตามบริบทของโรงเรียน ย่อมจะส่งผลต่อคุณภาพของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน
อย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการสนับสนุน
การเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพคุณภาพของการศึกษา
จะประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการ
นิเทศภายในศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการจัดกิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษาขึ้น
เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสถานศึกษา เนื่องจากระบบการจัดการศึกษา
การพัฒนาหลักสูตร เทคโนโลยี รวมทั้งวิทยาการ สังคมและวัฒนธรรมมี
การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีการตื่นตัว
อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550:4)

นอกจากนี้การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้
การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนมี
คุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือ อำนวย
ความสะดวก แนะนำ ชี้แจง บริการ ร่วมมือ ปรับปรุง พัฒนากระบวนการ
จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

กระบวนการการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการร่วมมือกันอย่างจริงจัง ผู้บริหารและครูต้องทราบถึงภารกิจหลักและต้องตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ กระบวนการ เทคนิคและกิจกรรมการนิเทศ รวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนั้นมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของตนเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครู และสามารถปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 27)

การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมานิตวิทยาด้านการจัดการเรียนการสอน หรือการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนมานิตวิทยา ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษา หรือช่วยพัฒนาช่วยเหลือครูเท่าที่ควร สภาพการปฏิบัติจริงของการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา พบว่างานด้านการนิเทศการสอนของโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติน้อย เนื่องจากบุคลากรภายในโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่เกี่ยวกับการนิเทศ อีกทั้งยังขาดบุคคลากรที่มีความสามารถในการดำเนินการนิเทศการสอน นอกจากนี้ครูยังมีทัศนคติทางลบต่อการนิเทศ ครูแต่ละคนทำงานตามความเคยชินและทำงานในส่วนที่รับผิดชอบตามความรู้ความเข้าใจของตน โอกาสที่บุคลากรในโรงเรียนจะได้รับการพัฒนาจึงมีน้อยและอาจส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรน้อยลง ประสพปัญหาที่สำคัญคือบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

เพราะผู้ให้การนิเทศไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชานั้นๆ ขาดการติดตามผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ไม่ตรงกัน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ จึงทำให้การนิเทศในแต่ละครั้ง เป็นไปเพื่อตรวจเยี่ยมสภาพห้องเรียนและตรวจสอบเอกสารมากกว่าการพัฒนาเนื้อหา เทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชา [ศรีสมร แสนคำ, วิริย คะสม (สัมภาษณ์) 2 สิงหาคม 2559] และจากรายงานการสำรวจการดำเนินงานนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2553) พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนประมาณร้อยละ 50 ไม่มีความรู้และประสบการณ์การนิเทศ บุคลากรเหล่านี้ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานนิเทศโดยตำแหน่งหรือได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่นิเทศ และพบว่าผู้ให้การนิเทศส่วนใหญ่ไม่สามารถติดตามประเมินผลการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง ขาดผู้เชี่ยวชาญและผู้รับผิดชอบงานด้านการนิเทศที่มีความรู้ความสามารถตรงกับรายวิชานั้นๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานไม่ตรงกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานนิเทศสอนภายในโรงเรียนมานิตวิทยาในปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา อำเภอมแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนที่สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาปรับปรุงบทบาทการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ในทุกๆด้าน นอกจากนี้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่น นำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศการสอนในโรงเรียนมานิตวิทยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนมานิตวิทยา
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา

ประโยชน์ของการวิจัย

ประโยชน์ด้านความรู้

1. ทราบสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานนิเทศการสอนโรงเรียน มานิตวิทยา
2. ทราบความต้องการการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา
3. ทราบแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา

ประโยชน์ด้านการนำไปใช้

1. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงการจัดการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการนิเทศการสอนของสถานศึกษาอื่นๆที่สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามกระบวนการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551:8) 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของ
ผู้รับการนิเทศ

1.2 การวางแผนและการกำหนดทางเลือก

1.3 การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการนิเทศ

1.4 การปฏิบัติการณ์นิเทศ

1.5 การประเมินผลและการรายงานผล

2. การนิเทศภายในโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน มุ่ง
นิเทศการสอนตามขอบข่ายงานนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน
ตามคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียน
มาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมการสอนของครู

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

2.3 การใช้สื่อประกอบการสอน

2.4 การวัดประเมินผลการเรียนรู้

ขอบเขตด้านประชากร

ผู้อำนวยการและครูโรงเรียนมานิตวิทยา อำเภอแม่สาย จังหวัด
เชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศการสอน
โรงเรียนมานิตวิทยา

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนมานิตวิทยา จำนวน 45 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ

โรงเรียนมานิตวิทยา โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 45 ฉบับ ได้คืนมา
ทั้งหมด 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนโรงเรียน
โรงเรียนมานิตวิทยา

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนมานิตวิทยา อำเภอแม่สาย จังหวัด
เชียงราย จำนวน 45 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบ
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย เข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ
โรงเรียนมานิตวิทยา โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 45 ฉบับ ได้คืนมา

ทั้งหมด 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลคือครู
หัวหน้าระดับ 6 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการวิเคราะห์ สัณเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอน
โรงเรียนมานิตวิทยา

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รอง
ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูหัวหน้าระดับชั้น จำนวน 6 คน
และศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์แบบมี
โครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธี
สัมภาษณ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 12 คน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนมานิตวิทยา
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไป
น้อย ดังนี้ ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน ด้านการวัดประเมินผลการเรียน

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและด้านกิจกรรมการสอนของครูตามลำดับ

2. ความต้องการการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่า 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านกิจกรรมการสอนของครู ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ด้านการวัดประเมินผลการเรียน และด้านการใช้สื่อการสอนตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนมานิตวิทยา พบว่ามีแนวทางในการพัฒนาที่ครอบคลุมขอบข่ายการนิเทศการสอนทั้ง 4 ด้านและกระบวนการการนิเทศภายในทั้ง 5 กระบวนการกล่าวโดยสรุปคือ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาให้ความรู้ครูผู้สอนในเรื่องการนิเทศการสอนและชี้แจงให้บุคคลากรเข้าใจในบทบาทของตน เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน จากนั้นควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศ ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาสื่อและเครื่องมือการนิเทศ ในขั้นตอนของการปฏิบัติการนิเทศควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการนิเทศ และในกระบวนการประเมินผลและรายงานผล ควรให้มีการจัดประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะและต่อเนื่องตามแผนงาน นอกจากนี้ควรมีการกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยทุกภาคเรียน

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบสภาพการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริ จันทะพล (2552: 70-73) เรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานใด ที่มีการจัดการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าได้ดำเนินตามจุดประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียน คือครูได้ ดำเนินการสอนตามหลักสูตรและให้ได้ผล ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร และตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ทำให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นเพื่อรักษา พิจารณา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และเพื่อให้ ความช่วยเหลือและประสานงานในทางวิชาการแก่สังกัด กระทรวง สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง(กระทรวงศึกษาธิการ,2538 : 12) จึง

ส่งผลให้สภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน นิเทศภายในโรงเรียนมานิต
วิทยายู่ในระดับปานกลาง

ด้านความต้องการการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา พบว่า
โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ชาญ
สุดทุม (2559: 84-86) เรื่องแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า
ในภาพรวมมีความต้องการการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพราะ
เนื่องจากกระบวนการการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการสำคัญในการ
พัฒนาครูและผู้เรียนไปพร้อมๆกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงเล็งเห็นความสำคัญใน
การพัฒนาตนเพื่อไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่อ

แนวทางการพัฒนาการนิเทศการสอนโรงเรียนมานิตวิทยา จากผล
การศึกษาพบว่า มีแนวทางในการพัฒนาครอบคลุมขอบข่ายการนิเทศการ
สอนทั้ง 4 ด้านและกระบวนการการนิเทศภายในทั้ง 5 กระบวนการ
สอดคล้องกับผล การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน
นิเทศภายในของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สอดคล้องกับศิริจัน ทะพล (2552 : 89-93)
เสนอว่าควรมีการประชุมกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการ
สถานศึกษา และผู้ปกครองเพื่อการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ
ด้านการ วางแผน การนิเทศควรรนำเอานโยบายสำนักงานเขตพื้นที่และ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมา เป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศ การวางแผนและการกำหนดทางเลือกของการนิเทศภายในโรงเรียน ควรมีการจัดให้มีการศึกษาดูงาน การนิเทศภายในโรงเรียนจากโรงเรียนที่มีความพร้อมและเป็นต้นแบบในการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศนำไปพัฒนาตนเอง จัดผู้นิเทศที่มีความเชี่ยวชาญตรงกับด้านที่จะทำการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ ผู้รับการนิเทศจะได้รับความรู้และสามารถขอคำปรึกษา คำชี้แนะจากผู้นิเทศ มีการประชุมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นประจำอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน เพื่อให้การดำเนินการนิเทศมีความต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนการนิเทศ ปฏิทินการนิเทศ กำหนดการในการนิเทศ อย่างชัดเจน และควรดำเนินการนิเทศให้ตรงตามปฏิทินการนิเทศ ให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันออกแบบการนิเทศ หมายความว่า การนิเทศภายใน โรงเรียนมานิตวิทยาควรมีวางแผนเพิ่มเติมในด้านดังกล่าว เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและที่สำคัญต้องสอดคล้องกับนโยบาย และแนวคิดในการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. โรงเรียนมานิตวิทยา ควรมีการวางแผนการกำหนดเครื่องมือที่จะประเมินผลการนิเทศภายในโดยการร่วมมือกันจากทุกฝ่าย ผู้บริหารโรงเรียน ครู และ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้แนวทาง การนิเทศภายในโรงเรียนมีทิศทางในทางเดียวกัน เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการปฏิบัติการนิเทศภายในที่เน้นการ พัฒนาการเรียนการสอน โดยสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อให้เกิดการ ยอมรับซึ่งกันและกันภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบริบทของโรงเรียนมานิตวิทยาในด้านต่างๆ เช่น วัสดุทัศน พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ในการจัด การศึกษา เพื่อวางแผนกำหนดการแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมของครูในการปฏิบัติงานนิเทศ ภายในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3. ควรหาวิธีที่จะพัฒนาการปฏิบัติการนิเทศการสอนของ ครู บุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**.
กรุงเทพมหานคร : ธารอักษร
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: ชุมชนุมนุสสรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พิชญ์ชาญ์ สุดทুম. (2559). **แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 21**. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริ จันทะพล. (2552). **แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สวัสดี เดชกัลยา. (2550). **การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครนายก**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์.

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Major of Education Chiang Rai Rajabhat University

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการ**

กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ:

ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน. (2551). **แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการ**

บริหารจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา

The Guidelines for Administration of Democracy Promotion Activity in Municipality School 2 (Mae Tam Darunwet) under Phayao Municipality

สุภัสรา ทะนุ^[25]

อาจารย์ ดร.ไพรภ รัตน์ชวงค์^[26]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ^[27]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) (2) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ และ (3) เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน และครูหัวหน้าหมวดสังคมศึกษา จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม และแนวทางการ

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[2] [3] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา พบว่าสภาพปัจจุบันการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ ในภาพรวม มีแนวปฏิบัติที่ดีทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ 1) มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน 2) มีประชุมวางแผนเพื่อให้ครูผู้สอนออกแบบการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย 3) สถานศึกษามีการวางแผน การจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย 4) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สำรวจเผชิญปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนจัดกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน และการออกเสียงประชามติ 5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้หลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง 6) มีการประชุมคณะครู คณะทำงานเพื่อวางแผน กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การนิเทศ กำกับติดตาม การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้มีความชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน

3. แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวทางการพัฒนาสรุปดังนี้ 1) ควรกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ควรวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในสาระการเรียนรู้ 3) ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาธิปไตย 4) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 5) ควรจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินการเรียนรู้ประชาธิปไตย 6) บันทึกผลการนิเทศเป็นลายลักษณ์อักษร 7) ควรหาแนวทางปรับปรุงเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : แนวทาง, ประชาธิปไตย, โรงเรียนเทศบาล

Abstract

The aims of this study were: 1) to examine the state in administration of democracy promotion activity at Municipality School 2 (Mae Tam Darunwet) under Phayao Municipality; 2) to investigate the good practices in the administration of democracy promotion activity of the prototype school; and 3) to develop the guidelines for the administration of democracy promotion activity in Municipality School 2 (Mae Tam Darunwet). The target group was 65 participants consisting of school director, deputy

director, teachers, teachers in charge of democracy project in the school, and head teacher of social studies. The questionnaire and interview were used in an investigation of the guidelines for the administration of democracy promotion activity in Municipality School 2 (Mae Tam Darunwet). The data was analyzed by frequency, percentage, and content analysis. The findings showed that:

1. The administration state of democracy promotion activity in Municipality School 2 (Mae Tam Darunwet) under Phayao Municipality in 6 domains, in overall, was found at the high level. The domain holding the highest mean score was the role of teacher in arranging democracy promotion activities, but the domain holding the lowest mean score was the learning activities promoting democracy focusing on learner-centeredness.

2. The best practices for the administration of democracy promotion activity for the democracy prototype school, in overall, consisted of 6 domains. 1) Having clear planning; 2) Having meeting for teachers to design the learning focusing on democracy; 3) The school having plan and learning management on democracy; 4) Promoting the student to survey the problems and community's participation in student council committee election campaign and referendum. 5) Promoting variety of

activities to encourage the students to develop analytical skills in analyzing daily national news. 6) Having meeting with teachers and working group to clearly plan, determine the guidelines for administration of democracy promotion activity in the school, supervise, and monitor the activities with an emphasis on drawing the participation from school committee, parents, and community.

3.The guidelines for administration of democracy promotion activity in Municipality School 2 (Mae Tam Darunwet) under Phayao Municipality with an emphasis on the domain holding the lowest mean score which was the learning activities focusing on learner-centeredness were proposed. 1) The school should regulate the policy for educational institutions to organize democratic learning activities that focus on learner-centeredness. 2) The school should analyze standards and indicators in the subject learning area. 3) The school should appoint a person responsible for democracy project. 4) The school should arrange democratic learning activities in consistent with the national core curriculum. 5) The school should develop the tools to assess and evaluate democracy learning. 6) The school should record the supervision results in writing format. 7) The school should explore ways to improve methods and techniques in arranging

the democracy learning activities that focus on learner-centeredness.

Key Word : Approach, democracy, school district

บทนำ

โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา ได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 763 คน ได้ดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และระเบียบของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2558 ที่ผ่านมาพบว่า ในมาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 9.8 เป็นพลเมืองที่ดี ภายใต้การปกครองระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผลการประเมินความสำเร็จไม่บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผน แต่มีความตระหนัก และความพยายามในการปฏิบัติตามแผน เนื่องจากนักเรียนบางส่วนไม่ปฏิบัติตามกฎกติกา ซึ่งจากการศึกษาจากเอกสารการสรุปโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในกิจกรรมการเลือกตั้งสภานักเรียน พบว่า นักเรียนมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งร้อยละ 60 ของนักเรียนทั้งหมด และมีการทำบัตรเสียจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงการยังไม่ให้ความสำคัญกับ

การไปใช้สิทธิ์ ใช้เสียง ในการเสียงเลือกตั้งไม่มีความเข้าใจและไม่มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้งตามหลักของประชาธิปไตย และมาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพ ตัวบ่งชี้ที่ 14.3 ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากนักเรียนบางส่วนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดการทำงานเป็นทีม ไม่กล้าแสดงออก ขาดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และจุดที่ควรพัฒนา คือ ด้านผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าวางแผนร่วมกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่หลากหลายอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ด้านครูควรส่งเสริมให้ครูได้นำภูมิปัญญาและปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและจัดวิชาเลือกที่หลากหลาย เพื่อสนองความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียน ด้านผู้บริหาร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของงาน เพื่อให้โอกาสแก่บุคลากรทำงานตามความรู้ความสามารถ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ทำงานเป็นทีม และใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักการของประชาธิปไตยให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าสภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนว่าเป็นอย่างไร และศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงาน และ

ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการบริหารกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนให้เหมาะสมเกิดผลดีต่อนักเรียนและสถานศึกษา จะได้เป็นแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำมาใช้ในการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้ได้ผลดีในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ
3. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

รู้สภาพและแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา และแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยนำไปใช้เป็นแนวการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา และเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย

ขอบเขตของการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิต

ประชาธิปไตยในโรงเรียน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา คือสภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มุ่งศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา 1.1 บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย 1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย 1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย 1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องระบอบการปกครอง ประชาธิปไตยการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติในสังคมไทย

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 62 คน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 65 คน

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ 1.1 บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ 1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย 1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย 1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย 1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องระบอบการปกครองประชาธิปไตยการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติในสังคมไทย

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน จำนวน 1 คน ครูที่รับผิดชอบดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนอนุบาลพะเยา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพะเยาพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต

36 จำนวน 1 คน ครูที่รับผิดชอบดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
ของโรงเรียนพะเยาพิทยาคม จำนวน 1 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน
ทั้งสิ้น 4 คน

ตอนที่ 3 การหาแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน นำผล
การศึกษาสภาพทางการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเทศบาล
2 (แม่ตำดรุณเวทย์) ตอนที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และรายด้านทุกด้าน และ
ตอนที่ 2 แนวทางการปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบมาหาแนว
ทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
จำนวน 1 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2
คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประชาธิปไตย จำนวน 3 คน
โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวนกลุ่มผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 62 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิจัย ใช้วิธีวิจัย เชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ 2 คน ครูที่รับผิดชอบดำเนินงานโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) และสรุปเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประชาธิปไตย จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) และสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

สภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

จากการที่ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถาม เรื่อง สภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ทั้ง 6 ด้านไปสอบถาม ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียน ทั้งหมด 65 คน พบว่า สภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ

ในภาพรวม พบว่า ด้านที่มีปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดีรายด้าน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยสรุปได้ดังนี้

1.1 สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยผู้บริหารและคณะครู ศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะ ประชาธิปไตยของผู้เรียน

1.2 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชาธิปไตย ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เด่นชัดมากขึ้น

1.3 สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ครูวิชาการ หรือ ครูผู้รับผิดชอบจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลคุณลักษณะประชาธิปไตย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ มีการสรุปผลการสังเกตและบันทึก พฤติกรรมผู้เรียนที่ต้องแก้ไขหรือพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตย ในระดับชั้นเรียน และจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหาร

1.4 สถานศึกษามีการปรับปรุงเกณฑ์ในการวัดและการ สังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้เรียน

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็น สำคัญ สรุปได้ดังนี้

2.1 สถานศึกษามีประชุมวางแผนเพื่อให้ครูผู้สอนออกแบบ การจัดการเรียนรู้ กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

2.2 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ประชาธิปไตย ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อฝึกฝนทักษะให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้ประชาธิปไตยและพัฒนากระบวนการคิดโดยใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2.3 ผู้บริหารมีกรณีศึกษาติดตาม การดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ

3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย สรุปได้ดังนี้

3.1 สถานศึกษามีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมค่าย ที่ส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์ และกระบวนการกลุ่ม ร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ศึกษาวิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย และการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน จากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและจุดเน้น

3.2 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนรู้ประชาธิปไตย และใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีการจัดทำแผนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำดูแลการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

3.3 ผู้บริหารมีกรณีศึกษาภายใน กำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จากร่องรอยหลักฐานชิ้นงาน หรือผลการทดสอบ ให้คำแนะนำ และแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย สรุปได้ดังนี้

4.1 สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อส่วนรวมของโรงเรียน

4.2 สถานศึกษามีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ของชุมชนและท้องถิ่นของตนเองตามสถานการณ์จริง ร่วมมือกับชุมชน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สำรวจเผชิญปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและท้องถิ่นตนเอง โดยจัดกิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน และการออกเสียงประชามติ

4.3 ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตย มีการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม จากกรณีศึกษาติดตาม กิจกรรมที่บรรลุเป้าหมาย ให้มีการดำเนินต่อไปมีการปรับปรุงกิจกรรมประชาธิปไตย เพิ่มกิจกรรมใหม่หรือตัดกิจกรรมที่ไม่ได้ผลออก

5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย สรุปได้ดังนี้

5.1 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้ประชาธิปไตย บูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม เน้นกิจกรรมฝึกฝนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลและข้อเท็จจริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สถานการณ์ในปัจจุบัน ในชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ

5.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้หลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง โดยใช้ข้อเท็จจริงที่เหมาะสมถูกต้อง เช่น กิจกรรมค่าย การจัดกิจกรรมสถานักเรียน เป็นต้น

5.3 ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามภายใน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มีการแจ้งผลการนิเทศให้ครูผู้สอนทราบ และมีการนำข้อมูล ผลการประเมิน มาวิเคราะห์ สภาพ การดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถี ประชาธิปไตย เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยรับฟังความคิดเห็นจาก ฝ่ายต่างๆ สรุปเป็นแนวทางพัฒนาเพื่อจัดทำโครงการพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

6. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องระบอบ การปกครอง ประชาธิปไตยการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติใน สังคมไทย สรุปได้ดังนี้

6.1 สถานศึกษามีการประชุมคณะครู คณะทำงานเพื่อ วางแผน กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติในสังคมไทย โดยการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองของประเทศไทยด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ประชาธิปไตย และกำหนดแนวทางการนิเทศติดตามให้ชัดเจน มีการ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของสถานศึกษา จัด บรรยายภาคและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติในสังคมไทย

6.2 สถานศึกษาจัดทำแผนการนิเทศ กำกับติดตาม การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้มีความชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน

แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน เพื่อทราบแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) สังกัดเทศบาลเมืองพะเยา ผู้ศึกษาสามารถนำมาสรุปผลได้ ดังนี้

1.แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) โดยภาพรวมด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ 7 แนวทางดังนี้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดมีการวิเคราะห์ สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย เพื่อกำหนดนโยบาย ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 หน่วยงานต้นสังกัดมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงาน
ประชาธิปไตย เพื่อดำเนินงานการขับเคลื่อน การจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยให้
สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ด้วย
กิจกรรมที่หลากหลาย

1.5 ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือในการวัด และประเมินการ
เรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้สามารถวัดและประเมินได้ตาม
สภาพจริง และเหมาะสมกับนักเรียน

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการการนิเทศ ที่
ได้รับมอบหมายมีกรณีนิเทศ ติดตาม และบันทึกผลการนิเทศเป็นลายลักษณ์
อักษร

1.7 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นให้ครูผู้สอนวิเคราะห์
สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางปรับปรุงรูปแบบเทคนิควิธีการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.แนวทางการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน
โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ประชาธิปไตย ประเด็นการนำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาใช้
ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่าง
ชัดเจน โดยผู้บริหารและคณะครู ศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ประชาธิปไตยของผู้เรียน บันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน ที่จำเป็นต้องแก้ไขหรือ

พัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตย ในการดำเนินชีวิตในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร โดยการมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เด่นชัดมากขึ้น ผู้บริหารต้องมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และมีการปรับปรุงเกณฑ์ในการวัดและการสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตยของผู้เรียน

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเด็น การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาต้องมีการประชุมวางแผนแนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อให้ครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย โดยการฝึกให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นการฝึกปฏิบัติ เพื่อฝึกฝนทักษะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประชาธิปไตยและพัฒนากระบวนการคิดโดยใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และมีการสรุปและปรับปรุงเครื่องมือในการวัดและประเมินผลทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และนำผลจากการนิเทศติดตามข้อเสนอแนะ คำแนะนำ มาปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ประเด็น การส่งเสริมการจัดกิจกรรมฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้วยการตั้งประเด็นคำถามที่เหมาะสม สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมค่ายกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย และควรร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ศึกษาวิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย และการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน จากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและจุดเน้น และส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำสื่อการเรียนรู้ประชาธิปไตย และใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ มีการจัดทำแผนการเรียนรู้และกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำดูแลการดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด รวมไปถึงการจัดกิจกรรมฝึกฝนและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีการนิเทศภายใน กำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จากร่องรอยหลักฐานชิ้นงาน หรือผลการทดสอบ ให้คำแนะนำ และแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ นำผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย มาปรับปรุงเครื่องมือวัด และประเมินทักษะการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยของผู้เรียน ปรับปรุงเทคนิควิธีการสอน ให้มีความหลากหลายน่าสนใจ

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ประเด็น การส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สำรวจเผชิญปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและท้องถิ่นตนเอง สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาต้องมีการประชุมวางแผนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการชุมชน ผู้ปกครอง และสภานักเรียน กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมประชาธิปไตย วางแผนในการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มตามวิถีประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นของตนเองตามสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง และบันทึกผลการนิเทศแจ้งให้ผู้รับการประเมินทราบ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยควรมีการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมจากการนิเทศติดตาม กิจกรรมที่บรรลุเป้าหมายให้มีการดำเนินต่อไปมีการปรับปรุงกิจกรรมประชาธิปไตย เพิ่มกิจกรรมใหม่หรือตัดกิจกรรมที่ไม่ได้ผลออก

2.5 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย ประเด็น การส่งเสริมการจัดกิจกรรม โดย

ให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผลและข้อเท็จจริง สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด มีการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเรียนรู้ประชาธิปไตย บูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สถานการณ์ในปัจจุบัน ในชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ โดยใช้ข้อเท็จจริงที่เหมาะสมถูกต้อง เช่น กิจกรรมค่าย การจัดกิจกรรมสภานักเรียน ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มีการแจ้งผลการนิเทศให้ครูผู้สอนทราบ มีการนำข้อมูล ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาวิเคราะห์ สภาพการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ สรุปเป็นแนวทางพัฒนาเพื่อจัดทำโครงการพัฒนา ในปีการศึกษาต่อไป

2.6 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องระบอบการปกครอง ประชาธิปไตยการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ ในสังคมไทย ประเด็น การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ โดยการจัดกิจกรรมการวิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองของต่างประเทศด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาต้องมีการประชุมคณะครู คณะทำงานเพื่อวางแผน กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติในสังคมไทย โดยการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองของประเทศไทยด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย และกำหนดแนวทางการนิเทศติดตามให้ชัดเจน มีการปรับปรุงเครื่องมือ ในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยจากการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้การเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติในสังคมไทย เพื่อนำไปปรับปรุงในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีความชัดเจน ครูผู้สอนควรมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ โดยให้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เน้นกระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติจริง

2. สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ ตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงศักยภาพของตนเอง ครูผู้สอนต้องวางแผนการจัดการ

เรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม และมีการประเมินคุณภาพผู้เรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรนำการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ไปปฏิบัติ ในการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตย ของโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบ ที่มีความสำเร็จด้านการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริม ประชาธิปไตยของโรงเรียนในสถานศึกษา
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์). รายงานผลการประเมินตนเองของ
โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) ประจำปีการศึกษา
2558. พะเยา: โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์).

ถอดบทเรียนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนเขตพื้นที่ สูงกรณีศึกษา โรงเรียนบ้านแม่หม้อ

Lessons learned for managing quality of Distance Learning
Information Technology (DLIT) in the district highland
school Case Study Banmaemor School.

दन्यवदनं मणि^[28]

อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ^[29]

อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช^[30]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระนี้ ศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนและค้นหาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา พร้อมกับวิเคราะห์ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษา และเพื่อนำเสนอกระบวนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนบนพื้นที่สูง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายงานครู นักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบสำรวจการวิจัยและพัฒนา และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการ

[28] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[29] [30] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละ แล้ววิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบความเรียง พบว่า

1.ภาพรวมของระดับคุณภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ของโรงเรียนบ้านแม่หม้อ มีคุณภาพการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกล คือ การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ การจัดรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ วิธีการในการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีสื่อในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี

2.ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนพบว่าผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในระดับมาก

3.ในด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนบ้านแม่หม้อ มีแผนการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) มีการกำกับติดตามนิเทศอย่างต่อเนื่อง

4.ไม่พบการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในระดับองค์กรแต่มีการพัฒนาบุคลากรและการทำงานวิจัยในระดับชั้นเรียน

คำสำคัญ ถอดบทเรียน, การบริหารจัดการ, การศึกษาทางไกล, โรงเรียนบนเขตพื้นที่สูง

Abstract

Independent education "Take the management lesson for quality development of distance education through information technology. (DLIT) in highland schools. Aims to study the quality of distance learning through information technology (DLIT). The population used in the study are the school Administrators, Head Teacher, Teacher, Student Tools used to collect data is a survey record. And group discussion Statistics used in data analysis are Frequency analysis and percentage mean. The results showed that:

Conclusion An overview of the quality of operations, the development of the quality of distance learning through information technology (DLIT) The quality of operation for the purpose of distance education is the use of technology as a tool for learning management. Formatting in Learning Management Content in learning management How to manage learning The use of technology to suit. Encourage teachers to have effective media for effective learning management. Continuous professional development And all students have good quality educational opportunities and the satisfaction of those involved in the development of quality of distance education through information technology (DLIT) in Ban Mae Mo Find out who is involved. There was a high level of

satisfaction and the management study found that Ban Mae Moo School There are plans to manage the development of quality of distance education through information technology. (DLIT) in schools There is no research related to distance education through Information Technology (DLIT), but there are personnel development and evaluation. Continuous supervision.

Keyword Management, Distance education, Highland School

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกล (Distance Learning) เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกห้องเรียน แก้ปัญหาการขาดแคลนครู ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนและครูได้เข้าถึง สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย นักเรียนและครูมีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลมายกระดับคุณภาพการศึกษา มาดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา โดยมีการจัดการสภาพการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างครบถ้วน ทั้งกระบวนการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ จากการลงมือปฏิบัติ เนื้อหา ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน อันจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่าง

และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนไทยทุกคน อันเป็นการดำเนินการตามรอยเบื้องพระยุคลบาทและสนองพระราชดำริในการที่จะพัฒนาการศึกษาไทยให้เจริญก้าวหน้า

โรงเรียนบ้านแม่หม้อ เป็นโรงเรียนที่มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ห่างไกล และทุรกันดารติดชายแดน ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้มีหลากหลายเผ่าพันธุ์ มีวัฒนธรรมความเชื่อที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาประสบภาวะขาดแคลนบุคลากร (โรงเรียนบ้านแม่หม้อ : 2559ก) โรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญต่อผู้เรียนที่ด้อยโอกาส และโรงเรียนมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงได้นำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ DLIT มาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับเอกสารรายงานประจำปีของสถานศึกษา (SAR) (โรงเรียนบ้านแม่หม้อ : 2559ข) ที่ระบุว่าโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลสอบ ONET สูงขึ้น อย่างสอดคล้องต้องกัน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้เล็งเห็นและให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) เป็นกรณีพิเศษ และเพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบนพื้นที่สูง ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงผู้เรียนโดยตรง ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษา “ถอดบทเรียนการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนเขตพื้นที่สูง กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแม่หม้อ” ขึ้น เป็นการถอดบทเรียนเพื่อนำผลและวิธีการมาพัฒนาการศึกษาสำหรับโรงเรียนบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา ด้านสัมฤทธิ์ผล ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการประกันคุณภาพของการดำเนินการ และด้านการวิจัยและพัฒนา
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา
3. เพื่อหาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษา
4. เพื่อนำเสนอกระบวนการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนบนพื้นที่สูง

ประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพและสัมฤทธิ์ผลการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบ้านแม่หม้อ ด้านความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านวิจัยและพัฒนา รวมถึงเหตุปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนหรืออุดหนุนคุณภาพของการดำเนินการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ของโรงเรียน และการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนและเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลที่สามารถนำไปปรับใช้ในอนาคต

ด้านการนำไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การนำผลและวิธีการบริหารจัดการพัฒนาการศึกษามาใช้พัฒนาโรงเรียนบนพื้นที่สูงที่มีความขาดแคลน

บุคลากรอย่างยั่งยืนตามพระปณิธานอันแน่วแน่ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชนต่อไป ดังนี้

1. การวางแผนการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนเขตพื้นที่สูง
2. การปรับปรุงโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนเขตพื้นที่สูง
3. บริหารจัดการคณะกรรมการให้เหมาะสมกับแผนการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนเขตพื้นที่สูง
4. กำกับติดตามการดำเนินงานการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนเขตพื้นที่สูง ได้อย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบ้านแม่หม้อ มีขอบเขตการศึกษา ได้แก่ 1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา 2. การศึกษาสภาพความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. ระบบการประกันคุณภาพการดำเนินการ 4. การวิจัยและพัฒนา ศึกษาข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน ในปีงบประมาณ 2557-2558

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบตรวจสอบรายการข้อมูลผลการดำเนินงานตามจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบ้านแม่หม้อ ปีการศึกษา 2557-2558 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ความถี่และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

2. ศึกษาการศึกษาสภาพความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบตรวจสอบรายการข้อมูลจากแบบสรุปลักษณะความพึงพอใจการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ของโรงเรียนบ้านแม่หม้อ ปีงบประมาณ 2557-2558 โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบ้านแม่หม้อ ปีการศึกษา 2557-2558 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์ความถี่และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

3. ศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการดำเนินการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสำรวจข้อมูลจากแผนการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ของโรงเรียนบ้านแม่หม้อ ปี 2557-2559 โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ เอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558 รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) รายงานผลการติดตามตรวจสอบและการประเมินคุณภาพภายในจากต้น

สังกัด แผนปฏิบัติการโรงเรียน สารสนเทศโรงเรียน ปีการศึกษา 2558 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสังเคราะห์เป็นความเรียง

4. การวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบตรวจสอบรายการข้อมูล จากเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือเอกสารรายงานประจำปีของสถานศึกษา รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) รายงานผลการติดตามตรวจสอบและการประเมินคุณภาพภายในจากต้นสังกัด แผนปฏิบัติการโรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสังเคราะห์นำเสนอเป็นแผนงานและโครงการ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินการจัดการศึกษาโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในโรงเรียน พบว่า มีการดำเนินการด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีสื่อในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพการดำเนินงานในระดับคุณภาพ **ดี** **มาก** และ ด้านการจัดรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ ด้านวิธีการในการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และ ด้านนักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมีคุณภาพการดำเนินงานในระดับคุณภาพ **ดี** สรุปภาพรวมของระดับคุณภาพการดำเนินงานของ โรงเรียน มีคุณภาพการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับ **ดี** ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียน

บ้านแม่หม้อ คณะครุมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก การจัดการระบบประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT พบว่า โรงเรียนได้มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานไว้ครอบคลุมทุกด้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาทางไกล ด้านการนำไปใช้ ด้านการสนับสนุนการใช้ ด้านการกำกับติดตามนิเทศการใช้ ด้านการประเมินการใช้ มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบ้านแม่หม้ออย่างต่อเนื่อง และในส่วนของการทำงานวิจัยและพัฒนา ไม่พบการทำงานวิจัยในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนโดยตรง และจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารพบว่าครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในทุกชั้นเรียน และพบว่าโรงเรียนได้สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) โดยการส่งเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) โดยเฉลี่ยครั้งละ 16 ชั่วโมงต่อคน

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

2.1 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT)

เมื่อพิจารณาภาพรวมเป็นรายข้อพบว่าเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยี

สารสนเทศ (DLIT) โดยพิจารณาใน 4 ประเด็นดังนี้ 1.ด้านบุคลากร ปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วม ผู้บริหารให้การสนับสนุน ครูส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ผู้บริหารและหัวหน้างานมีภาวะผู้นำ บุคลากรมีความเข้มแข็ง ประเด็นที่ฉุดรั้ง ได้แก่ ขาดแรงจูงใจ ครูโยกย้ายบ่อย จำนวนไม่เพียงพอ ภาระงานเยอะ ขาดความเข้มงวดในการติดตามงาน 2.ด้านงบประมาณ ปัจจัยที่สนับสนุน ได้แก่ มีการกำหนดขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ/อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) อย่างชัดเจนเป็นขั้นตอน มีการกำหนด/บรรจุงบประมาณแต่ละกิจกรรมโครงการไว้ในแผนอย่างชัดเจน ประเด็นที่ฉุดรั้งได้แก่ ใช้งานจริงบางครั้งไม่ตรงตามแผนที่กำหนดไว้งบประมาณมีไม่เพียงพอ 3.ด้านเครื่องมือ ปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ สอดคล้องกับความต้องการ มีความหลากหลาย มีการใช้การประกันคุณภาพภายในและภายนอกเป็นกลไกในการประเมิน ประเด็นที่ฉุดรั้ง ได้แก่ ขาดการพัฒนาอุปกรณ์อย่างต่อเนื่อง 4. ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยที่สนับสนุน ได้แก่ มีการประชุม/อบรมบุคลากร ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีคำสั่งและโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน มีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษามีเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา

2.2 เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรือฉุดรั้งด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าเหตุปัจจัยสำคัญหลักด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยด้านสนับสนุนคือด้านบุคลากร ผู้บริหารสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ครูใส่ใจผู้เรียนติดตามพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง ติดตามประสานงานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหา ด้าน

สภาพแวดล้อมเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาบรรยากาศดีซึ่งส่งผลต่อสภาพจิตใจ ด้านกิจกรรม/โครงการ สถานศึกษามีการกำหนดโครงการ/กิจกรรมลงในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีความหลากหลาย มีกิจกรรมต่างๆที่มุ่งพัฒนาทักษะผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถใช้การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยด้านจุดรั้ง คือ ครูมีการโยกย้ายบ่อย เนื่องจากครูมีการย้ายกลับภูมิลำเนาของตนเอง งานจึงเกิดความไม่ต่อเนื่อง บุคลากรมีไม่เพียงพอ และครูมีภาระงานพิเศษเยอะ ด้านสภาพแวดล้อม มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาไม่กว้างขวาง เนื่องจากมีลักษณะเป็นภูเขา พื้นที่ราบค่อนข้างน้อย ด้านเครือข่ายการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองในการประสานงานกิจกรรมของสถานศึกษาค่อนข้างลำบากเนื่องจากมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และภาษา

2.3 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรือจุดรั้งด้านการประกันคุณภาพ พบว่า เหตุปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT ของสถานศึกษา ด้านบุคลากร ประเด็นสนับสนุนคือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT มีการกำหนดภาระงานอย่างชัดเจน ประเด็นที่จุดรั้งคือ จำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ ครูโยกย้ายบ่อยครั้ง และขาดความเข้มงวดในการปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณประเด็นสนับสนุนคือมีการกำหนดงบประมาณลงในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ประเด็นที่จุดรั้งคือ ในการดำเนินงานใช้งบประมาณไม่ตรง

ตามแผนที่กำหนดไว้ มีการปรับเปลี่ยนเพื่อดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย
เร่งด่วน ด้านเครื่องมือมีการใช้การประกันคุณภาพภายในและภายนอก
สถานศึกษามาเป็นกลไกการดำเนินงาน มีการประเมินงานที่สอดคล้องตาม
หลักเกณฑ์และแบบประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT
ของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการประเด็นการสนับสนุนคือ เน้นให้
ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีการประชุมวางแผนชี้แจงการ
ปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) เป็นประจำ
ทุกเดือน เน้นกระบวนการควบคุมการปฏิบัติงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA
ประเด็นที่จุดรั้งคือ ยังขาดการปรับปรุง/พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

2.4 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้าน
งานวิจัยและพัฒนา พบว่า ในด้านบุคลากร ปัจจัยสนับสนุนคือมีคำสั่ง
ปฏิบัติงานชัดเจน และหัวหน้างานชี้แนะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการศึกษา
ทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ประเด็นที่จุดรั้งคือ ครูขาด
แรงจูงใจในการทำงานเนื่องจากบริบทของสถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นที่สูง
และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านงานวิจัยในชั้นเรียนปัจจัยที่
สนับสนุนคือ ครูผู้สอนมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และเพื่อ
ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยี ประเด็นที่จุดรั้ง คือ ยังขาดการ
วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ
(DLIT) โดยตรง ด้านการพัฒนาบุคลากร ปัจจัยที่สนับสนุนคือครูที่
ปฏิบัติงานในกลุ่มงานสารสนเทศและที่รับผิดชอบงานการศึกษาทางไกล
ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหาร
ในการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรม และการเข้าร่วม
โครงการที่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกจัด เพื่อพัฒนาองค์

ความรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLIT ประเด็นที่จุดรั้งคือ ครูมีการโยกย้ายบ่อยครั้งทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

3. ภาพอนาคตของการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ของโรงเรียนบ้านแม่หม้อ ซึ่งมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่โรงเรียนกำหนด

เมื่อพิจารณาภาพอนาคตเป็นรายด้านจะพบว่ามึระบบการบริหารจัดการเชิงระบบซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบไปด้วยประเด็นหลักดังนี้ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ครูมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สถานศึกษามีสื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

2. กระบวนการ(Process) ประกอบไปด้วยประเด็นหลักดังนี้ ดำเนินการวางระบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) มีการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการ มีการกำหนด User ให้กับคณะครู และนักเรียน และการให้บริการ WIFI ในโรงเรียนและมีการใช้สื่อที่เหมาะสม รูปแบบของการบริหารจัดการจะเป็นไปตามกระบวนการบริหารงานแบบ PDCA ร่วมกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3. ผลผลิต (Output) เมื่อพิจารณาภาพอนาคตเป็นรายด้าน ตามกลยุทธ์ในการบริหารงานสมัยใหม่ Balance Scorecard จะทำให้เราได้เห็นภาพขององค์กรใน 4 มุมมอง ที่นำไปสู่การพัฒนาเป็นภาพอนาคตตามมุมมองทั้ง 4 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสัมฤทธิ์ผล พบว่า โรงเรียนต้องดำเนินการเพิ่ม รายได้ (หาแหล่งระดมทุนเพิ่ม), เพิ่มประสิทธิภาพในการสอนโดยใช้ต้นทุน ต่ำและมีประสิทธิผลสูง เป็นต้น

2. ด้านความพึงพอใจ พบว่า โรงเรียนต้องดำเนินการ สร้างความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง, ภาพลักษณ์ของ DLIT, กระบวนการด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ เป็นต้น

3. ด้านการประกันคุณภาพภายใน พบว่า โรงเรียนต้อง ดำเนินการส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ, การจัดโครงสร้างองค์กรที่มี ประสิทธิภาพ, มีการประสานงานภายในองค์กร เป็นต้น

4. ด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า โรงเรียนต้อง ดำเนินการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา, และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอำนวยความสะดวกในการทำงาน และ ส่งเสริมสนับสนุนในการทำวิจัยระดับองค์กร

4.กระบวนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ในโรงเรียนบนพื้นที่สูง

กระบวนการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ ของ โรงเรียนบ้านแม่หม้อ จากการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ และสังเคราะห์นำเสนอเป็นแผนผังความคิด

โรงเรียนบ้านแม่หม้อได้นำ *The Deming Cycle* มา ประยุกต์ใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานมาประยุกต์เป็นการบริหารแบบ MAEMORs Model ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจและตระหนัก ในการขับเคลื่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. M (Master Plan) การวางแผนงาน คือการวางแผนงาน ในอนาคต ให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Purpose) โรงเรียนบ้านแม่หม้อ ได้วางคนที่เป็นหัวหน้าทีม ที่มี Priority งานต่างๆ งาน กำหนดเป้าหมาย (Purpose) ของแต่ละงานไว้ชัดเจน แล้วจึงทำการวางแผนงาน (Plan)

2. A (Action) การลงมือปฏิบัติ โรงเรียนบ้านแม่หม้อ กระจายอำนาจให้หัวหน้าทีมงาน รับผิดชอบในการนำทีม (Directing) มีการจัดกำลังคนและจัดเตรียมทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน (Organizing) ก่อนที่จะดำเนินการลงมือปฏิบัติ (Action)

3. E (Evaluation) การประเมินการใช้ โรงเรียนบ้านแม่หม้อมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานตลอดระยะเวลาของงานหรือกิจกรรม ทั้งนี้นำผลการประเมินมาพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาให้งานหรือกิจกรรมประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. M (Monitoring) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ผู้รับการนิเทศจะต้องเป็นผู้รับรู้ผลของการตรวจสอบงาน (Check) ของส่วนงานที่ตนรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อจะให้เห็นช่องทาง/วิธีการในการส่งเสริมพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ตัวบุคลากร ตัวงานหรือกระบวนการ

5. O (Openness) การเปิดใจ ในการดำเนินการให้ได้ผลดี ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเปิดใจยอมรับความจริงของผลการประเมิน นิเทศ กำกับ ติดตาม

6. R (Report) การรายงานผล เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการ และผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวผล มาจัดรูปแบบ เพื่อพิมพ์รายงานผลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้นในปี

ต่อไป เพื่อที่โรงเรียนจะได้พัฒนาต่อไปไม่สิ้นสุด (Action to improvement)

7. s (Support) การสนับสนุนในการนำการจัดการศึกษา โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในทุกชั้นตอน

การอภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษา

ภาพรวมของสภาพการบริหารจัดการศึกษา มีระดับคุณภาพ อยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์รายข้อพบว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีสื่อในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และด้านการจัดรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ วิธีการในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2. ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง พิจารณาตามวัตถุประสงค์รายข้อพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูพบว่าครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และมีผลการประเมินความพึง

พอใจของนักเรียน มีความพึงพอใจในระดับมาก สภาพดังกล่าวเป็นผลของการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การประกันคุณภาพการดำเนินการ

การศึกษาด้านระบบการประกันคุณภาพการดำเนินการ พบว่า โรงเรียนบ้านแม่หม้อ ได้กำหนดแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลตามลำดับในทุกชั้นตอน ดังนี้ การวางแผนการจัดการศึกษาทางไกล การนำไปใช้ การสนับสนุนการใช้ การกำกับติดตามนิเทศการใช้ และการประเมินการใช้

4. การวิจัยและพัฒนา

การศึกษาด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่า เมื่อพิจารณาการดำเนินการด้านงานวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2558 ไม่พบการทำวิจัยของสถานศึกษาโดยตรง แต่พบในรูปแบบการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การอบรมขยายผลในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ และนอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษาได้สนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องต่องานการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ได้พัฒนางานโดยการส่งเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเฉลี่ยครั้งละ 16 ชั่วโมงต่อคน มีข้อเสนอแนะให้มีการวิจัยและพัฒนาเรื่องการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในสถานศึกษาโดยตรงเพื่อพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 8 ด้าน มีแนวโน้มในการนำผลที่ได้จากการวางแผนบริหารจัดการเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ครู และนักเรียนเพื่อให้นักเรียนทุกคน ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และครูควรจัดกิจกรรมใน สถานศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องโดย การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการ กระบวนการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่าน เทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียนบนพื้นที่สูงที่มีบริบทใกล้เคียงกับ โรงเรียนบ้านแม่หม้อต่อไป

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการทำการวิจัยเพื่อศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) ในโรงเรียน บนพื้นที่สูงอื่นๆ ในสภาพบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา ผู้เรียนที่ด้อยโอกาสให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ควรมีการ ทำวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับงานนี้โดยตรงเพื่อการพัฒนาคุณภาพและเกิด ประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการในระดับคุณภาพที่สูงยิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ คุรุสภา, 2542

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2559).

ที่มาของโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี

ทางไกล. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2559, จาก ศูนย์พัฒนาคุณภาพ
การศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล:

<http://www.dlthailand.com/thima-khxng-khorngkar>

โรงเรียนบ้านแม่หม้อ. (2559ก). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา

2559. 31 พฤษภาคม 2559.

โรงเรียนบ้านแม่หม้อ. (2559ข). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

โรงเรียนบ้านแม่หม้อ ปีการศึกษา 2558. 31 กรกฎาคม 2559.

โรงเรียนบ้านแม่หม้อ. (2559ค). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) โรงเรียนบ้านแม่

หม้อ. 31 มีนาคม 2559.

ถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการ หมอภาษา โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์

Decoding Lessons Learned for Developing Management
Quality of Language Clinic Project at Maesai Prasitsart
School, Chiang Rai Province

อัจฉรา ราชเนตร^[31]

อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ^[32]

อาจารย์ ดร.สุวดี อุปปินใจ^[33]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระนี้เป็นการถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาของโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูที่รับผิดชอบโครงการและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหมอภาษาของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบของความเรียง พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาของโรงเรียน

[31] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[32] [33] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.1 ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการหมอภาษา สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกคนให้ดีขึ้นได้ และผลการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยของโครงการหมอภาษาอยู่ในระดับดีมาก

1.2 ความพึงพอใจของครูผู้เข้าร่วมโครงการหมอภาษาพบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน และนักเรียนได้พัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาไทยทำให้มีความชำนาญเข้าใจความหมายของคำศัพท์มากขึ้น มีความมั่นใจในการพูดและอ่านออกเสียงภาษาไทยมากขึ้น

1.3 แผนการดำเนินงานโครงการโครงการหมอภาษา มีการคัดกรองนักเรียนด้านการอ่าน การเขียน ทุกระดับชั้นมีข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านการเขียนทุกระดับชั้น จัดทำเครื่องมือสำหรับใช้คัดกรองความสามารถด้านการอ่านการเขียน ทุกระดับชั้นหลังการพัฒนา มีการรายงานข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ตามกำหนด

1.4 การวิจัย ประเมินผลและการพัฒนา ได้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมสำหรับพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการอ่าน การเขียน สำหรับนักเรียนเพื่อจัดทำเครื่องมือกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาตามมาตรการเร่งรัดการอ่านอย่างรู้เรื่องและสื่อสารได้ และมีการอบรมเพื่อพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมอภาษา

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหมอภาษา และด้านการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการหมอภาษาอยู่ในระดับคุณภาพดี

3. ภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการที่พึงประสงค์ของโครงการหมอภาษาได้พิจารณาภาพอนาคตเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การเรียนรู้และการพัฒนาการ ด้านที่ 2 การดำเนินการภายใน ด้านที่ 3 การดำเนินการด้านความพึงพอใจ และด้านที่ 4 การดำเนินการด้านคุณภาพ

4. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา ที่สอดคล้องกับภาพอนาคต ได้กำหนดระยะเวลา (Time Line) ในการพัฒนาคุณภาพโครงการหมอภาษา ภายในปีการศึกษา 2560-2561 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินการภายใน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านความพึงพอใจ และยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาองค์กร

คำสำคัญ ถอดบทเรียน, พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ, โครงการหมอภาษา

Abstract

The purpose of this study was to decode the lessons learned for developing management quality of Language Clinic Project. The population of this study were 43 participants including teachers in charge of this project and students participating this project. The research instruments were questionnaire, interview, and focus-group discussion. The data was analyzed by mean, percentage, and content analysis. The results revealed that:

1. The circumstances in the management of Language Clinic Project at Maesai Prasitsart School were:

1.1 The outcome of Language Clinic Project indicated that the project could better improve reading and writing skills of all students in this project. And, the project could uplift the learning achievement in Thai Language Course of students at the very high level.

1.2 The satisfaction of teachers in this project showed that, in overall, teachers were satisfied with this project in all aspects and students could develop their Thai language skills so they were better in understanding words meaning and more confident in speaking and reading aloud Thai language.

1.3 The operation plan of Language Clinic Project revealed that there was student screening process on reading and writing skills for students of all levels. There was an instrument for screening student in reading and writing abilities at all levels after being developed. There was a report on students having problems in reading and writing and this was reported to Secondary Educational Service Area Office 36.

1.4 The research, evaluation, and development indicated that there were projects/activities for developing and solving student's reading and writing problems in order to design the tools to promote and develop effective reading

and communication literacy, and there was a training to develop other issues relating to Language Clinic Project.

2. The important factors affecting the management of Language Clinic Project indicated that the evaluation of project was found at the very high quality. Also, the planning, operation, support, and supervision of the project were found at the high quality.

3. The future scenario of the desirable project management should involve 4 domains, that is, learning and development, internal operation, satisfaction operation, and quality management.

4. The guidelines developing the quality management of Language Clinic Project that concur with the future scenario with the specific timeline from 2017-2018 comprise 4 strategies. That is, 1) Quality Strategy, 2) Internal Operation Strategy; 3) Satisfaction Strategy; 4) Organizational Development Strategy.

Keyword Decoding Lessons Learned, for Developing Management Quality, Language Clinic Project

บทนำ

การจะพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ หรืออื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุดได้นั้น ในเบื้องต้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้เป็นอันดับแรก เพราะการอ่านออกเขียนได้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน หากปล่อยปละละเลยไม่มีการพัฒนาแก้ไขในแนวทางที่ถูกต้อง ตั้งแต่เริ่มแรก ก็คงยากที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวเดินต่อไปอย่างมีคุณภาพได้ ปัจจุบันเด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่หันไปให้ความสนใจกับการดูโทรทัศน์ เล่นเกมอินเทอร์เน็ต เป็นเหตุให้สติการอ่านหนังสือลดลงไปทุกที ล่าสุดสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานว่าการอ่านหนังสือของเด็กไทย จากเดิม 52 นาทีต่อวัน ซึ่งนับว่าน้อยมากอยู่แล้วเมื่อเทียบกับการอ่านของเด็กชาติอื่น อย่างเช่นญี่ปุ่น สิงคโปร์ ได้ลดลงเหลือเพียง 39 นาทีต่อวัน ที่เป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงหากยังไม่ร่วมกันหาทางแก้ไข ก็จะส่งผลให้คุณภาพของเด็กไทยลดลงไปเรื่อยๆ (พวงภีณา วงศ์เลขา, <http://social.obec.go.th/node/30>, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นักเรียนไทยในระดับ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษามีปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่อง ซึ่งการจะพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ ฯลฯ นั้น ก่อนอื่นจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้อ่านออกเขียนได้เป็นอันดับแรก เนื่องจากมีผลการวิเคราะห์ออกมาว่า เด็กที่อ่อนในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีปัญหาอยู่ที่การอ่านโจทย์ไม่เข้าใจ ดังนั้น

การอ่านออกเขียนได้เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ที่ไม่อาจมองข้ามได้

จากการดำเนินโครงการหมอภาษา ผ่านแนวคิดการบริหารจัดการประเภทห้องปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการอ่านและการเขียน (Reading and writing difficulty laboratory) ผู้ศึกษาใช้การถอดบทเรียนเป็นเครื่องมือที่นำมาประยุกต์ใช้ในโครงการพัฒนา ที่ช่วยสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานของกลุ่มคนทำงาน โดยอยู่บนพื้นฐานหลักการที่สำคัญคือ การเรียนรู้จากอดีตทั้งที่สำเร็จและผิดพลาด เพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่า โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงการทำกิจกรรมในระยะต่อไปของโครงการให้ดีขึ้นซึ่งมักจะดำเนินการเมื่อโครงการได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง โดยมีความเชื่อพื้นฐานในการกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ว่าความรู้เกิดจากการใคร่ครวญ ครุ่นคิดและจากการปฏิบัติจริง ผู้รู้ในโครงการพัฒนาคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง เนื่องจากความรู้ทุกลักษณะย่อมมีพลวัตหรือการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ แม้โครงการที่ออกแบบวางแผนไว้เป็นอย่างดีในขั้นตอนแรกแล้วก็ยังจะต้องมีการจัดการ ในขั้นตอนของการดำเนินการและในกระบวนการของโครงการไปตลอด สิ่งสำคัญจึงอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์เพราะกระบวนการถอดบทเรียนไม่ใช่การประเมินผลงาน ดังนั้น การถอดบทเรียนเป็นเสมือนการดึงเอาบางสิ่งบางอย่างออกมาจากบทเรียนที่มีอยู่ สิ่งที่ได้จากการถอดบทเรียนอาจจะได้งานหรือความสำเร็จหรือที่นิยมเรียกว่า Best Practice รวมทั้งความล้มเหลวที่เกิดขึ้น Bad Practice หลักในการถอดบทเรียนจึงอยู่ที่กรอบแนวคิดที่เราจะใช้ในการถอดบทเรียน สิ่งสำคัญอยู่ที่ทีมงานต้อง

ช่วยกันกำหนดกรอบคิดเพื่อนำมาใช้ในการถอดบทเรียน (ประชาสรรค์
แสนักคตี, <http://>

www.prachasan.com/mindmapknowledge/aic.html, 2550

วิจารณ์ พานิช (2548 : 163) ได้กล่าวถึงความแนวคิดการถอด
บทเรียนว่า การถอดบทเรียนช่วยให้เราสามารถสกัดบทเรียนว่าเพราะอะไร
หรือเพราะทำอย่างไรจึงให้งานสำเร็จ หรือมีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับ
ความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติที่อยู่ในแนวเดียวกันจะได้หยิบเอาบทเรียนหรือความรู้
นั้นไปใช้เพื่อให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จเช่นกัน รวมถึงอาจพัฒนาการปฏิบัติงาน
ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่เดียวกันหากการปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด
หรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การถอดบทเรียนจะช่วยให้เราทราบว่าเรา
พลาดตรงจุดใด พลาดเพราะอะไรและควรปรับปรุงอย่างไร การถอด
บทเรียนจึงช่วยให้เราไม่เกิดความผิดพลาดซ้ำซาก และยังช่วยต่อยอด
ความรู้ที่มีอยู่ให้ลึกซึ้งหรือกว้างขวางยิ่งขึ้น เช่นเดียวกันกับประภาพรรณ
อุ้นอบ (2552 : 42) กล่าวว่า การถอดบทเรียน คือ วิธีการจัดการความรู้
รูปแบบหนึ่งที่เน้นเสริมสร้างการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบเพื่อสกัดความรู้
ฝังลึกในตัวคนและองค์ความรู้ของท้องถิ่นออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถ
นำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นชุดความรู้ คู่มือ สื่อรูปแบบต่าง ๆ โดยผลที่ได้
จากการถอดบทเรียน นอกจากสื่อชุดความรู้แล้วสิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้ร่วม
กระบวนการถอดบทเรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันมาซึ่งการปรับวิธี
คิด วิธีการทำงานที่สร้างสรรค์ และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาที่จะศึกษาการ
แก้ปัญหาอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่อง ผ่านโครงการ
หมอภาษา โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ เนื่องจากโรงเรียนแม่สาย
ประสิทธิ์ศาสตร์เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีความแตกต่างทางชาติ

พันธุ์ และเป็นเขตชายแดนมีความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างใกล้ชิดกับประเทศเมียนมาร์ ซึ่งนักเรียนต่างชาติติดตามผู้ปกครองเข้ามาเพื่อศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก นับเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่องของโรงเรียนเขตพื้นที่ชายแดน ซึ่งโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ได้ใช้โครงการหมอภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่อง ผู้วิจัยจึงสนใจในศึกษาว่าโครงการหมอภาษาว่ามีสภาพการดำเนินงานตามโครงการอย่างไร มีเหตุปัจจัยสำคัญใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการโดยกำหนดความน่าจะเป็นในอนาคตและแนวทางการพัฒนาคุณภาพควรเป็นอย่างไรเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาสร้างความรู้ แนวคิด การพัฒนางานให้แก่ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ร่วมงาน รวมทั้งนำผลมาใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เป็นแนวทางการการแก้ปัญหาให้แก่ผู้สนใจเพื่อนำไปพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อถอดบทเรียนการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา
 - 1.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา
 - 1.2 เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการ
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา
 - 2.1 เพื่อหาภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาที่พึงประสงค์

2.2 เพื่อเสนอแนวทางและกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้
โครงการหมอภาษาประสบความสำเร็จตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รู้ถึงสภาพการ
บริหารจัดการโครงการหมอภาษา อันเกิดจากเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อ
คุณภาพของการบริหารจัดการโครงการ ทั้งยังได้รู้ถึงสถานะที่เป็นที่พึงพอใจ
ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการ ซึ่งก่อให้เกิดภาพอนาคตที่พึง
ประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งยังส่งผลไปยังข้อเสนอด้านกลยุทธ์ที่จะนำไปใช้ใน
การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา
การของโรงเรียน

2. ด้านการนำไปใช้

ผลจากการวิจัยนี้จะได้นำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน
ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา โดยผล
การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนแม่
สายประสิทธิ์ศาสตร์ และผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและการวางแผน
ดำเนินโครงการเพื่อนำไปสู่การกำหนดและปรับปรุงโครงสร้างที่เหมาะสมต่อ
การบริหารจัดการโครงการ ให้สามารถกำหนดคณะทำงานให้เหมาะสมกับ
สภาพขององค์กรและบริบทของโรงเรียน อีกทั้งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะ
นำไปสู่การกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการที่พึงประสงค์ รวมถึงการจัด
โครงสร้างภายในองค์กรในการบริหารโครงการ เพื่อเป็นแนวทางกระบวนการ

ในพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา งบประมาณ และการรายงานผลในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพต่อการบริหารจัดการโครงการของโรงเรียน อย่างยั่งยืนและประสบความสำเร็จตามภาพอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

1.1 ด้านเนื้อหา

สภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาในด้าน

1.1.1 สัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน

1.1.2 ความพึงพอใจ

1.1.3 แผนการดำเนินงาน

1.1.4 การวิจัยและการประเมินผล

1.2 ด้านแหล่งข้อมูล

1.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ครูที่รับผิดชอบโครงการหมอภาษา และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหมอภาษา

1.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

1.2.2.1 ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา

1.2.2.2 รายงานประจำของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียน

1.2.2.3 สรุปรายงานการนิเทศภายในสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแม่สายประสิทธิศาสตร์

1.2.2.4 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่
ออก เขียนไม่ได้ปีการศึกษา 2558

1.2.2.5 บันทึกการประชุมกลุ่มสาระภาษาไทย

1.3 ด้านระยะเวลา

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมอภาษา ตั้งแต่ปี
การศึกษา 2558-2559

2. ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการ
หมอภาษาของโรงเรียนแม่สายประสิทธิศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

2.1 ด้านเนื้อหา

การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและ
ปัจจัยที่ฉุดรั้ง ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาของ เช่น
บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุครุภัณฑ์ (Material) และการ
จัดการ (Management) ฯลฯ

2.2 ด้านแหล่งข้อมูล

2.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

2.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

2.2.2.1 รายงานประจำของสถานศึกษา (SAR)
โรงเรียนแม่สายประสิทธิศาสตร์

2.2.2.2 สรุปรายงานการนิเทศภายในสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.2.3 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่
ออก เขียนไม่ได้ ปีการศึกษา 2558

2.2.2.4 บันทึกการประชุมกลุ่มสาระภาษาไทย

3. เพื่อหาภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการที่พึงประสงค์
ของโครงการหมอภาษาโรงเรียน

3.1 ด้านเนื้อหา

ภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการที่พึงประสงค์
ของโครงการหมอภาษา

3.2 ด้านแหล่งข้อมูล

3.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย
ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้า
ระดับชั้น ครูผู้รับผิดชอบโครงการหมอภาษา และผู้ปกครองนักเรียน

3.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

3.2.2.1 สรุปรายงานการนิเทศภายในสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์

3.2.2.2 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่
ออก เขียนไม่ได้ ปีการศึกษา 2558

4. เพื่อเสนอแนวทางและกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้ประสบ
ความสำเร็จตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์

4.1 ด้านเนื้อหา

แนวทางการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา ที่มี
ประสิทธิภาพและสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพอนาคต

4.2 ด้านแหล่งข้อมูล

4.2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้าระดับชั้น ครูผู้รับผิดชอบโครงการหมอภาษาและผู้ปกครองนักเรียน

4.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

4.2.2.1 สรุปรายงานการนิเทศภายในสถานศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียน

4.2.2.2 รายงานผลการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่
ออก เขียนไม่ได้ ปีการศึกษา 2558

วิธีดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาในเรื่อง

1. สัมฤทธิผลของการดำเนินงาน
2. ความพึงพอใจ
3. แผนการดำเนินงาน
4. การวิจัยและประเมินผล

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูล ข้อมูลทุติยภูมิ คือ รายงานการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ออก ปีการศึกษา 2558 และรายงานผลการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการปีการศึกษา 2558 เอกสาร แผนงาน โครงการ รายงาน ที่

เกี่ยวข้องกับโครงการ ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ครูผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละการวิเคราะห์เนื้อหา
สำคัญ และสรุปเป็นความเรียง

**ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ
โครงการหมอภาษา**

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ **เครื่องมือ** การสนทนากลุ่ม
แหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่ง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ได้แก่ ครู
ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ **การวิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ แล้ว
สรุปเป็นความเรียง

**ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการหมอ
ภาษา**

วิธีการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ **เครื่องมือ** การสนทนากลุ่ม
แหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) รอง.ผอ.ฝ่ายวิชาการ
3) ครูที่ปรึกษา 4) ครูที่รับผิดชอบโครงการ 5) ครูหัวหน้าระดับชั้น
6) ผู้ปกครอง ตัวแทน (Key informant) **การวิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์
เนื้อหาสำคัญแล้วสรุปเป็นความเรียง

**ขั้นตอนที่ 4 เสนอแนวทางและกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้
ประสบผลสำเร็จตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์**

วิธีการวิจัย การวิจัยแบบผสมผสานวิธี **เครื่องมือ** การสนทนากลุ่ม
แหล่งข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ จาก 1) ผู้อำนวยการ 2) รอง.ผอ.ฝ่ายวิชาการ
3) ครูที่ปรึกษา 4) ครูที่รับผิดชอบโครงการ 5) ครูหัวหน้าระดับชั้น

6) ผู้ปกครอง การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญแล้วสรุปเป็น
ความเรียง

สรุปผลการศึกษา

สภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาของโรงเรียนแม่สาย ประสิทธิ์ศาสตร์

1. ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการหมอภาษา

1.1 การแก้ปัญหานักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่
คล่องและเขียนไม่คล่อง นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้รับการแก้ไขปัญหา
ทั้งสิ้น 27 คน โดยวิธีการสำรวจสภาพปัญหาการอ่านออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่
คล่องเขียนไม่คล่องจากการเรียนรายวิชาภาษาไทย ในปีการศึกษา 2558
พบว่า ผลการแก้ปัญหานักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องและ
เขียนไม่คล่องไข สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนนักเรียนที่เข้าร่วม
โครงการทุกคนให้ดีขึ้นได้ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

1.2 ยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย นักเรียน
ที่ลาออกจากโรงเรียนก่อนจบโครงการ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน คิดเป็นร้อยละ
22.22 % นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คงที่มีจำนวนทั้งสิ้น 8 คน
คิดเป็นร้อยละ 29.63% และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดีขึ้น มี
จำนวนทั้งสิ้น 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 % ซึ่งผลการยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ของโครงการหมอภาษาอยู่ในระดับดีมาก

2. ความพึงพอใจ

2.1 ความพึงพอใจของครูผู้เข้าร่วมโครงการหมอภาษาปี
การศึกษา 2558 จากแบบสอบถาม พบว่า ครูที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนิน

โครงการหมอภาษาในปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 7 คน ในภาพรวมครูที่เข้าร่วมโครงการหมอภาษามีความพึงพอใจในระดับ มาก

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จากแบบสอบถามความคิดเห็นการวิจัย เรื่อง แผนการดำเนินงานการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา พบว่า ตัวนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหมอภาษาในปีการศึกษา 2558

3. แผนการดำเนินงานโครงการ

การดำเนินงานโครงการหมอภาษา ในด้านการคัดกรองและจัดทำข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน มีการดำเนินการคัดกรองนักเรียนด้านการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้น มีข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านการเขียนทุกระดับชั้น อีกทั้งได้จัดทำเครื่องมือสำหรับใช้คัดกรองความสามารถด้านการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้น หลังการพัฒนามีการรายงานข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามกำหนดด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการอ่าน มีการเขียนให้เป็นโครงการ/กิจกรรมหลักที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา แต่ยังคงขาดแผนปฏิบัติการประจำปีที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนด้านความสามารถและทักษะทางภาษา ด้านการจัดทำข้อตกลงการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามมาตรการเร่งรัด การอ่านอย่างรู้เรื่องและสื่อสารได้ มีการดำเนินการทำข้อตกลงร่วมกันในพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการอ่าน การเขียน ให้กับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียนครูทุกคนมีข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาด้าน เป็นรายบุคคลเพื่อใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการอ่าน การเขียน ในด้านการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการอ่าน การเขียน มีการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาที่หลากหลาย

เหมาะสมกับสภาพปัญหาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มแต่ยังขาดการบันทึก ข้อมูลด้านการอ่านเป็นรายบุคคล และในด้านการนิเทศ ติดตาม สนับสนุนและ ประเมินผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการอ่าน การเขียนไปยังสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เมื่อสิ้นปีการศึกษามีการส่งต่อข้อมูล การพัฒนาของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน เมื่อพบว่ายังต้อง ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่โรงเรียนมีระบบการนิเทศ ติดตาม การ ดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมที่กำหนด ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและ รายงานผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การ เขียนต่อคณะกรรมการ นิเทศ ติดตาม/ผู้อำนวยการโรงเรียน

4. การวิจัย ประเมินผลและการพัฒนา

การวิจัยประเมินผลและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมอล ภาษา พบว่า ได้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมสำหรับพัฒนาและแก้ปัญหา ด้านการอ่าน การเขียนสำหรับนักเรียน เพื่อจัดทำเครื่องมือกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาตามมาตรฐานการเร่งรัดการอ่านอย่างรู้เรื่องและสื่อสารได้ อีกทั้งยังมีการ ประเมินผลเพื่อการพัฒนาผ่านรายงานการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่ออก เขียน ไม่ได้ ปีการศึกษา 2558 และโครงการรองรับเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในปี การศึกษา 2559 ส่วนการพัฒนาบุคลากร ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทย โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ในระยะ 2 ปี คือ ปีการศึกษา 2558 - 2559 มีการอบรมเพื่อพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมอลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องอย่างเป็นระบบ

เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา ของโรงเรียน

1. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี เหตุปัจจัยด้านการสนับสนุนคือ ด้านงบประมาณ มีแผนด้านงบประมาณที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโครงการ ร่วมกันวางแผนงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม/โครงการ บรรลุจุดในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ขั้นตอนการเบิกจ่ายชัดเจนเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการหมอภาษาอย่างเป็นระบบ ด้านเครื่องมือมีการวางแผนกับงานพัสดุของสถานศึกษาในการวางแผนจัดซื้ออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับงานโครงการด้านตัวอุดหนุน ได้แก่ ด้านบุคลากร ในการวางแผนดำเนินงานโครงการหมอภาษา การจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการหมอภาษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ไม่เข้ามามีส่วนในการวางแผนการดำเนินโครงการและยังขาดการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโครงการหมอภาษา

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการดำเนินงานการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพ ดี เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลด้านการสนับสนุนคือ ด้านการบริหารจัดการ ได้มีการจัดทำแผนงานโครงการเกี่ยวกับการศึกษาและกิจกรรมงานโครงการหมอภาษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยยึดประสิทธิผลให้ตัวผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนตามที่นโยบายกำหนด มีการดำเนินงานตามโครงการหมอภาษาตามแผนที่ได้วางไว้ และจัดทำเครื่องมือวัดวัดและประเมินผลของการดำเนินงานโครงการหมอภาษาเป็นระยะ ด้านตัวอุดหนุนได้แก่ ด้านบุคลากร

เนื่องจากผู้บริหาร ครูไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินโครงการหมอภาษา เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเท่านั้นในการแก้ไขปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ส่งผลให้ครูผู้สอนขาดการทำความเข้าใจหรือพยายามหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

3. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดี เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อด้านการสนับสนุนคือด้านงบประมาณ ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่างๆ อย่างเพียงพอเป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการของโครงการหมอภาษา โรงเรียนมีงบประมาณจัดสรรแหล่งความรู้ออนไลน์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา เนื่องจากโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเข้าใช้ระบบอินเทอร์เน็ตออนไลน์เพื่อศึกษาความรู้ผ่านมือถือส่วนตัว และมีการจัดสรรการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมและคุ้มค่า ด้านตัวผู้จัดได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหมอภาษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงการหมอภาษาไม่ได้ให้ฝ่ายต่างๆ เช่น ผู้บริหารของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนางานและตรวจสอบคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา จึงขาดการสนับสนุนและขาดการมีส่วนร่วม กล่าวคือ เป็นการดำเนินโครงการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเท่านั้น ไม่มีการร่วมมือกันในกลุ่มสาระอื่นๆ ไม่มีการแจ้งต่อครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้าระดับชั้น และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จึงไม่เกิดการสร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานจัดการศึกษาโครงการหมอภาษา

4. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนหรือกระตุ้นด้านการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดี เหตุปัจจัยด้านการสนับสนุนคือ บุคลากร ผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำกำกับ นิเทศติดตามการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครูมีความเข้มแข็งมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล เครื่องมือมีการใช้การประกันภายในและการประกันภายนอกเป็น กลไกในการกำกับติดตามการดำเนินงาน และมีความหลากหลาย การบริหาร จัดการเป็นระบบ ในการจัดกิจกรรม/โครงการในสถานศึกษามีการกำหนด เกณฑ์การประเมิน เกณฑ์การนิเทศติดตามไว้อย่างชัดเจน โดยสอดคล้องกับ เกณฑ์การประเมินที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การบริหารจัดการมีการจัด ประชุมสรุปผลจากผู้ปฏิบัติเสนอไปยังฝ่ายบริหาร ด้านตัวกระตุ้นคือ ในการ ทำงาน การนิเทศกำกับติดตามขาดความต่อเนื่องไม่สามารถดำเนินการได้ถึง ขั้นตอนสุดท้าย เนื่องจากขาดการตรวจสอบเครื่องมือในการประเมินผลตาม ความจริง

5. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านประเมินผล การดำเนินงานโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ปัจจัย สำคัญด้านการสนับสนุนคือ เป็นโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐาน หลักเกณฑ์และแบบประเมินคุณภาพ โครงการหมอภาษาของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมตรวจสอบผลการประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมงาน จัดการโครงการหมอภาษา จัดทำและออกเอกสารหลักฐานการดำเนินงานเพื่อ เป็นหลักฐานในการประเมินคุณภาพโครงการหมอภาษาของสถานศึกษาอย่าง เป็นระบบ การบริหารจัดการมีการกำหนดขั้นตอนตามวงจร PDCA ทุก กิจกรรม และให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประเมินผลปฏิบัติงาน คำนึงถึงความ

พึงพอใจของผู้รับบริการ ส่วนด้านจุดรั้งคือ ขาดผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านในการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในด้านนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการหมอบภาษา อีกทั้งเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศกำกับติดตามแล้ว ยังไม่มีการส่งผลต่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และครูหัวหน้าระดับอย่างเป็นระบบ

ภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการที่พึงประสงค์ของโครงการหมอบภาษาโรงเรียน

1. การเรียนรู้และการพัฒนาการ (Learning and Growth; L) ประกอบด้วย

1.1 การพัฒนาวัฒนธรรมในองค์กรตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ในส่วนการนำมุ่งพัฒนาทักษะและกระบวนการทำงานด้วยทัศนคติดีต่อนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหมอบภาษา มีวัฒนธรรมองค์กรที่ตระหนักและให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม การใช้สื่อ นวัตกรรมและการวิจัย การพัฒนาทีมงานให้มีทักษะการทำงานเป็นทีมมีการแบ่งงานและมอบหมายงานระหว่างผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติภารกิจบรรลุตามแผนปฏิบัติการ

1.2 ส่งเสริมการจัดการด้านสารสนเทศ โครงการหมอบภาษาที่ทันสมัย เครื่องมือที่หลากหลายผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทุกที่ ทุกเวลา มีการเผยแพร่ผลงานเครื่องมือที่ใช้พัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนต่อสาธารณชนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย และมีแผนงาน มีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ

1.3 การจัดการด้านบุคลากร ต้องกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโครงการหมอบภาษา มีการร่วมงานเป็นทีม

ระหว่างครูผู้ดำเนินโครงการ ครูที่ปรึกษานักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ หัวหน้าระดับ ผู้ปกครอง อย่างเป็นระบบ สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมอภาษาให้มีศักยภาพและมีความเชี่ยวชาญพัฒนาคณะนิเทศและกระบวนการนิเทศติดตาม รวมทั้งนำผลการนิเทศไปใช้เพื่อการพัฒนาโครงการหมอภาษา ติดตามงานและมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติโครงการเพื่อให้เกิดผลงานเชิงประจักษ์

2. การดำเนินการภายใน (Internal Perspective; I) ประกอบด้วย

2.1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการของ การบริหารจัดการโครงการหมอภาษามี 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการคัดกรอง ด้านการดำเนินโครงการ และ ด้านการวัด/ประเมินผล

2.2 พัฒนาระบบการด้านผู้รับบริการ ผู้เข้าร่วมโครงการหมอภาษา มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีที่มีปฏิทินการปฏิบัติงานชัดเจน การวางแผนมาจากการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร คณะครู ผู้ปกครอง โดยอาศัยความสนใจและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีวิธีการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดโครงการ/กิจกรรมที่หลากหลายและเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.3 จัดทำเครื่องมือการคัดกรองที่ได้มาตรฐานพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ตามช่วงวัย มีเครื่องมือพัฒนาทักษะอ่าน เขียนผ่านสื่อออนไลน์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเรียนรู้ พัฒนาทักษะของตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาด้านการอ่านการเขียน และนำผลงานวิจัยมาพัฒนา/สร้างนวัตกรรมที่หลากหลาย มีห้องศูนย์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

2.4 พัฒนาระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมมีผู้บริหาร ครู และบุคลากร มีการทำงานเป็นทีมในการแก้ปัญหาทักษะการอ่าน การเขียน

ของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ โดยมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความสำคัญของโครงการ เพื่อสร้างเจตคติที่สร้างความเข้าใจและเห็นความสำคัญของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ แบ่งปันสื่อ/นวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนไปยังศูนย์การเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. การดำเนินการด้านความพึงพอใจ (Internal Perspective;I)

ประกอบด้วย

ดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดโครงการหมอภาษา คือ มีแผนการปฏิบัติงานที่มีปฏิทินปฏิบัติงานชัดเจนและมีส่วนร่วม มีเครื่องมือการคัดกรองที่ได้มาตรฐาน ห้องศูนย์การเรียนรู้ที่มีความเป็นเอกเทศเอื้อต่อการเรียนรู้ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ ภายในห้องศูนย์การเรียนรู้ต้องมีเครื่องที่หลากหลาย สื่อที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน มีนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ ชุดการเรียนรู้ออนไลน์ ให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา มีกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมทักษะการอ่านการเขียน โดยทุกกิจกรรมมีระดับคุณภาพ พึงพอใจ ระดับ ดี ขึ้นไป โดยในการประเมินความพึงพอใจควรมีเครื่องมือการประเมินความพึงพอใจและวิธีการประเมินที่หลากหลายรวมถึงการเชื่อมโยงบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

4. การดำเนินการด้านคุณภาพ (Financial Perspective; F)

ประกอบด้วย

4.1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการของโครงการหมอภาษาให้เป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการ PDCA

4.2 ฝ่ายบริหาร ครูทุกคน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้างวางแผน จัดทำโครงการหมอภาษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อมีระบบคัดกรองผู้เข้าร่วม โครงการที่มีคุณภาพ ดำเนินงานพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญเพื่อผลิต เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและสามารถนำไปใช้ได้จริง สื่อ และนวัตกรรมที่หลากหลายและมีคุณภาพ มีการจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้ภาษาไทยที่ เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน

4.3 มีระบบคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการที่มีคุณภาพ ดำเนินงาน พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญ เพื่อผลิตเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญและสามารถนำไปใช้ได้จริงสื่อและนวัตกรรมที่หลากหลายและมี คุณภาพ มีการจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้ภาษาไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน

4.4 พัฒนาระบบการรายงานให้เป็นปัจจุบัน และใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการรายงาน ซึ่งสามารถนำผลการรายงานไปสู่การวางแผน การ ประเมินผลการปฏิบัติงานและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหได้รวดเร็ว และ พัฒนาระบบนิเทศติดตามผลเพื่อสนับสนุนและพัฒนางานของโครงการโดยใช้ วิธีกรณีศึกษา ติดตามที่หลากหลาย และมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องซึ่งทำให้เกิด ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาที่หลากหลาย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา โรงเรียนที่สอดคล้องกับสภาพอนาคต

จาก ROAD MAP TIMELINE ในการพัฒนาคุณภาพโครงการหมอ ภาษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการดำเนินการจัดประชุมตาม กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม

(Focus Group Discussion : FGD) ได้กำหนดระยะเวลา (Time Line) ในการพัฒนาคุณภาพโครงการ หอมภาษา ภายในปีการศึกษา 2560-2561

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการโครงการหอมภาษา พบว่า

1.1 ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการหอมภาษาการแก้ปัญหา นักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องและเขียนไม่คล่อง พบว่าผลการแก้ปัญหา นักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง และเขียนไม่คล่องไข สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทุกคน ให้ดีขึ้นได้ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยนักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการได้รับการแก้ไข ปัญหาของโครงการหอมภาษาอยู่ในระดับดีมาก อาจเป็นเพราะผลการประเมินโครงการในครั้งนี้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการอ่าน การเขียน นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสนใจ ตั้งใจ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น สามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติได้ และครูมีการสรุปและบันทึกผลการเรียนรู้ของ นักเรียนและนำไปศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานต่อไป ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านเกณฑ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ อาทิตย์ ชลพันธ์ (http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=78652&bcat_id=16,2554) ผลการเปรียบเทียบการทดสอบการอ่าน การเขียนของนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 87.81 ถึง ร้อยละ 87.81 สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่บรรณชัวร์ ต้นโพธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ ประเมินโครงการแก้ปัญหาอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียนพระยีนวิทยาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการความสามารถด้านการอ่านผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 76.47 มีพัฒนาการความสามารถด้านการเขียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 73.53 และยังสอดคล้องกับประหยัด อนุศิลป์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อ การอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการประเมินโครงการ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีการพัฒนาการอ่าน ออกเขียนได้ โดยสามารถแก้ปัญหาด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนได้จำนวนร้อยละ 72.08 ของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียน

1.2 ความพึงพอใจของครูผู้เข้าร่วมโครงการหมอภาษาปีการศึกษา 2558 พบว่า ครูที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการหมอภาษาในปีการศึกษา 2558 ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน และความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ความรู้สึกของนักเรียนต่อรายวิชาภาษาไทยก่อนเข้าร่วมโครงการหมอภาษา พบว่า นักเรียนชื่นชมในการพูด หรืออ่านออกเสียงภาษาไทย และเวลาพูดมักใช้คำผิดความหมายเพื่อนมักล้อเลียน ความรู้สึกเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม โครงการหมอภาษา พบว่า นักเรียนชอบที่ครูผู้สอน ใช้แบบฝึกหัดตามทักษะภาษาไทย ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการเข้าร่วมโครงการหมอภาษา พบว่า ได้พัฒนาตนเองด้านทักษะภาษาไทยทำให้มีความชำนาญขึ้นสื่อสารกับเพื่อนง่ายขึ้น และความรู้สึกของนักเรียนต่อรายวิชาภาษาไทย หลังเข้าร่วมโครงการหมอภาษา พบว่า มีความมั่นใจในการพูดและอ่านออกเสียงภาษาไทยมากขึ้น กล้าอ่านกล้าเขียนภาษาไทยมากขึ้นแม้จะยังไม่ถูกต้อง อาจเป็นเพราะการดำเนินโครงการกิจกรรมตรงกับความต้องการ ความสนใจ วิธีการดำเนินงานมีความเหมาะสม

หลากหลาย ประโยชน์ คุณค่าที่ได้รับจากโครงการ ทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ อุษา มู่เก็ม (http://www.sk3new/report4_phid_new, 2553) ได้ประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านการ เขียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านเกาะแลหนัง ผลการประเมินพบว่า ความพึงพอใจของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน และยังสอดคล้องกับ ยรรยง สุขเกษม (<http://www.gotoknow.org/posts/403280>, 2553) ได้ประเมินโครงการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย กรุงเทพมหานคร ผลการประเมินโครงการพบว่า ความพึงพอใจของ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองโดยรวมปรากฏว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

1.3 แผนการดำเนินงานโครงการหมอภาษา มีการดำเนินการคัดกรองนักเรียนด้านการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้น มีข้อมูลสารสนเทศนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านการเขียนทุกระดับชั้น อีกทั้งได้จัดทำเครื่องมือสำหรับใช้คัดกรองความสามารถด้านการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้นหลังการพัฒนา มีการรายงานข้อมูลนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียนไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามกำหนด

1.4 การวิจัย ประเมินผลและการพัฒนา ได้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมสำหรับพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการอ่าน การเขียนสำหรับนักเรียนเพื่อจัดทำเครื่องมือกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาตามมาตรการเร่งรัดการอ่านอย่างรู้เรื่องและสื่อสารได้ อีกทั้งยังมีการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผ่านรายงานการคัดกรองนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ปีการศึกษา 2558 และโครงการรองรับเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษา 2559 ส่วนการพัฒนาบุคลากร ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย โรงเรียนแม่สาย

ประสิทธิศาสตร์ในระยะ 2 ปี คือ ปีการศึกษา 2558 - 2559 มีการอบรมเพื่อพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมอภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออก เขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องอย่างเป็นระบบ

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาของโรงเรียนแม่สาย ประสิทธิศาสตร์ จังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนหรืออุดหนุนที่มีผลต่อการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา พบว่า

2.1 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี เหตุปัจจัยด้านการสนับสนุนคือ ด้านงบประมาณ อาจเป็นเพราะมีขั้นตอนการเบิกจ่ายชัดเจนเป็นระบบ มีการวางแผนกับงานพัสดุของสถานศึกษาในการวางแผนจัดซื้ออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับงานโครงการ ด้านตัวอุดหนุน ได้แก่ ด้านบุคลากร อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครูผู้สอน ไม่มีส่วนในการวางแผนการดำเนินโครงการ และยังขาดการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการโครงการหมอภาษา

2.2 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการดำเนินงานการจัดการโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพ ดี เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลด้านการสนับสนุนคือ ด้านการบริหารจัดการ อาจเนื่องมาจากมีการดำเนินงานตามโครงการหมอภาษาตามแผนที่ได้วางไว้และจัดทำเครื่องมือวัดวัดและประเมินผลของการดำเนินงานโครงการหมอภาษาเป็นระยะด้านตัวอุดหนุน ได้แก่ ด้านบุคลากร อาจเนื่องจากผู้บริหาร ครูไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินโครงการหมอภาษา เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเท่านั้นในการแก้ไขปัญหอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ส่งผลให้ครูผู้สอนขาดการทำ ความเข้าใจหรือ

พยายามหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

2.3 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดี เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อด้านการสนับสนุนคือด้านงบประมาณ เป็นเพราะโรงเรียนมีงบประมาณจัดสรรแหล่งความรู้ออนไลน์ให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุก ด้านตัวอุดหนุนได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหมอภาษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงการหมอภาษาไม่ได้ให้ฝ่ายต่างๆ เช่น ผู้บริหารของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนางานและตรวจสอบคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา จึงขาดการสนับสนุนและขาดการมีส่วนร่วม

2.4 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดี เหตุปัจจัยด้านการสนับสนุนคือ บุคลากร อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำกำกับนิเทศติดตามการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครูมีความเข้มแข็งมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านตัวอุดหนุนคือ การนิเทศกำกับติดตาม เนื่องจากยังขาดความต่อเนื่องไม่สามารถดำเนินการได้ถึงขั้นตอนสุดท้าย เนื่องจากขาดการตรวจสอบเครื่องมือในการประเมินผลตามความจริง

2.5 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านประเมินผลการดำเนินงานโครงการหมอภาษา พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ปัจจัยสำคัญด้านการสนับสนุน คือ บริหารจัดการ เนื่องจากเป็นโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานหลักเกณฑ์และแบบประเมินคุณภาพโครงการหมอภาษาของสถานศึกษา ส่วน

ด้านจุดรั้งคือ เครื่องมือ อาจเป็นเพราะขาดผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านในการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในด้านนี้เทศกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการหมอภาษา อีกทั้งเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการนี้เทศกำกับติดตามแล้ว ยังไม่มีการส่งผลต่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และครูหัวหน้าระดับอย่างเป็นระบบ

3. ภาพอนาคตของการบริหารจัดการโครงการที่พึงประสงค์ของโครงการหมอภาษาโรงเรียน ได้พิจารณาภาพอนาคตเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเรียนรู้และการพัฒนาการ ประกอบด้วย การพัฒนาวัฒนธรรมในองค์กรตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มุ่งพัฒนาทักษะและกระบวนการทำงานด้วยทัศนคติดีต่อนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการหมอภาษา ส่งเสริมการจัดการด้านสารสนเทศ โครงการหมอภาษาที่ทันสมัย เครื่องมือที่หลากหลาย การจัดการด้านบุคลากรกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโครงการหมอภาษา มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างเป็นระบบ ด้านที่ 2 การดำเนินการภายใน ประกอบด้วย พัฒนาระบบการบริหารจัดการของโครงการหมอภาษา 4 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการคัดกรองด้านการดำเนินโครงการ และด้านการวัด/ประเมินผล ผู้เข้าร่วมโครงการหมอภาษามีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีที่มีปฏิทินการปฏิบัติงานชัดเจน จัดทำเครื่องมือการคัดกรองที่ได้มาตรฐานพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ตามช่วงวัย พัฒนาระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมมีผู้บริหาร ครูและบุคลากร มีการทำงานเป็นทีมในการแก้ปัญหาทักษะการอ่าน การเขียน ของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ ด้านที่ 3 การดำเนินการด้านความพึงพอใจ ประกอบด้วย การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดโครงการหมอภาษา ควรมีเครื่องมือการประเมินความพึงพอใจและวิธีการประเมินที่หลากหลายรวมถึงการเชื่อมโยงผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และ

ด้านที่ 4 การดำเนินการด้านคุณภาพ ประกอบด้วยพัฒนากระบวนการบริหารจัดการของโครงการหมอภาษาให้เป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการบริหาร PDCA ฝ่ายบริหาร ครูทุกคน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้างวางแผนจัดทำโครงการหมอภาษาแบบมีส่วนร่วม มีระบบคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการรายงานให้เป็นปัจจุบัน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรายงาน ซึ่งผลการศึกษากาพอนาคตการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาจังหวัดเชียงราย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอกวิณิต พรหมรักษา (<http://promrucsa-dba04.blogspot.com>, 2555) ได้กล่าวถึง ทฤษฎี Balanced Scorecard (BSC) ว่าเป็นเครื่องมือทางด้านการบริหารจัดการที่ช่วยในการประเมินผลองค์กรและช่วยให้องค์กรนำเอากลยุทธ์ไปปฏิบัติจริง (Strategic Implementation) ดังที่ ธนสรณ์ ฐันทนา (2552 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่าทฤษฎี Balance Scorecard จะทำให้เราได้เห็นภาพขององค์กรใน 4 มุมมอง และนำไปสู่การพัฒนาเครื่องมือวัดผล โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาองค์กร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมองเห็นภาพอนาคตขององค์กรได้ชัดเจน ใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการทำงาน ช่วยให้มีการจัดแบ่งงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับแต่ละกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม และสามารถวัดผลได้ทั้งลักษณะเป็นทีมและตัวบุคคล

4. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโครงการหมอภาษา โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ที่สอดคล้องกับภาพอนาคต

จาก ROAD MAP TIMELINE ในการพัฒนาคุณภาพโครงการหมอภาษาโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ได้กำหนดระยะเวลา (Time

Line)ในการพัฒนาคุณภาพโครงการหมอภาษา ภายในปีการศึกษา 2560-2561

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาศาภาพการดำเนินงานทั้ง 4 ด้านเป็นไปในทิศทางที่ดี ซึ่งควรรักษาไว้ให้คงตามมาตรฐานเดิม ขณะเดียวกันสถานศึกษาต้องพัฒนาครูให้มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงานใหม่ ที่สนองตอบต่อสภาพปัญหาใหม่ๆ จำเป็นต้องพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานของครู เพื่อให้เกิดการกระบวนการบริหารจัดการโครงการหมอภาษาที่มีประสิทธิภาพ

2. โรงเรียนแม่สายประสิทธิศาสตร์ ควรนำผลการศึกษามาพินิจพิจารณาและยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นข้อมูลการวางแผนและการพัฒนา ในเรื่องการพัฒนาการบริหารโครงการหมอภาษา ไปสู่การปฏิบัติอย่างกว้างขวางและมีการพัฒนาให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโครงการที่เน้นประสิทธิผลของโครงการด้านผลผลิตและผลกระทบของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการจัดการศึกษาและการพัฒนาการดำเนินงาน โครงการต่อไป

2. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ เป็นการเฉพาะชั้น เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนสมาธิสั้น และนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรือทางอารมณ์ เป็นต้น

3. ควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการบริหารจัดการการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนกับนักเรียนปกติ

เอกสารอ้างอิง

- ธนสรณ์ ธูนันทา. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์วิชา
คณิตศาสตร์ เรื่องดอกเบ๊ยของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- บรรณเชาว์ ต้นโพธิ์. (2550). ประเมินโครงการแก้ปัญหาอ่านหนังสือไม่
ออก เขียนไม่ได้ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพระยีนวิทยา
การ จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2550). เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2551, จาก
<http://www.prachasan.com/mindmapknowledge/aic.html>
- ประหยัด อนุศิลป์. (2554). การพัฒนารูปแบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ
ศึกษา.

- ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2552). **อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ปัญหาที่ท้าทาย**. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2560, จาก <http://social.obec.go.th/node/30>
- ยรรยง สุขเกษม. (2553). **การประเมินโครงการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย**. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2560, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/403280>
- วิจารณ์ พานิช. (2548). **การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ตาตา แพблиเคชั่น.
- อาทิตย์ ชลพันธุ์. (2554). **รายงานการประเมินโครงการพัฒนานักเรียนให้อ่านออกเขียนได้ด้วยวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณสุรินทร์**. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2560, จาก http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=78652&bcat_id=16
- อุษา มู่แก้ว. (2553). **การประเมินโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนบ้านเกาะแลหนั่ง จังหวัดสงขลา**. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2560, จาก http://www.sk3new/report4 phid_new.
- เอกวินิต พรหมรักษา. (2555). **ขั้นตอนการจัดทำ Balance Scorecard**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2560, จาก <http://promrucsa-dba04.blogspot.com/2012/10/blueprint-for-change.ht>

แนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

The Guidelines for Conflict Management in School for
School Administrators in Pa Daet Sub-district, Mae Suai,
Chiang Rai Province

ชุตติพงศ์ เสนาโปธิ ^[34]

อาจารย์ ดร.ไพโรภ รัตน์ชวงค์ ^[35]

อาจารย์ ดร.สุวดี อูปปินใจ ^[36]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ตามกรอบแนวคิด ของ Moore 5 สาเหตุและศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิด ของ Howat & London 5 วิธี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 140 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้ง ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและ

[34] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการการบริหารการศึกษา

[35] [36] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากนั้น นำเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบคำบรรยาย และในการค้นหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 8 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการบริหารสถานศึกษา ที่เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากบทสัมภาษณ์ สรุปสาระสำคัญ จากนั้นนำผลไปวิเคราะห์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเนื้อหา ดังนี้

1. สาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านข้อมูล และรองลงมา คือ ด้านค่านิยม ด้านผลประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านโครงสร้าง

2. พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิธีประนีประนอม และรองลงมา คือ วิธีการไกล่เกลี่ย วิธีเผชิญหน้า วิธีหลีกเลี่ยง ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ วิธีบังคับ

3. แนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด คือ วิธีประนีประนอม โดยใช้หลักการเจรจาโน้มน้าว เพื่อ

ถนนอนำใจคู่ขัดแย้ง ให้คู่ขัดแย้งได้เจรจาเพื่อทำให้เข้าใจความคิดของอีกฝ่าย ในการปรับความเข้าใจในประเด็นที่ขัดแย้งกัน และพิจารณาหาทางออกของ ปัญหาความขัดแย้งร่วมกันโดยให้มีผลกระทบกันให้น้อยที่สุด เพื่อให้เกิด บรรยากาศที่ดีเกิดขึ้นในองค์กร ทั้งนี้แนวทางการบริหารความขัดแย้งใน โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเริ่มจากการหาสาเหตุของปัญหาความ ขัดแย้ง ด้วยการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเสียก่อน และหาวิธีจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ซึ่งไม่ ควรเพิกเฉย หรือละเลย เพื่อมิให้ปัญหาความขัดแย้งนั้นรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และไม่ควรใช้ความรู้สึกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ควรใช้หลัก ทฤษฎีความรู้ทางการบริหารในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

Abstract

The objectives of this study were: to investigate the roots of conflict in the school in Pa Daet Sub-district, Mae Suai District, Chiang Rai Province based on 5 roots following Moore Framework. And to examine the conflict management behaviors in school of the school administrators in Pa Daet Sub-district, Mae Suai District, Chiang Rai Province based on 5 Methods following Howat & London Framework. The population was 140 participants including school administrators and teachers

categorized by gender, age, education, position, and working experience. The research instrument was questionnaire investigating opinion on the roots of conflict in the school. The data was analyzed by mean and standard deviation. And, to propose the conflict management guidelines in the school for school administrators. There were 8 specialist informants recruited by purposive sampling that were specialists in educational administration holding master degree and higher and experience school administration. The research instrument was structured interview. The data was analyzed by content analysis. The findings revealed that:

1. The root of conflict in the school, in overall, was found at the moderate level. The individual aspects analysis indicated that the aspect holding the highest mean was Information and followed by Value, Benefits, and Relationship respectively. The aspect holding the lowest mean was Structure.

2. The conflict management behavior of school administrators, in overall, was found at the moderate level. The individual aspects analysis indicated that the aspect holding the highest mean was compromising method, followed by reconciliation, confrontation, and avoidance respectively. The aspect holding the lowest mean was enforcement.

3. The conflict management guidelines in school for school administrators in Pa Daet Sub-district, Mae Suai District, Chiang Rai Province means most accepted was compromising method by using convincing negotiation in order to maintain good attitude among conflicting parties, allow conflicting parties to negotiate to understand the thoughts of the other side for reconciliation on the disagreed issue, and seek the solution together with the lowest negative effect on each other. The conflict management guidelines for school administrator should begin from investigating the root of conflict and deal with the issue appropriately and quickly without ignoring or neglecting in order to prevent escalation of worse situation. The remedy towards the problem must concur with the school's context and should not use feeling in dealing with the conflict but theory and knowledge in conflict management should be systematically used in fixing the conflict in the school.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่าบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอน

ต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 2)

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การที่จะบริหารงานให้เจริญก้าวหน้าไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้นั้น ความขัดแย้ง จะเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะใช้ในการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีทักษะในการจัดการความขัดแย้งตามสถานการณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การทราบถึงสาเหตุหรือแหล่งที่มาของโอกาสในการเกิดความขัดแย้ง เพื่อที่จะหาแนวทางในการรับมือและจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550 : 4) ในการบริหารใดๆ ก็ตามเมื่อไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ จึงควรรู้จักและเข้าใจความขัดแย้งแปลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ในการบริหารองค์กร บางโอกาส

ความขัดแย้งก็มีความจำเป็น เพราะความขัดแย้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หากองค์กรใดไม่มีการเปลี่ยนแปลงองค์กรนั้นจะไม่มีความสำเร็จก้าวหน้า รวมไปถึงประสิทธิภาพของงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารมีความปรารถนาที่จะให้ได้มา อย่างยิ่งสำหรับองค์กรของตนเอง แต่ความเป็นจริงในทางปฏิบัติแล้ว ผลสำเร็จของการบริหารงาน จะไม่มีประสิทธิภาพสูงตามที่ผู้บริหารต้องการ ทั้งนี้อาจมีปัญหาลักษณะที่เกิดขึ้น เนื่องจากความขัดแย้งในองค์กร เพราะในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในแต่ละวันเราจะพบกับ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงความแตกต่างในความ เชื่อ แนวคิด ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์และความปรารถนาที่แตกต่าง กันของแต่ละบุคคล (จิระพงศ์ ศุภศรี, 2552 : 1)

บุคคลส่วนมากจะมีปฏิกิริยาที่ไม่ค่อยดีต่อความขัดแย้ง โดยคิดว่า ความร่วมมือเท่านั้นที่เป็นสิ่งที่ดี ความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องปกติวิสัยอย่างหนึ่ง ที่ต้องเกิดขึ้นและมีอยู่ในองค์กร การที่ต้องทำงานร่วมกันความแตกต่างย่อม เกิดขึ้นได้เสมอ เพราะความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอด ไม่เลือกเวลาและ สถานที่ ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ใครๆ ได้ประสบพบเห็นอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นใน การดำเนินชีวิตประจำวันหรือในการทำงาน (ประนัตตา สุทธิกุล, 2552 : 1) โดยเบื้องต้นเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในสถานศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องวิเคราะห์ถึงสาเหตุความขัดแย้งว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ก่อให้เกิด ความขัดแย้งขึ้นภายในสถานศึกษา ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 สาเหตุ ได้แก่ 1) ด้านข้อมูล 2) ด้านผลประโยชน์ 3) ด้าน ความสัมพันธ์ 4) ด้านค่านิยม และ 5) ด้านโครงสร้าง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์, 2556 : ม.ป.ป.; อ้างอิงจาก Moore, 1980 : ม.ป.ป.) และยังมีปัจจัยอื่น ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น เป้าหมายที่เข้ากันไม่ได้ บทบาทที่ต่างกัน ขาด

การสร้างบรรยากาศที่ดี ความแตกต่างของบุคคล เป็นต้น ซึ่งเมื่อผู้บริหารได้ทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตัดสินใจดำเนินการแก้ไข หรือบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้การจัดการกับความขัดแย้งจึงเป็นงานที่ทำทลายความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างไรก็ตามผู้บริหารแต่ละคนอาจมีวิธีแก้ปัญหาที่ไม่เหมือนกันถึงแม้จะเป็นปัญหาเดียวกันก็ตาม ซึ่งพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 วิธี คือ 1) วิธีเผชิญหน้า 2) วิธีหลีกเลี่ยง 3) วิธีบังคับ 4) วิธีไกล่เกลี่ย และ 5) วิธีประนีประนอม (อุเทน ทองสวัสดิ์, 2551 : 48; อ้างอิงจาก Howat & London, 1980 : 172-175)

ความขัดแย้งเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารไม่อาจละเลยได้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งด้านข้อมูล ด้านผลประโยชน์ ด้านความสัมพันธ์ด้านค่านิยม หรือด้านโครงสร้าง ผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงที่จะแก้ปัญหอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาจะสร้างความยุ่งยากต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในเรื่องของความร่วมมือประสานงาน และเป็นการทำให้บรรยากาศของสถานศึกษาซบเซา สถานการณ์เช่นนี้มีผลต่ออารมณ์ของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างมาก และอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ เช่น เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนก้าวร้าวผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับข้อขัดแย้งในสถานศึกษา โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของครูทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม โดยขึ้นอยู่กับวิธีการแก้ปัญหาหรือพฤติกรรมบริหาร

ความขัดแย้งของผู้บริหารว่าจะเป็นไปได้ในทางบวกหรือทางลบ และผู้บริหารจะ
ใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับแนวคิดเกี่ยวกับความ
ขัดแย้งของผู้บริหาร และผลดีที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้แก้ไขความขัดแย้ง แต่
อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาโดยวิธีการต่างๆ ของผู้บริหารนั้นเป็นการยากที่จะ
ทำให้คู่พิพาทมีความพึงพอใจในวิธีการแก้ปัญหาของผู้บริหาร จะต้องมีส่วน
หนึ่งเกิดความคับข้องใจถ้าผู้บริหารเลือกวิธีการแก้ปัญหาโดยไม่วิเคราะห์เหตุ
แห่งความขัดแย้งอย่างรอบคอบแล้วปัญหาความขัดแย้งอาจทวีความรุนแรง
ขึ้นก็ว่าได้ ดังนั้น ก่อนที่ผู้บริหารจะเลือกวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น
จะต้องคำนึงถึงลักษณะของปัญหา สาเหตุของปัญหา พฤติกรรมของคู่พิพาท
ค่านิยม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในสถานศึกษามาพิจารณาด้วย (พิพิช สุวรรณ
สิงห์, 2550 : 2-3)

จะเห็นว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง
ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเผชิญกับความขัดแย้งซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
ประกอบกับบุคลากรทางการศึกษา มีความแตกต่างทางด้านความคิด ความ
เชื่อ ค่านิยม ความต้องการ จึงส่งผลให้การทำงานร่วมกันในสถานศึกษาเกิด
ความขัดแย้ง จากข้อมูลการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา
จำนวน 25 เรื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2,
2559 : 1) พบปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารงานอยู่มาก เช่น ปัญหาคุณภาพ
การศึกษา ประสิทธิภาพการบริหาร การพัฒนาบุคลากร และปัญหาความ
ขัดแย้ง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย
จังหวัดเชียงราย ก็เช่นเดียวกันที่ต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งในการ
บริหารสถานศึกษา ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่วิเคราะห์ถึงสาเหตุของ
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งที่ไม่เหมาะสม

ก็อาจจะส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนทำให้เกิดความเสียหายต่อการจัดการศึกษา

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นประเด็นทางการศึกษา ทำให้ผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะศึกษาหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเนื้อหาครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. สาเหตุของความขัดแย้ง ตามแนวคิดของ Moore (อ้างอิงจาก Moore, 1980 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) มี 5 ด้าน 1) ด้านข้อมูล (Data Conflict) 2) ด้านผลประโยชน์ (Interest Conflict) 3) ด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) 4) ด้านค่านิยม (Value Conflict) 5) ด้านโครงสร้าง (Structural Conflict)

2. พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้ง ตามแนวคิดของ Howat & London (อุเทน ทองสวัสดิ์, 2551 : 48; อ้างอิงจาก Howat & London, 1980 : 172-175) มี 5 วิธี 1) วิธีเผชิญหน้า (Confrontation) 2) วิธีหลีกเลี่ยง (Withdrawal) 3) วิธีบังคับ (Forcing) 4) วิธีไกล่เกลี่ย (Smoothing) 5) วิธีประนีประนอม (Compromising)

ขอบเขตด้านประชากร

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งใน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 10 คน
1.2 ครูผู้สอน	จำนวน 130 คน
รวม	จำนวน 140 คน

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 10 คน
2.2 ครูผู้สอน	จำนวน 130 คน
รวม	จำนวน 140 คน

3. เพื่อหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

3.1 นิติกร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2	จำนวน 1 คน
3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 4 คน
3.3 หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล	จำนวน 1 คน

3.4 ครูผู้สอน
รวม

จำนวน 2 คน
จำนวน 8 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาอิสระครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหาร ใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) การออกแบบการวิจัยมีวิธีเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และคุณภาพ (Qualitative Data) เพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงรายวิธีการศึกษา โดยแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Rating Scale) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน 130 คน รวมทั้งหมด จำนวน 140 คน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) นำเสนอในรูปแบบตาราง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีการศึกษาโดยแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Rating Scale) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน 130 คน รวมทั้งหมด จำนวน 140 คน วิธีการวิเคราะห์

ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) นำเสนอในรูปแบบตาราง

ขั้นตอนที่ 3 หาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประชากร ได้แก่ นิติกร สพป.เชียงราย เขต 2 จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด จำนวน 8 คน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์แนวทางการบริหารความขัดแย้ง แล้วสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน ตามแนวคิดของ Moore 5 สาเหตุ พบว่า

จากการศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน ผู้ศึกษานำมาสรุป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สาเหตุของความขัดแย้ง ด้านข้อมูล และรองลงมา คือ สาเหตุของความขัดแย้ง ด้านค่านิยม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สาเหตุของความขัดแย้ง ด้านโครงสร้าง ซึ่งผู้ศึกษาสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านข้อมูล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา

ได้รับข้อมูลในการปฏิบัติงานไม่ครบถ้วน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาได้รับคำสั่งไม่ชัดเจน

2. ด้านผลประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

3. ด้านความสัมพันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษามีนิสัยส่วนตัวที่แตกต่างกัน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นคู่แข่งมากกว่าเป็นมิตร

4. ด้านค่านิยม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา มีค่านิยมในการทำงานที่แตกต่างกัน

5. ด้านโครงสร้าง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาได้รับมอบหมายภาระงานอย่างไม่เหมาะสม ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา ไม่ได้รับการไว้วางใจจากผู้บริหารในการแบ่งภาระหน้าที่

ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารความขัดแย้งใน โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามกรอบทฤษฎีของ Howat & London 5 วิธี

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ผู้ศึกษานำมาสรุป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

พฤติกรรมกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหาร
สถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การบริหารความขัดแย้งวิธี
ประนีประนอม และรองลงมา คือ การบริหารความขัดแย้งวิธีไกล่เกลี่ย
การบริหารความขัดแย้งวิธีเผชิญหน้า การบริหารความขัดแย้งวิธีหลีกเลี่ยง
ตามลำดับ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารความขัดแย้งวิธี
บังคับ ซึ่งผู้ศึกษาสรุปรายละเอียดในแต่ละวิธี ดังนี้

1. วิธีเผชิญหน้า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา
ไม่ทอดทิ้งปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาจนกว่าจะแก้ไขสำเร็จ
ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวเผชิญหน้า
กับการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยตรง

2. วิธีหลีกเลี่ยง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา
หลีกเลี่ยงการโต้เถียงที่จะนำไปสู่การทะเลาะวิวาททำให้ปัญหาความ
ขัดแย้งรุนแรงขึ้น ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา ไม่รับรู้เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในสถานศึกษา

3. วิธีบังคับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมั่นในความคิดและวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของตนเอง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ยอมรับฟังคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจากผู้อื่น

4. วิธีไกล่เกลี่ย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คิดว่า ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มองว่า ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเล็กน้อย

5. วิธีประนีประนอม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมั่นว่า การใช้วิธีการประนีประนอม ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เป็นวิธีที่ดีที่สุด ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ยอมสละบางส่วนเพื่อให้ได้อีกส่วนเพื่อให้ความขัดแย้งของคู่ขัดแย้งยุติ

ตอนที่ 3 เพื่อหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ในเรื่องการบริหารสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่

สรวย จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษานำมาสรุปผลในแต่ละด้านโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สาเหตุด้านข้อมูล ประเด็นบุคลากรในสถานศึกษาได้รับข้อมูล ในการปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดของข้อมูลที่ได้รับมาพร้อมทั้งถ่ายสำเนาเอกสารให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาได้รับทราบข้อมูลที่ตรงกันในช่องทางที่สะดวก และรวดเร็ว และควรมีการออกคำสั่งที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ และลงนามรับทราบ

2. สาเหตุของความขัดแย้งด้านค่านิยม ประเด็นบุคลากรในสถานศึกษา มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้น ควรใช้หลักการประสานงาน คือ เข้าใจ ยอมรับ ร่วมมือ ถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันบ้าง ซึ่งทุกฝ่ายต้องยอมรับในความคิดเห็นของกันและกันตามหลักความเสมอภาค โดยเน้นย้ำให้ทุกคนในสถานศึกษารู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ มองเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นหลัก และควรใช้หลักการเจรจา เชิญคู่ขัดแย้งมาเจรจาเป็นการส่วนตัว เพื่อปรับความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

3. สาเหตุด้านผลประโยชน์ ประเด็นบุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบนั้น โดยยึดหลักความยุติธรรม พิจารณาตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ คุณธรรมจริยธรรม สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานได้ดี และผลงานเชิงประจักษ์เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับทราบถึงเหตุผลในการได้รับการพิจารณา

4. สาเหตุด้านความสัมพันธ์ ประเด็นบุคลากรในสถานศึกษามีนิสัยส่วนตัวที่แตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งนั้น ซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นเรื่องธรรมดา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับทุกความคิดเห็น สำคัญที่สุดผู้บริหารจะต้องไม่เป็นผู้อยู่ในกลุ่มของความแตกแยกเสียเอง ต้องมีใจเป็นกลาง ใช้การนิเทศภายในให้คำแนะนำในการจัดการกับนิสัยส่วนตัว ควรแยกออกจากการทำงานในสถานศึกษา และจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ เช่น กีฬาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ร่วมทีมกันในการแข่งขัน ได้พบปะพูดคุยและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

5. สาเหตุด้านโครงสร้าง ประเด็นบุคลากรในสถานศึกษาได้รับมอบหมายภาระงานอย่างไม่เหมาะสมนั้น ให้ยึดหลักจัดคนให้เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ และเปิดโอกาสในการทำงานตามความถนัด พร้อมทั้งให้บุคลากรได้เข้าอบรมเพื่อพัฒนาการทำงานของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย หากงานที่ได้รับมอบหมายไปแล้วมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาก็พร้อมที่จะให้คำปรึกษา โดยเน้นความสำเร็จในสถานศึกษาร่วมกันเป็นสำคัญ

6. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีเผชิญหน้า โดยพิจารณาความสำคัญและระดับความรุนแรงของปัญหา นำปัญหาความขัดแย้งมาวิเคราะห์ เพื่อหาสาเหตุของความขัดแย้ง และหาทางแก้ปัญห โดยเชิญคู่ขัดแย้งมาเจรจากันอย่างเปิดเผยและนำปัญหาของความขัดแย้งมาพิจารณาพร้อมกับคู่ขัดแย้ง เพื่อเจรจาปรับความเข้าใจ และหาข้อยุติของปัญหาโดยเร็วที่สุด และกระทบกระทั่งกันให้น้อยที่สุดใน

เวลาที่เหมาะสม โดยไม่ปล่อยเวลาให้นานเกินไปในการแก้ปัญหา เพราะเรื่องเล็กๆ จะกลายเป็นเรื่องใหญ่

7. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีหลีกเลี่ยง คือหลีกเลี่ยงให้คู่ขัดแย้งทำงานคนละฝ่าย โดยมองปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอยู่ห่างๆ ปล่อยให้เวลาได้รักษาความขัดแย้งให้คู่ขัดแย้งได้ทบทวนเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่นำประเด็นเรื่องของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษามาวิพากษ์วิจารณ์ในที่ประชุม หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งของคู่ขัดแย้ง เพื่อปกป้องความเข้าใจผิดของคู่ขัดแย้ง และเพื่อป้องกันไม่ให้อุบัติการณ์ความขัดแย้งรุนแรงมากยิ่งขึ้น

8. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีบังคับ โดยให้คู่ขัดแย้งได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ จรรยาบรรณ หรือบังคับตามกลไกระบบ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก และทำความเข้าใจในประเด็นที่ขัดแย้งกันที่ละประเด็นร่วมกับคู่ขัดแย้ง ในการพิจารณาทหาทางออกของปัญหา โดยให้คู่ขัดแย้งยึดถือปฏิบัติตาม หากปัญหาความขัดแย้งยังไม่ยุติ ก็จะดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติทางราชการ

9. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธีไกล่เกลี่ย ใช้วิธีการเจรจาในการไกล่เกลี่ยปัญหาความขัดแย้งด้วยเหตุผล เช่น การเจรจาโน้มน้าวให้คู่ขัดแย้งได้ปรับความเข้าใจกัน โดยชี้ให้เห็นถึงผลเสีย และปัญหาที่จะตามมาเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยนึกถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก กระทบกระทั่งกันให้น้อยที่สุด แบบบัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น เพื่อให้โอกาสคู่ขัดแย้งได้อธิบายเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการรับฟังปัญหาของคู่ขัดแย้ง เพื่อร่วมกันหาข้อยุติของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยเร็วที่สุด

10. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การจัดการความขัดแย้งโดยวิธี ประนีประนอม ให้พิจารณาถึงความรุนแรงของปัญหา โดยการสร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองในการเจรจาด้วยข้อเท็จจริงตามหลักเหตุผล ชี้แจงถึงผลเสียของความขัดแย้งที่จะตามมาให้กับคู่ขัดแย้งได้ทราบ และไม่มีความลำเอียงในการรับฟังปัญหาของคู่ขัดแย้ง เพื่อให้คู่ขัดแย้งได้รับรู้ความจริงของอีกฝ่ายในการทำความเข้าใจในประเด็นที่ขัดแย้งกันที่ละประเด็นที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เพื่อพิจารณาหาทางออกของปัญหาความขัดแย้งร่วมกับคู่ขัดแย้งโดยให้มีผลกระทบกันให้น้อยที่สุด และรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน

11.แนวทางในการจัดการความขัดแย้ง วิธีที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกใช้มากที่สุด คือ วิธีประนีประนอม เพราะเป็นวิธีที่เหมาะสมในการถนอมน้ำใจคู่ขัดแย้ง ได้เจรจาปรับความเข้าใจกัน จนทำให้เข้าใจความคิดของอีกฝ่าย ได้เปิดใจยอมรับความเป็นจริง โดยหาแนวทางยุติปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นขององค์กร และรองลงมา ก็คือวิธีไกล่เกลี่ย เพราะได้เจรจาปรับความเข้าใจ จนทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่ขัดแย้งในปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการจัดการความขัดแย้งตามสถานการณ์

12.ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ดังนี้

ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา ควรเริ่มจากการหาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง ด้วยการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเสียก่อน และหาวิธีจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ซึ่งไม่ควรเพิกเฉย หรือละเลย เพื่อมิให้ปัญหาความขัดแย้งนั้นรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และไม่ควรใช้ความรู้สึกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ควรใช้หลักทฤษฎีความรู้ทางการบริหารในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยสาเหตุของความขัดแย้งในโรงเรียน ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สาเหตุด้านข้อมูล เพราะบุคลากรในสถานศึกษาได้รับข้อมูลในการปฏิบัติงานไม่ครบถ้วน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้ข้อมูลในการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วนชัดเจน เพื่อนำมาปรับปรุงและเป็นแนวทางการให้ข้อมูลในการดำเนินงานของบุคลากรให้ชัดเจน
2. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริหารความขัดแย้งวิธีบังคับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนน้อยเท่านั้นที่เลือกใช้วิธีดังกล่าว เพราะวิธีบังคับจะทำให้เกิดความแตกแยกภายในสถานศึกษา

มากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่จะใช้วิธีบังคับในการบริหารความ
ขัดแย้ง ควรศึกษาความเป็นไปได้และผลกระทบให้เสียก่อน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยในวิธีการบริหารความขัดแย้งที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุดในครั้งนี้ไปทดลองใช้เป็นแนวทางในการบริหารความขัดแย้งใน
สถานศึกษาต่อไป
2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการความขัดแย้ง
 โดยเฉพาะความขัดแย้งด้านข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี

2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545. กรุงเทพมหานคร.

_____. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช. (2551).

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). เหตุแห่งความขัดแย้ง.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา.

จิระพงศ์ ศุภศรี. (2552). ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต

1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ธนบุรี. กรุงเทพมหานคร.

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). **คู่มือนักบริหารการจัดการแบบมีอาชีพ.**
กรุงเทพมหานคร. เอ็มเพรส.
- ประนัตตา สุทธิกุล. (2552). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2.**
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.เลย.
- พิพิธ สุวรรณสิงห์. (2550). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี.**
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
อุดรธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2559).
**ทะเบียนข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พ.ศ. 2559.**เชียงราย:
สำนักงานฯ.
- อุเทน ทองสวัสดิ์. (2551). **การศึกษาความขัดแย้งและวิธีการบริหาร
ความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในจังหวัดสกลนคร.** (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

หลักเกณฑ์การนำเสนอบทความ เพื่อตีพิมพ์ลงวารสารครุศาสตร์วิชาการ

วารสารครุศาสตร์วิชาการ ของ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย (Research Articles) และบทความวิชาการ (Review Articles) ทางด้านการศึกษาหรือสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

การเตรียมต้นฉบับ

1. ต้นฉบับพิมพ์เป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ ให้จัดพิมพ์โดยโปรแกรม Microsoft word โดยจัดหน้ากระดาษมาตรฐาน ขนาด A5 ตั้งค่าน้ำกระดาษสำหรับการพิมพ์ระยะห่างจากขอบกระดาษ ทุกด้าน 2.5 เซนติเมตร ใส่เลขหน้าที่มีมุมขวาบนทุกหน้า

2. รูปแบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK ทั้งเล่ม ความยาวของบทความทั้งหมดไม่เกิน 10 หน้า

- ชื่อหัวเรื่อง ให้พิมพ์ไว้กลางหน้ากระดาษขนาดตัวอักษร 18 pt

- หัวข้อหลักอื่นๆ ในบทความให้พิมพ์ไว้ริมซ้ายสุดของ

หน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษรหนา 16 p

- เนื้อหาในบทความ ใช้ตัวอักษรขนาดปกติ 16 pt

3. ตาราง รูปภาพ ภาพลายเส้น แผนภูมิ และกราฟ แทรกไว้ในเนื้อเรื่อง โดยให้ผู้พิมพ์คัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น ชื่อตารางให้อยู่ด้านบนของตาราง ส่วนชื่อรูปภาพแผนภูมิและกราฟ ให้อยู่ด้านล่าง

4. การส่งต้นฉบับให้ผู้พิมพ์ทำสำเนาต้นฉบับจำนวน 4 ชุด และบันทึกลงใน CD 1 แผ่น พร้อมระบุชื่อบทความและชื่อผู้พิมพ์ไว้บนแผ่น

ซีดีด้วย อาจนำส่งด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ที่กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์วิชาการสาขาวิชาการการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย57100โทรศัพท์0-5377-6491หรือส่งทางE-mail abcrru@gmail.com facebook : วารสารครุศาสตร์วิชาการ

ประเภทของต้นฉบับ

1. บทความวิจัย(research Articles) เป็นการนำเสนอผลการวิจัย อาจเป็น concept paper หรือผลงานวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์แล้วซึ่งประกอบด้วย

1.1 ส่วนประกอบตอนต้น

1.1.1 ชื่อเรื่อง (Tittle) ควรสั้น กระชับ แสดงเป้าหมายหลักของการวิจัยความยาวไม่เกิน 100 คำให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อน ใต้ลงมาเป็นภาษาอังกฤษโดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวอักษรตัวแรก ยกเว้น Active และPreposition ใช้ตัวพิมพ์เล็ก

1.1.2 ชื่อผู้นิพนธ์ (Authors and Coauthor) ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุลเป็นภาษาไทยยกเว้นบทความภาษาอังกฤษให้ระบุชื่อ และนามสกุลเป็นภาษาอังกฤษโดยพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวอักษรแรกถ้ามีผู้วิจัยหลายคน ชื่อที่ปรึกษาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ใช้หมายเลขกำกับตามลำดับ และแม่พิมพ์ไว้ในเชิงอรรถที่ระบุตำแหน่งทางวิชาการสถานภาพของผู้นิพนธ์และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยใช้ตัวอักษรTH sarabunPSK ขนาด 16 pt

1.1.3 บทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (Abstract) ความยาวไม่เกินอย่างละ 300 คำ โดยให้ลำดับบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน ตามด้วยบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

1.1.4 คำสำคัญ (keyword) ให้เขียนทั้งคำสำคัญภาษาไทย และภาษาอังกฤษแต่ละชุดไม่เกิน 5 คำ โดยให้ระบุไว้ท้ายบทคัดย่อแต่ละ ภาษา

1.1.5 การอ้างอิงในเนื้อหา และเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

การอ้างอิงในเนื้อหา

(ผู้แต่ง. พ.ศ. : เลขหน้า) **ตั้งตัวอย่าง**

(นิศา ชูโต. 2548.: 11-14); (Patton. 1990 : 40-41)

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความในบรรณานุกรม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์ :

สำนักพิมพ์. โดยชื่อหนังสือให้ใช้ตัวหนา

ตั้งตัวอย่าง

นิศา ชูโต. (2548). **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: พรินโพร หน้า 11-14.

Patton, M.Q. (1990). **Qualitative Evaluation and**

Research Methods. 2nd ed. Newbury Park, CA: Sage : page 40-41.

1.2 เนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย

1.2.1 บทนำ (Introduction)

1.2.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1.2.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) Hypothesis (options)

1.2.4 วิธีดำเนินการวิจัย (research Methodology)

1.2.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

1.2.6 เครื่องมือการวิจัย (Research Tools)

1.2.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1.2.8 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1.2.9 สรุปผลการวิจัย (Conclusion)

1.2.10 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

1.2.11 ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

1.2.12 เอกสารอ้างอิง (References)

2. บทความทางวิชาการ (Review Articles) เป็นบทความที่ผู้เขียนเรียบเรียงจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรืออาจได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น หรือจากผลงานและประสบการณ์ของตัวผู้เขียนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ หรือเสนอข้อความคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ประกอบด้วย

2.1 ส่วนประกอบตอนต้น

2.1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

2.1.2 ชื่อผู้เขียน (Authors and Coauthors)

1.2 2.1.3 ระยะเวลาสังเขป(Summary) เป็นการย่อเนื้อความของบทความทั้งเรื่องให้สั้นได้ใจความ โดยเขียนทั้งภาษาไทยและเนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย

1.2.1 บทนำ (Introduction)

1.2.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1.2.3 สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)Hypothesis (options)

- 1.2.4 วิธีดำเนินการวิจัย (research Methodology)
- 1.2.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)
- 1.2.6 เครื่องมือการวิจัย (Research Tools)
- 1.2.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)
- 1.2.8 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)
- 1.2.9 สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- 1.2.10 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- 1.2.11 ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- 1.2.12 เอกสารอ้างอิง (References)

2. บทความทางวิชาการ (Review Articles) เป็นบทความที่ผู้เขียนเรียบเรียงจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรืออาจได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น หรือจากผลงานและประสบการณ์ของตัวผู้เขียนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ หรือเสนอข้อความคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ ประกอบด้วย

2.1 ส่วนประกอบตอนต้น

- 2.1.1 ชื่อเรื่อง (Title)
- 2.1.2 ชื่อผู้เขียน (Authors and Coauthors)
- 2.1.3 ระยะเวลาสังเขป(Summary) เป็นการย่อเนื้อความของบทความทั้งเรื่องให้สั้นได้ใจความ โดยเขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่เกินอย่างละ 300 คำ ให้ลำดับสาระสังเขปภาษาไทยขึ้นก่อนตามด้วยภาษาอังกฤษ

2.1.4 คำสำคัญ (keyword)

***หมายเหตุ** ส่วนประกอบตอนต้นของบทความวิชาการ ข้อ 2.1.1 , 2.1.2 และ 2.1.4 มีคำอธิบายเหมือนกับส่วนประกอบตอนต้นของบทความวิจัย

2.2 เนื้อหาของบทความทางวิชาการ ประกอบด้วย

2.2.1 บทนำ (Introduction)

2.2.2 เนื้อความ (content) ควรนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจเป็นเรื่องที่อยู่ในกระแสของสังคม

2.2.3 สรุป (Conclusion)

2.2.4 เอกสารอ้างอิง (References)

ใบสมัครสมาชิก

หมายเลขสมาชิก.....

(สำหรับเจ้าหน้าที่เท่านั้น)

วารสารครุศาสตร์วิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สมัครนาม

() หน่วยงาน ชื่อ.....

โดย (นาย/นาง/นางสาว).....โทรศัพท์.....

() บุคคล ชื่อ - สกุล (นาย/นาง/นางสาว).....

สมัครเป็นสมาชิกรายปี เริ่มตั้งแต่

() มกราคม - เมษายน () พฤษภาคม - สิงหาคม () กันยายน - ธันวาคมเป็น

ระยะเวลา.....ปี อัตราค่าสมาชิก ฉบับละ 100 บาท / ปีละ 300 บาท

พร้อมกันนี้ได้ส่งธนาคติเป็นจำนวนเงิน.....บาท(.....)

โดยส่งจ่าย

สาขาวิชาการการบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปณ. บ้านดู่
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 57100

ใบเสร็จรับเงินในนาม.....

สถานที่จัดส่งวารสาร.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail address.....

ลงชื่อ.....

(.....)

การติดต่อส่งบทความตีพิมพ์และบอกรับวารสารได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์วิชาการ สาขาวิชาการการบริการการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

80 หมู่ที่ 9 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 57100

โทรศัพท์-Fax 0-5377-6491 ISSN : 2465-5007

อีเมล adcrnu@gmail.com , Facebook : วารสารครุศาสตร์วิชาการ

แบบเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์วิชาการ
เลขที่รับ.....
เวลา.....

วารสารครุศาสตร์วิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

คำชี้แจง : กรุณาลงทะเบียนการเสนอบทความผ่านระบบออนไลน์ที่ QR Code หรือ URL:<http://goo.gl/forms/VaoQKxXZBJ>

ชื่อบทความ

ภาษาไทย.....

ภาษาอังกฤษ.....

ชื่อ/นามสกุลผู้เขียน (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

เลขบัตรประจำตัวประชาชน (กรณีไม่ได้เป็นนักศึกษา ม.ราชภัฏเชียงราย).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

หน่วยงาน (สังกัด)

วุฒิการศึกษาเดิม.....

ที่อยู่สามารถติดต่อผู้เขียนได้สะดวก.....

โทรศัพท์ (ที่บ้าน).....โทรศัพท์ (ที่ทำงาน).....

โทรศัพท์มือถือ.....อีเมล.....

ประเภทบทความ

บทความทางวิชาการ บทความวิทยานิพนธ์ บทความการศึกษาอิสระ

หมายเหตุ : แนบบทความ จำนวน 2 ชุด พร้อม CD บทความ จำนวน 1 แผ่น

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้เขียนบทความ

การเผยแพร่บทความ ลงในวารสารครุศาสตร์วิชาการปีที่.....ฉบับที่.....ระหว่างเดือน.....

อนุญาต

ไม่อนุญาต.....

(อาจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ)

บรรณาธิการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....